

LA TRANSVERSALITZACIÓ DE L'ENFOCAMENT DE DISCAPACITAT EN PROJECTES SOCIALS

La necessitat de la transversalització de la perspectiva de discapacitat basada en els drets humans, per mitjà de la Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat (CDPD)

MCarme Maza Marquez

Treball de final de Grau

Tutora: Montserrat Garcia Oliva

Grau en Educació Social

Itinerari d'especialització: Intervenció en processos d'inclusió social

Curs 2022-2023

19 de maig de 2023

Facultat d'Educació Social i Treball Social Pere Tarrés- Universitat Ramon Llull

AGRAÏMENTS

Vull expressar el meu agraïment a totes aquelles persones que han contribuït en la realització d'aquest treball:

En primer lloc, m'agradaria donar les gràcies als professors que han tutoritzat el meu treball: **Óscar Martínez Rivera i Montserrat Garcia Oliva**, per la paciència, l'orientació durant el transcurs del treball i la dedicació fins a l'últim moment, per aconseguir fer front a les dificultats, i sobretot per la motivació a l'últim moment, per seguit afrontant el procés, amb constància i confiança.

També vull agrair a la **Fundació Futbol Club Barcelona** i a totes les persones que hi treballen, per donar-me la possibilitat d'absorbir els seus coneixements i donar-me accés als recursos necessaris per poder portar a terme aquesta investigació. En especial a l'**E.M** (tutora de pràctiques i Program Manager d'Educació i Protecció), a la **M.S** (Directora General de la Fundació) i en **P.S** (Corporate Manager), per permetrem realitzar les pràctiques en una institució que admiro, i que m'ha permès aprendre molt d'acord amb la temàtica estudiada. A més, vull agrair a **G.S.M** (delegat del Comitè Espanyol de Representants de Persones amb Discapacitat- CERMI, pels Drets Humans i la Convenció de l'ONU de la Discapacitat), per la seva amabilitat i per oferir-me la possibilitat de reunir-me per poder debatre conjuntament aspectes relacionats amb la temàtica treballada, gràcies a la seva àmplia formació en inclusió i la seva expertesa d'acord amb el Contingut de la Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat (CDPD). També, vull agrair a **A.L.I.**, i a la seva filla **H.L.D** la meravellosa entrevista portada a terme, i els consells oferts, que m'han permès acotar la temàtica del treball i trobar una gran quantitat d'arguments per resoldre la pregunta inicial formulada.

Vull agrair a la meua parella, l'**Àlex**, i a **la meua mare**, la seva paciència concretament durant l'últim període de realització del Treball Final de Grau, pel suport i la comprensió, per tal de poder assumir una tasca molt complexa, però amb confiança i força de voluntat, possible d'assolir.

No puc oblidar-me de **dues persones que van marcar un abans i després en la meua vida**, en **Javier**, el professor que va impulsar-me a arribar on estic avui dia, i en **Pere**, el metge que va curar-me fa nou anys.

Gràcies també a **totes les persones participants en la meua tasca**, gràcies per dedicar temps a construir una investigació que m'apassiona i em fa creure en un futur més inclusiu, on la discapacitat sigui una oportunitat per potenciar les capacitats de cada u, i les dificultats siguin acceptades, recolzades i mirades amb un enfocament inclusiu.

RESUM:

La transversalització de l'enfocament de discapacitat en projectes socials

La necessitat de la transversalització de la perspectiva de discapacitat basada en els drets humans, per mitjà de la Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat (CDPD)

En aquesta recerca se cerca demostrar la necessitat de la transversalització de l'enfocament de discapacitat en projectes socials, des de la seva diagnosi a l'avaluació, que assegurí el compliment dels aspectes que regula la Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat (CDPD). La finalitat d'aquesta, és apropar-se als coneixements actuals d'acord amb la discapacitat, però també tot el camí que ha seguit fins a arribar avui a percebre's aquestes persones com a subjectes de drets; a part d'apropar-se als coneixements i opinions de diferents persones vinculades amb aquesta temàtica. Per tant, en la present investigació, es pretén fer una exposició conceptual de tots els aspectes vinculats i la seva evolució, tant d'acord amb la definició del terme discapacitat, com de la terminologia o dels models d'abordatge. Tanmateix, es mostren d'altres conceptes vinculats, com són la prevalença de la discapacitat al món, les tipologies de discapacitat que hi ha, o ve l'existència de la Convenció sobre Drets de les Persones amb Discapacitat, el seu contingut, la importància, i la viabilitat que té, com a eina per a transversalitzar l'enfocament de discapacitat en projectes socials, des d'una mirada de drets humans. A més, es presenten diferents definicions, experiències prèvies vinculades amb aquesta transversalitat, i també aquells elements que ajuden a entendre què és, què inclou i quines barreres té un projecte social. Altrament, es veu necessària l'exposició cronològica de la legislació vinculada a la discapacitat tant en l'àmbit internacional, com estatal, per així situar la recerca segons el pla normatiu.

La metodologia utilitzada ha estat clau per poder fer front a la finalitat delimitada. Aquesta s'ha basat en una metodologia qualitativa, per mitjà de vint-i-una entrevistes semiestructurades. Comptant amb professionals especialitzats en la CDPD, altres vinculats amb la Fundació FC Barcelona i la creació i implementació de projectes, especialistes en inclusió i accessibilitat, i també en discapacitat, inclusió i inserció sociolaboral. A més de comptar amb familiars de persones amb discapacitat física, física i intel·lectual, psíquica/mental i sensorial; i amb persones amb discapacitat física, física i intel·lectual i sensorial. La diversitat d'informació extreta d'aquestes, i el contrast amb les referències conceptuais, permet resoldre els objectius delimitats, i pretén demostrar la necessitat d'una

transversalització de l'enfocament de discapacitat en projectes socials des de la diagnosi a l'avaluació, que assegurí el compliment dels aspectes que regula la Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat (CDPD).

Paraules clau: discapacitat, persones amb discapacitat, transversalització de l'enfocament de discapacitat, Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat (CDPD), drets humans , projecte social i diversitat funcional.

RESUMEN:

La transversalidad del enfoque de discapacidad en proyectos sociales

La necesidad de la transversalidad de la perspectiva de discapacidad basada en los derechos humanos, por medio de la Convención sobre los Derechos de las Personas con Discapacidad (CDPD)

En esta investigación se busca demostrar la necesidad de la transversalidad del enfoque de discapacidad en proyectos sociales, desde el diagnóstico a la evaluación, que asegure el cumplimiento de los aspectos que regula la Convención sobre los Derechos de las personas con Discapacidad (CDPD). La finalidad que tiene, es acercarse a los conocimientos actuales, entorno la discapacidad, pero también todo el camino que ha seguido hasta llegar hoy en día a percibirse a estas personas, como sujetos de derechos; aparte de acercarse a los conocimientos y opiniones de diferentes personas vinculadas a esta temática. En esta investigación se pretende hacer una exposición conceptual de todos los aspectos vinculados y su evolución, tanto entorno a la definición del término discapacidad, como de la terminología o de los modelos de abordaje. Además, se muestran otros conceptos vinculados, como es la prevalencia de discapacidad en el mundo, las tipologías de discapacidad que existen, o la existencia de la Convención sobre los Derechos de las Personas con Discapacidad, su contenido, la importancia, y la viabilidad que tiene como herramienta para transversalizar el enfoque de discapacidad en proyectos sociales, desde una mirada de derechos humanos. Se presentan también, diferentes definiciones, experiencias previas vinculadas con esta transversalidad, y también aquellos elementos que ayudan a entender qué es, qué incluye y qué barreras tiene un proyecto social. Además, se ve necesaria la exposición cronológica de la legislación vinculada a la discapacidad, en el ámbito internacional y estatal, para poder situar la investigación según su plan normativo.

La metodologia utilizada ha sido un elemento clave para poder afrontar la finalidad delimitada. Se ha llevado a cabo por medio de la utilización de una metodología cualitativa, concretamente veintiuna entrevistas semiestructuradas. Se ha contado con profesionales especialistas de la CDPD, otras vinculadas con la Fundación FC Barcelona y la creación e implementación de proyectos, especialistas en inclusión y accesibilidad, y también en discapacidad, inclusión e inserción sociolaboral. También se ha contado con familiares de personas con discapacidad física, intelectual, física e intelectual, psíquica/mental y sensorial; y con personas con discapacidad física, física e intelectual, y discapacidad sensorial. La diversidad de información obtenida a través de las entrevistas, y el posterior contraste con las referencias conceptuales, permite resolver los objetivos delimitados, y pretende demostrar la necesidad de una transversalidad del enfoque de discapacidad en proyectos sociales, desde el diagnóstico a la evaluación, que asegure el cumplimiento de los aspectos que regula la Convención sobre los Derechos de las Personas con Discapacidad (CDPD).

Palabras clave: discapacidad, personas con discapacidad, transversalidad del enfoque de discapacidad, Convención sobre los Derechos de las Personas con Discapacidad (CDPD), derechos humanos, proyecto social y diversidad funcional.

ABSTRACT:

Disability mainstreaming in social projects.

The need for mainstreaming the disability perspective based on human rights, through the Convention on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD).

This research aims to demonstrate the need for mainstreaming the disability approach in social projects, from diagnosis to evaluation, to ensure compliance with the aspects regulated by the Convention on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD). The purpose is to approach the current knowledge about disability, but also the whole path that has been followed until now, to perceive these people as subjects of rights. We will also look at the knowledge and opinions of different people linked to this subject. The purpose of this research is to provide a conceptual overview of all the related aspects and their evolution, both in terms of the definition of the term disability, and the terminology and approach models. Other related concepts are also presented, such as the prevalence of disability in the world, the types of disability, or the existence of the Convention on the Rights of Persons with Disabilities, its content, importance, and viability as a tool for mainstreaming the disability approach in social projects, from a human rights perspective. Different definitions and previous experiences related to this mainstreaming approach are also presented, as well as those elements that

help to understand the nature, the scope, and the limitations of a social project. Furthermore, a chronological overview of disability-related legislation at the international and state levels is essential for establishing a coherent framework for the research.

The methodology used has been a key factor to be able to meet the delimited purpose. It has been carried out using a qualitative methodology, specifically twenty-one semi-structured interviews. We have engaged with professional specialists from the CDPD, as well as others linked to the FC Barcelona Foundation, and the creation and implementation of projects. We have also engaged specialists in inclusion and accessibility, disability and social and labour insertion. Not only that, but we have also consulted relatives of people with physical, intellectual, physical and intellectual, psychic/mental and sensory disabilities, and with people with physical, physical and intellectual disabilities, and sensory disabilities. The diversity of information obtained through the interviews, and the subsequent contrast with the conceptual references, makes it possible to meet the set goals and shows the need for a cross-cutting approach to disability in social projects, from diagnosis to evaluation, in order to ensure compliance with social and labour market requirements.

Keywords: disability, people with disabilities, disability mainstreaming, Convention of the Rights of Persons with Disabilities (CRPD), human rights, social project and functional diversity.

Sumari	Pàgina
1. INTRODUCCIÓ I JUSTIFICACIÓ	8
2. PREGUNTA INICIAL I OBJECTIUS	10
2.1. Pregunta inicial	10
2.2. Objectius d'investigació	10
2.2.1. Objectius generals	10
2.2.2. Objectius específics	10
3. MARC TEÒRIC	11
3.1. La discapacitat	11
3.1.1. La prevalença de la discapacitat al món	11
3.1.2. Definició	11
3.1.3. Evolució de la terminologia	13
3.1.4. Els models de tractament de la discapacitat	17
3.1.5. Tipologies de discapacitat	18
3.2. La Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat (CDPD)	19
3.2.1. Què és i què suposa la CDPD?	19
3.2.2. El protocol Facultatiu de la Convenció	20
3.2.3. Antecedents	21
3.2.4. Per què és necessària l'existència de la CDPD?	21
3.2.5. Aspectes més significatius de la CDPD	22
3.2.6. Estructura i contingut de la Convenció	23
3.2.7. La discapacitat des d'una mirada exigent de drets humans	26
3.2.8. La CDPD com a eina per aconseguir una transversalització en projectes socials	28
3.3. La transversalització de l'enfocament de discapacitat	29
3.3.1. Definició	29
3.3.2. Per què utilitzar aquesta transversalització de l'enfocament de discapacitat en projectes socials?	31
3.3.3. Experiències prèvies de transversalització de l'enfocament de discapacitat en projectes socials	32
3.3.4. La importància de la interseccionalitat per treballar amb les persones amb discapacitat	36
3.4. Els projectes socials	38
3.4.1. Què és un projecte social?	38
3.4.2. Les parts d'un projecte social	39
3.4.3. Les barreres de l'entorn per la inclusió de persones amb discapacitat	41
4. MARC LEGISLATIU	43
5. METODOLOGIA DEL TREBALL EMPÍRIC	45
5.1. Aproximació metodològica escollida	45
5.2. Organització de la recerca	46
5.2.1. Fases	46
5.2.2. Cronograma del TFG	49
5.3. Principis ètics	50

5.4. Disseny del treball empíric	52
5.4.1. Participants (mostra)	52
5.4.2 Instruments	54
5.4.3. Procediment	55
5.4.4. Tractament de dades	56
6. ANÀLISI I DISCUSSIÓ	59
7. CONCLUSIONS	88
7.1. Conclusions	88
7.2. Limitacions de l'estudi	90
7.3. Recomanacions per properes investigacions	91
8. BIBLIOGRAFIA	93

<u>Índex d'imatges</u>	<u>Pàgina</u>
1.- Imatge 1. Interacció dels components que afavoreixen l'aparició de la discapacitat...	12
2.- Imatge 2. Relació entre l'AGENDA 2030 i la CDPD.....	27
3.- Imatge 3. Roda de les opressions i els privilegis de Patricia Hill Collins.....	37
4.- Imatge 4. La metodologia qualitativa i els aspectes que l'envolten.....	46
5.- Imatge 5. Cronograma de la recerca.....	49
6.- Imatge 6. Esquema de creació de les entrevistes semiestructurades.....	57

<u>Índex de taules</u>	<u>Pàgina</u>
1.-Taula 1. L'evolució de la terminologia de la discapacitat.....	14
2.-Taula 2. Les tipologies de discapacitat.....	19
3.-Taula 3. L'estructura i el contingut de la CDPD.....	23
4.-Taula 4. Fases de la recerca aplicada.....	46
5.-Taula 5. Participants (mostra) de la recerca.....	52
6.-Taula 6.- Representació gràfica de l'estratègia que s'usarà per al tractament de dades.....	57

1. INTRODUCCIÓ I JUSTIFICACIÓ

La present investigació ha estat creada per a poder analitzar si és necessària la transversalització de l'enfocament de discapacitat en projectes socials, a través de la Convenció sobre Drets de les Persones amb Discapacitat. S'ha escollit la temàtica a investigar a conseqüència d'observar una falta de transversalització de l'enfocament de discapacitat en els projectes socials, de la Fundació Futbol Club Barcelona, durant el període de pràctiques de quart d'Educació Social. A més del gran interès de la mateixa Fundació per poder canviar la situació, i treballar de forma holística en tots i cadascun dels col·lectius amb els quals col·laboren, per mitjà sempre d'una mirada inclusiva i promotora d'oportunitats.

En un primer moment, es volia crear un manual per a la promoció de l'enfocament de la discapacitat en projectes des de la Convenció Sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat (CDPD), on gràcies a aquesta recerca, es poguessin determinar els consells i directius bàsiques, perquè qualsevol treballador de la Fundació mencionada a priori, pogués aplicar-lo, i a conseqüència cadascun dels projectes que es creessin, fossin completament inclusius. Però, la redacció del marc teòric i la passació de les entrevistes a experts vinculats amb la Convenció, va impulsar a fer un canvi en l'objectiu de la recerca. En la present investigació es presenten els motius per la qual es pot dir que és necessària la transversalització de l'enfocament de discapacitat, a més de mostrar arguments suficients per comprovar la viabilitat de la Convenció sobre Drets de les Persones amb Discapacitat, per incloure aquestes persones en projectes socials.

Aquesta recerca aplicada, s'emmarca en l'assignatura de Treball de Final de Grau d'Educació Social de la Universitat Ramon Llull, concretament vinculada a l'itinerari d'especialització: "Intervenció en processos d'inclusió social". Està basada en una exposició de conceptes vinculats amb la temàtica treballada d'acord amb la redacció d'un marc conceptual i la passació de vint-i-una entrevistes, des d'on es cerca informació d'acord amb unes categories delimitades: la discapacitat, La Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat, la transversalització de l'enfocament de discapacitat i els projectes socials. La informació que envolta aquests conceptes, exposada al llarg de la recerca, és la que ens ofereix suficients respostes a la pregunta inicial que es planteja.

Actualment, al món existeixen un total de 1.300 milions de persones que conviuen amb una discapacitat, essent un total d'un 16% del total de població mundial (Organització Mundial de

la Salut, 2023). Altrament, la discapacitat és un concepte que està en constant evolució, ja que segons la Convenció sobre Drets de les Persones amb Discapacitat, a hores d'ara es percep com una limitació de la persona, però amb contacte amb les barreres de l'entorn o d'actitud, es pot veure influenciada (Naciones Unidas, 2006). Es presentarà doncs al llarg de la tasca, una exposició de diferents apartats per situar l'evolució de la terminologia per a deferir-nos aquest col·lectiu, els models de tractament i les tipologies de discapacitat, i els conceptes vinculats amb la Convenció, a més de la importància de la transversalització de l'enfocament de discapacitat i conceptes vinculats amb els projectes socials. L'evolució observada al llarg dels últims temps, és la que ens porta adaptar-nos a aquest canvi de mirada cap a la discapacitat, i a voler emprar un millora en la inclusió en projectes, d'un col·lectiu que anys enrere era exclòs i invisibilitzat, on se'l designava per mitjà de termes com "anomal" o "minusvàlid", però en l'actualitat el seu canvi de mirada, per mitjà de l'abordatge d'aquesta mitjançant un model social de drets humans, ens porta a designar a aquestes persones com a: "persones amb discapacitat", mostrant-nos doncs una clara evolució d'acord amb aquesta. (García, 2021) i (Palacios i Bariffi, 2007) Per tant, esdevé necessari acompanyar aquest canvi de mirada, i percebre la discapacitat com una limitació que pot esdevenir impactada per l'entorn, un espai que pot limitar la participació d'aquesta. Per aquesta raó, al llarg de la recerca, es busquen motius per donar importància en la presa de consciència d'acord amb aquesta necessitat. Tots aquests aspectes exposats en el marc conceptual, i també extrets de la informació i opinions de tretze professionals vinculats amb la temàtica, cinc familiars de persones amb discapacitat i tres persones que conviuen amb una discapacitat, justificaran la raó per la qual és necessària aquesta transversalització.

2. PREGUNTA INICIAL I OBJECTIUS

El present apartat es presentarà la pregunta inicial que guiarà la investigació. Tanmateix, es delimitaran els objectius d'investigació extrets gràcies a la redacció d'aquesta. Per tant, el compliment de les diferents finalitats redactades, ens permetrà donar resposta a la pregunta inicial exposada a continuació.

2.1. Pregunta inicial

A continuació presentaré la pregunta inicial, que ajudarà a marcar el punt de partida de la investigació:

¿És necessària la transversalització de l'enfocament de discapacitat en projectes socials, des de la seva diagnosi a l'avaluació, que asseguri el compliment dels aspectes que regula la Convenció sobre els Drets de les persones amb Discapacitat (CDPD)?

2.2. Objectius d'investigació

Tot seguit, es detallen els objectius generals i els específics, que proporcionen una guia per emprar el procés, i assegurar que l'estudi sigui eficient i també efectiu.

2.2.1. Objectius generals

- Conèixer els aspectes relacionats amb la discapacitat. **(1)**
- Aprofundir en la Convenció sobre Drets de Persones amb Discapacitat per la seva futura aplicabilitat en projectes socials. **(2)**
- Analitzar la importància de la transversalització de l'enfocament de discapacitat en projectes socials. **(3)**

2.2.2. Objectius específics

- Analitzar el concepte discapacitat pel posterior contrast amb els eufemismes existents. **(1)**
- Analitzar cadascun dels apartats de la Convenció de Drets de les Persones amb Discapacitat. **(2)**
- Avaluar l'aplicabilitat de la Convenció de Drets de les Persones amb Discapacitat als projectes socials i tots els seus passos. **(2)**
- Realitzar una cerca exhaustiva d'acord amb les pràctiques existents entorn la transversalització de l'enfocament de discapacitat. **(3)**
- Analitzar els beneficis de la transversalització de l'enfocament de discapacitat en projectes. **(3)**

- Identificar les barreres per la inclusió de persones amb discapacitat en projectes socials. **(3)**

Aquests objectius més concrets, són aquells que m'ajudaran a planificar, portar a terme i avaluar la investigació aplicada.

3. MARC TEÒRIC

A continuació, es presentarà la teoria existent d'acord amb la temàtica d'estudi escollida, a més d'una selecció concreta de les accions que s'han portat a terme fins avui dia i altres conceptes rellevants, que ajudaran a tenir els coneixements suficients per a poder portar a terme la investigació aplicada desitjada.

3.1. La discapacitat

3.1.1. La prevalença de la discapacitat al món

L'Organització Mundial de la Salut (2023), exposa que es calcula que 1.300 milions de persones viuen amb una discapacitat important, representant un 16% de la població mundial. Per tant, es preveu que una de cada sis persones conviu amb alguna tipologia de discapacitat. Cal recordar també, que l'Organització Mundial de la Salut (2011) en l'Informe Mundial sobre la Discapacitat ens feia coneixedors que en aquell moment s'estimava que un 15% de la població mundial convivia amb alguna tipologia de discapacitat, segons estimacions de la població mundial del passat 2010. Aquest informe fa referència també que cada vegada hi haurà un augment d'aquesta situació, influït principalment per l'increment de l'esperança de vida i de les malalties cròniques. D'acord amb la comparativa de les dades de la discapacitat a escala mundial, s'observa doncs, que hi ha hagut un augment de la prevalença d'aquesta arreu del món.

3.1.2. Definició

La Convenció sobre els Drets de Persones amb Discapacitat, mitjançant el seu article número 1, defineix les persones amb discapacitat, com aquelles que tenen deficiències físiques, mentals, sensorials i intel·lectuals a llarg termini, i que quan interactuen amb diferents barreres, això els hi pot impedir que puguin participar de forma efectiva i plena en la societat, per tant amb igualtat de condicions que la resta de persones. (Naciones Unidas, 2006). Altrament, al llarg del seu preàmbul ens fa coneixedors que la discapacitat és un concepte que està en constant evolució i que es produeix per la interacció entre les persones amb

dificultats i les barreres d'actitud, o ve de l'entorn. Això, mostra que la definició de discapacitat pot variar segons l'entorn on es trobi la persona i les barreres que existeixin en aquest espai. Tanmateix, d'acord amb informació extreta de la Guia per la inclusió de la discapacitat en la cooperació pel desenvolupament, redactada per l'Agència Espanyola de Cooperació Internacional pel Desenvolupament, es pot reafirmar que la discapacitat és una situació resultant de la interacció entre la persona i l'entorn. A més, es fa esment que la discapacitat es veu influenciada per dos components que entren amb interacció: la pròpia persona i les barreres ambientals, externes del context. (Aecid, 2018)

A continuació es presenta una imatge que fa referència a la interacció dels diferents components que desencadenen la discapacitat:

Imatge 1. Interacció dels components que afavoreixen l'aparició de la discapacitat. **Font:** Aecid (2018).

Aquesta imatge, ens permet observar gràficament, que la discapacitat no és un atribut de la persona, sinó una situació que es produeix com a resultat de la interacció entre la persona i l'entorn que l'envolta. Aquest fet reafirma la importància de transversalitzar l'enfocament de discapacitat en tots i cada un dels passos d'un projecte social, per evitar que el context en el qual es mou la persona, sigui un element limitant per aquesta. Tal com esmenta Aecid (2018), és important reduir les barreres externes i ambientals que fan que les persones amb discapacitat no puguin gaudir amb plenitud de tot allò que s'esdevé al seu voltant, i per tant limita la seva participació. En la nostra societat, existeixen barreres físiques (que dificulten l'accés a espais), altres relacionades amb l'accés a la informació i la comunicació (braille, llengua de signes, etc.), o ve d'altres relacionades amb l'actitud (limiten a les persones a fer

certes coses, i fins i tot eviten l'apoderament d'aquestes). Tanmateix, a part de fer esment de les barreres citades a priori, l'Agència Espanyola de Cooperació Internacional pel Desenvolupament (AECID), mostra unes barreres que és molt rellevant destacar-les, ja que està directament vinculada amb la investigació que desenvoluparé. Aquestes fan referència a les barreres institucionals, i en concret fa esment a que aquestes inclouen el disseny de programes. S'analitza doncs que és necessari fer front als obstacles que impedeixen la plena participació de les persones amb discapacitat a qualsevol programa, i per tant, la inclusió de qualsevol individu amb una discapacitat a un projecte, encara que aquest no estigui creat exclusivament per a persones que tinguin una discapacitat reconeguda. S'ha de treballar doncs, perquè qualsevol ésser humà, tingui una discapacitat reconeguda o no, pugui participar amb plenitud en qualsevol projecte, i a conseqüència es cercarà una transversalització de l'enfocament de discapacitat en qualsevol projecte social.

3.1.3. Evolució de la terminologia

Segons García (2021), la terminologia per denominar a les persones amb discapacitat ha experimentat molts canvis, que han estat relacionats amb l'evolució de la societat. Aquests han generat un canvi en els significants utilitzats, però també en la forma de veure a aquestes persones.

A continuació es presentarà una taula, on s'exposaran els significants utilitzats al llarg de la història per referir-nos a les persones amb discapacitat des del passat 1910, fins al 2021:

Cronologia	Legislació	Termes utilitzats	Significat del terme
1910	Real Orden de 21 de julio de 1910 por la que se establece la Constitución defensiva del Patronato Nacional de Sordomudos, Ciegos y Anormales y su división en tres secciones.	"Anormal"	No normal, individu privat de sentits (corporals o de desenvolupament mental imperfecte).
1931	Decreto para el ingreso en el cuerpo de inválidos militares de los Jefes y Oficiales de la Armada declarados inútiles por pérdida total de la visión.	"Inútil"	No útil, que no serveix per a res.

1970	Orden por la que se aprueba el texto refundido de los Decretos 24/1968, de 20 de septiembre, y 1076/1970, de 9 de abril, que se establece y regula la asistencia en la S.S (Seguridad Social) a subnormales.	“Subnormal”, “Invàlid” i “deficient”	“Subnormal”= Per sota del què es considera normal “Invàlid”= No vàlid. “Deficient”= Incomplet o defectuós.
1982-86	Ley 13/1982, de 7 de abril, de integración social de minusválidos (LISMI). (1982) Real Decreto 348/1986, de 10 de febrero, por el que se sustituyen los términos de subnormalidad y subnormal contenido en las disposiciones reglamentarias vigentes. (1986)	Inicis de la utilització de “minusvalia” i “Discapacitat”	“minusvalia”= Menos vàlid. “discapacitat”= No estar capacitat per portar a terme certes funcions (si s'utilitza per a categoritzar una persona, amb el terme “discapacitada”, això suposava una depreciació.
2003	Ley 51/2003, de 2 de diciembre. de igualdad de oportunidades, no discriminación y accesibilidad universal a personas con discapacidad. Aquesta llei, té l'objectiu de sancionar els organismes que discriminin les persones amb discapacitat.	Es comença a parlar de “persones amb discapacitat”	Persones amb discapacitat (vegeu la definició en l'apartat 4.1.2 d'aquest marc teòric).
2006	Ley 39/2006, de 14 de diciembre, de Promoción de la Autonomía Personal y Atención a la personas en situación de dependencia. Concretament a la seva “Disposició adicional octava”, on parla de la Terminologia a utilitzar, determina que quan entri en vigor aquesta llei, les disposicions normatives de les Administracions Públiques hauran d'utilitzar els termes “persona amb discapacitat” o “persones amb discapacitat”.		
2006/2008	Convención sobre los Derechos de las Personas con Discapacidad (CDPD).	“Persones amb discapacitat”	

2013	Real Decreto Legislativo 1/2013, de 29 de noviembre por el que se aprueba el Texto Refundido de la Ley General de derechos de las personas con discapacidad y de su inclusión social.		
2021	<p>11 de maig de 2021, el Consell de Ministres va aprovar el Projecte de reforma, on es modicia l'article 49 de la Constitució Espanyola, essent la primera reforma social de la CE.</p> <p>Aquesta va fer substituir el terme "minusvàlid" pel de "persones amb discapacitat", que concorda amb el tractament actual de les persones amb discapacitat, a través del model social, que va marcar el passat 2006 la CDPD.</p>		

Taula 1.- L'evolució de la terminologia de la discapacitat. **Font:** Elaboració pròpia a partir de García (2021) , del Cura (2012), Verdugo, Vicent, Campo i Jordán (2001) i (Bernabé, et. al. 2021)

Segons García (2021), la ratificació per part d'Espanya de la Convenció sobre Drets de les Persones amb Discapacitat el passat 2007, va suposar un canvi en la manera en la qual es concebia la discapacitat, passant d'un model rehabilitador i mèdic, a un model social. Això implica que els poders públics ja no s'encarreguen d'una política de rehabilitació, sinó que el propi entorn és el que s'ha d'adaptar per permetre que qualsevol persona amb discapacitat pugui adaptar-se. Tal com s'ha mostrat en la taula, ha tingut una gran influència aquesta legislació adaptant-se a les realitats del col·lectiu, i a través d'aquesta es va establir el terme "persones amb discapacitat" com la referència adequada cap aquest col·lectiu. (Bernabé et al., 2021).

No obstant això, a la societat existeixen una gran diversitat d'opinions, i per aquesta raó, considero que és necessari que hi hagi institucions que no tan sols es dediquin a visibilitzar, sinó que s'encarreguin de lluitar per la protecció dels drets de les persones amb discapacitat, i a clarificar tots els aspectes que les envolten. Un exemple clar, és el "Comité Español de Representantes de Personas con Discapacidad (CERMI)", que juntament amb la "Clínica Jurídica per la Justícia Social de la Facultat de Dret de la Universitat de València (CJJS)", han realitzat un informe, on ofereixen arguments jurídics i sociològics que protegeixen i reconeixen

els drets d'aquestes persones per definir-se, sense tenir imposicions de la societat que els hi obliguin a fer servir definicions que són discriminatòries, o ve que invisibilitzen la seva realitat. Concretament, un dels objectius que cerca aquest estudi, és desenvolupar una exposició teòrica que avaluï l'ús de la terminologia "persones amb discapacitat". (Bernabé et al., 2021)

Aquest informe, destaca que també és important mencionar que en l'actualitat s'està usant una terminologia que no esdevé reconeguda pel col·lectiu, ni per la pròpia CDPD en les seves lleis autonòmiques. Aquests termes són per exemple: capacitats especials o diversitat funcional. Tot i això, existeixen molts individus que intenten donar suport a aquesta terminologia. Rodríguez i Ferreira (2021), per exemple, esmenten que existeix un discurs a la societat, vinculat amb la utilització de la diversitat funcional, on s'intenta eludir la problemàtica de les capacitats, i intenta conceptualitzar el fenomen amb un canvi d'òptica, valorant el què és la persona i no determinant-la per les seves mancances. Altrament, Romañach i Lobato (2005), perceben el terme "diversitat funcional" com un significat que lluita per la dignitat en la diversitat de l'ésser humà, a més aporten la definició d'ambdues paraules, d'acord amb l'aportació de la Real Academia Española: la paraula "diversitat" fa referència a varietat i diferència, i en canvi, per la paraula "funcional", s'entén per un terme relatiu a funcions, i una "funció", és una capacitat d'actuar dels éssers vius i dels seus òrgans. Altrament, creuen que els significats d'aquests termes i la seva unió, ofereixen una definició precisa al que són les persones que conviuen amb una discapacitat. A més a més, mencionen, que aquest terme va sorgir al "Foro de Vida Independiente" (FVI), una agrupació ciutadana que està oberta a la participació de la ciutadania a través d'internet i que busca la igualtat d'oportunitats i la no discriminació de les persones amb discapacitat. Però, tal com s'ha mencionat a priori, a través de l'informe creat per part dels autors Bernabé et al. (2021), que formen part de les institucions CERMI y CJJS, aquests conceptes estan molt lluny d'objectius per afavorir la inclusió i la no discriminació de les persones amb discapacitat, ja que aquests invisibilitzen la realitat diària amb la utilització d'altres significats eufemístics i imprecisos. A més a més, aquests desdibuixen els objectius, les raons o ve el perquè, les persones amb discapacitat es plantegen una lluita pel reconeixement integral de tots els seus drets, com també la participació plena en la vida pública. A través de diferents principis, directrius i drets que exposa la CDPD, es cerca vetllar per les llibertats i la diversitat, el desenvolupament del potencial humà i l'autoestima, com també el respecte pels Drets Humans i a la dignitat de tota persona. Segons Bernabé et al. (2021), la utilització de termes que s'allunyen del significat "persones amb discapacitat", és una acció que impacta en el compliment de tots els aspectes regulats la Convenció.

Finalment, és important destacar que l'evolució de la terminologia no només ha provocat un canvi en aquesta, sinó també en els paradigmes, impactant tant a l'àmbit polític, com social i acadèmic. A més a més, també pren molta importància la relació i les actituds que posen en pràctica els professionals de l'educació social amb el tracte amb les persones amb discapacitat. (Martínez, 2014)

3.1.4. Els models de tractament de la discapacitat

Segons Pérez i Chhabara (2019), tot i existir una gran varietat d'estudis per explicar la discapacitat, no s'ha aconseguit fer-ho de forma clara. No obstant això, Velarde (2011), exposa tres models que han anat existint al llarg dels anys i que han ajudat a parlar de discapacitat al llarg del temps, adaptant-se a la realitat que l'envoltava. Presenta doncs tres models: prescindència (Antiguitat i Edat Mitjana), mèdic o de rehabilitació (des de principis de segle XX i el model social (l'actual).

Segons Velarde (2011), el *model de prescindència*, va esdevenir el primer que volia expressar com la societat percep la discapacitat. Aquest, exposa que es creia que era un càstig dels déus, o ve que si eres considerada una persona amb discapacitat no tenies res a aportar a la societat, i per tant, no valia la pena que visquessis. L'autor esmenta que aquest és un model ja no existent en el nostre país, però Aedes (2018), ens fa coneixedors, que no totes les civilitzacions tenen el mateix model de tractament de la discapacitat, i fins i tot, encara hi ha països que perceben la discapacitat des d'una visió exclusiva i limitada. En segon lloc, al llarg de la història, va existir un model mèdic o rehabilitador. D'acord amb la Guia per la discapacitat en cooperació pel desenvolupament redactada per Aedes (2018) i segons Velarde (2011), aquest segon model, se centra en la "deficiència" i afavoreix la creació de polítiques assistencials. A més, percep la discapacitat com un problema que s'ha de solucionar a través de tractaments mèdics individuals, que els porten a terme professionals. Novament, aquest és un model que ja no està present en el nostre país, però sí que encara hi ha d'altres indrets que perceben la discapacitat segons aquest model. Finalment, Velarde (2011) i Palacios i Bariffi (2007), esmenten que avui dia està vigent un model social, que defineix que les limitacions que tenen aquestes persones venen perquè vivim en una societat dissenyada per persones sense discapacitat. Això, converteix a la societat en la responsable de l'exclusió d'aquestes. Aquest es troba molt relacionat amb la consideració de la discapacitat com a qüestió de drets humans, per tant, avui dia predomina un model social amb un enfocament de drets humans. Per aquesta raó, molts autors el designen com el nou model d'enfocament de drets humans (en comptes de centrar-se en les persones amb discapacitat com a subjectes passius d'actes de beneficència, el què cerca és ajudar-les a que tinguin accés als mateixos drets que qualsevol altra persona).

Tot i que molts autors recolzen la presència d'una evolució clara dels diversos models, l'Organització Mundial de la Salut (2011), a través de l'Informe Mundial sobre la Discapacitat, esmenta que sovint el model mèdic i el social els presenten per separat, però l'OMS creu que la discapacitat hauria d'evitar-se veure's com un aspecte només social o mèdic, sinó que és important veure que la seva condició pot provenir d'una problemàtica de salut o ve de la pròpia societat limitant. Per tant, això fa que es creï un model bio-psicosocial, que seria l'equilibri entre el mèdic i el social.

3.1.5. Tipologies de discapacitat

Per tal de poder fer menció de les tipologies de discapacitats existents, ha estat necessari cercar informació d'acord amb els continguts que ens ofereix la Fundació Adecco, una entitat sense ànim de lucre que ajuda a les persones amb dificultats per accedir a un lloc de treball a aconseguir-ho, centrant-se principalment en la inclusió laboral de les persones amb discapacitat. Cal fer esment també que divisió que ens ofereix, està basada en la Classificació General del Funcionament de la Discapacitat i la Salut (CIF). Tanmateix, és important destacar l'existència de la Confederació Espanyola de Persones amb Discapacitat Física i Orgànica (COCEMFE), una associació que està declarada com utilitat pública, i no és lucrativa, que va crear-se el passat 1980 per a fer front i defensar els drets de les persones amb discapacitat a Espanya. Aquesta, ha adaptat al castellà, la Guia sobre "Discapacitat i Desenvolupament", creada per Handicap Internacional (una organització humanitària independent que treballa per a fer front a situacions de pobresa, exclusió, conflictes o desastres), per tal de parlar de la importància de la inclusió de la discapacitat en les polítiques i les accions de la cooperació internacional, i ens mostra en aquesta les tipologies de discapacitat que existeixen. (COCEMFE, 2013) i (Adecco, 2023).

Els continguts que ens ofereixen ambdues entitats permeten fer la classificació que mostrareu a continuació:

Tipologia de discapacitat		Què significa?
Física	Motora o funcional	Alteracions del sistema neuromuscular i/o esquelètic (dificulten o impedeixen el moviment)
	Orgànica	Afecten processos fisiològics o ve dels òrgans interns (sistema circulatori, excretor, respiratori, metabòlic, endocrí, etc.)

Psíquica/mental	Afectació de les facultats mentals i les estructures neurològiques que provoquen alteracions en la conducta adaptativa.
Intel·lectual	Hi ha un impacte en la funció intel·lectual significativa (i dificultarà la resposta davant de situacions de la vida diària o ve de comprensió). Té quatre nivells d'afectació (lleu, moderada, greu o profunda). Aquesta tipologia de discapacitat pot ser perjudicial per al procés de retenció de coneixements, o ve per l'atenció, la comunicació, l'autonomia social i professional, entre altres.
Sensorial	Afectacions auditives, visuals, del tacte, el gust o l'olfacte, i també inclou el sistema nerviós.
Pluridiscapacitat	Una persona amb diverses tipologies de discapacitat, on sol provocar una alteració en el desenvolupament psicomotiu i/o sensorial i d'altres afectacions a la salut.

Taula 2.- Les tipologies de discapacitat. **Font:** Elaboració pròpia a partir de dades obtingudes de (COCEMFE, 2013) i (Adecco, 2023).

També cal destacar que a més d'existir una classificació d'acord amb la tipologia de discapacitat que té una persona, existeix una divisió de les classes de discapacitat, d'acord amb el seu grau de discapacitat. Aquesta està recollida en el nou Real Decret sobre la valoració de la discapacitat, on s'estableix un procediment i la classificació del grau de discapacitat, substituint el barem que estava anteriorment en vigor, des del passat 1999.¹ Justament, opta per un model biopsicosocial de la CIF, que he mencionat a priori, emprat per a poder conceptualitzar la discapacitat segons la CDPD.

3.2. La Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat (CDPD)

3.2.1. Què és i què suposa la CDPD?

L'Assemblea General de l'ONU, va adoptar el passat 13 de desembre de 2006, la Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat (CDPD), i el seu Protocol Facultatiu, ratificats per Espanya el 3 de desembre de 2007, i van entrar en vigor el 3 de maig de 2008.

Va suposar un gran avançament històric, a conseqüència d'impactar a més de 650 milions de persones, situant la discapacitat en el pla dels drets humans. Tanmateix, aquest document jurídic, va ser el resultat d'un llarg procés en el qual varen participar molts actors (estats membres de l'ONU, institucions de drets humans nacionals, Organitzacions no

¹ Detallada en el: Real Decreto 888/2022, de 18 de octubre, por el que se establece el procedimiento para el reconocimiento, declaración y calificación del grado de discapacidad.

governamentals, a més de diferents persones amb discapacitat i les seves famílies, entre altres). Es van unir, per a crear un instrument que aportés una millora de la visibilitat cap a aquest col·lectiu pel que fa al sistema de protecció dels drets humans de les Nacions Unides, però també la percepció d'aquesta com una qüestió de drets humans. Tanmateix, la Convenció i el seu Protocol Facultatiu qüestionen percepcions anteriors de la discapacitat, com n'és un exemple el model mèdic que s'usava per explicar el terme. La creació d'aquesta es converteix en l'aparició d'una eina jurídica vinculant a l'hora de perseguir que es respectin els drets d'aquestes persones, les persones amb discapacitat. (Palacios i Bariffi, 2007) i (Naciones Unidas, 2014)

Cal destacar, que segons COCEMFE (2013), és un dels tractats de drets humans amb més taxa de ratificació, perquè cinc anys després de la seva entrada en vigor, ja va aconseguir tenir 165 firmants i 130 Estats Parts (ratificació). Actualment, ha estat ratificada per 187 països, per tant, només 8 països del món no ho han fet: Estats Units, Camerún (Àfrica), Bután (Àsia), Tayikistán (Àsia), Liechtenstein (Europa). (Planeta fácil, 2022)

Altrament, és important fer esment de la Llei 26/2011 de l'1 d'agost, d'adaptació normativa a la Convenció Internacional sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat, que va permetre adaptar la legislació espanyola, per així assegurar l'exercici dels drets d'aquestes persones, i així promoure també la inclusió i garantir la igualtat d'oportunitats en tots els àmbits de la societat.

3.2.2. El protocol Facultatiu de la Convenció

El Protocol Facultatiu a la Convenció sobre Drets de les Persones amb discapacitat, és un document addicional a la CDPD, que està format per 18 articles i com s'ha mencionat a priori, va ser aprovat juntament amb la Convenció. Aquest conté disposicions que gràcies a elles es marquen les condicions de recepció i tramitació de denúncies o queixes per part del Comitè de drets de les persones amb discapacitat (òrgan que supervisa l'aplicació de la Convenció), o d'altres persones o grups de persones que estiguin sota la jurisdicció d'un Estat Part. (Naciones Unidas, 2006)

3.2.3. Antecedents

Segons Palacios i Bariffi (2007), la primera vegada que es va plantejar la creació d'una Convenció basada en el compliment dels drets de les persones amb discapacitat, va ser el passat any 1987, per mitjà d'una Reunió d'Experts, que van examinar l'aplicació del Programa d'Acció Mundial. A través d'aquesta van crear un esbós, que van presentar-lo a l'Assemblea

General d'Itàlia, i també a Suècia, però cap dels dos països va portar-ho a terme. Va ser tretze anys després, el 2001, que el president de Mèxic, va proposar l'establiment d'un "Comitè Especial" per a poder crear una Convenció específica d'acord amb els drets de les persones amb discapacitat. Aquesta idea va rebre suport d'arreu, per part d'institucions dedicades a protegir els drets d'aquestes. En aquest Comitè, van participar-hi: els estats membres, observadors de Nacions Unides, d'acord amb consells de la Comissió de Drets Humans i la de Desenvolupament Social. Es varen celebrar sis reunions, per arribar finalment a aprovar el text final de la Convenció en l'última d'aquestes, que va tenir lloc el passat 2006. Fins que, el passat 13 de desembre de 2006 va ser aprovada la CDPD per part de l'Assemblea General, un dels principals òrgans de les Nacions Unides.

3.2.4. Per què és necessària l'existència de la CDPD?

Abans d'aprovar aquesta Convenció sobre drets de les Persones amb Discapacitat, existeixen altres instruments que vetllaven pel compliment dels drets humans: Declaració Universal de Drets Humans, Pacte Internacional de Drets Econòmics, Socials i Culturals, Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics, que formen tots ells la Carta Internacional de Drets Humans. I si existeixen una gran quantitat d'instruments legislatius abans d'aparèixer la Convenció, per què és necessari que existeixi? (Naciones Unidas, 2014)

Segons Palacios i Bariffi (2007), la creació de la Convenció, suposa en l'àmbit del dret internacional, un gran canvi de paradigma, gràcies al fet que es tractarà la discapacitat des d'una mirada de drets humans. Tanmateix, Seonae (2016), expressa que és la primera resposta normativa de caràcter integral que segons els articles 1, 3 i 12, es deixa enrere la consideració de la persona com a subjecte de polítiques assistencials o programes de beneficència o caritat, i a més reconeix que són persones amb capacitat jurídica i són subjectes de drets. Això fa que tingui un caràcter integral, a més és ser universal, vinculant i aplicable.

Per tant, la Convenció és necessària per a diverses raons, que es poden citar a priori d'acord amb el contingut extret de la Guia de formació sobre la Convenció sobre Drets de les Persones amb Discapacitat creada per part de Naciones Unidas (2014):

- Es volia reafirmar la importància dels drets humans per les persones amb discapacitat, com també la plena participació en la comunitat de forma igualitària, essent subjectes de drets. Evitant en tot moment la seva exclusió.

- Era necessari abordar de manera més global els problemes que tenen les persones amb discapacitat, i era imprescindible per aconseguir-ho, crear un instrument jurídicament vinculant.
- Perquè no tan sols van participar organitzacions, sinó que les pròpies persones amb discapacitat van formar part del procés, fet que es creia que s'ha d'actuar amb l'ajuda d'aquells a qui va dirigit el contingut.

Aquests punts ens doten de suficient informació, per a poder percebre la Convenció, com un instrument que era necessari que existís per fer front a l'evolució d'una societat dinàmica, i que experimenta canvis ràpids i abundants, i per tal de poder anar amb consonància amb aquests, es va desenvolupar un instrument essencial pel compliment de tots els aspectes treballats en aquest apartat.

3.2.5. Aspectes més significatius de la CDPD

En primer lloc, cal destacar que el seu objectiu és promoure, protegir i assegurar que qualsevol persona amb discapacitat pugui gaudir i viure en condicions de plena igualtat de les seves llibertats fonamentals i també de les condicions d'igualtat, a més de promoure el respecte de la seva dignitat, essent aquesta la finalitat que exposa a través del seu article número 1. (Naciones Unidas, 2006) Segons Palacios i Bariffi (2007), expressen que es cerca usar el principi de no discriminació en cadascun dels drets d'aquestes persones, perquè puguin viure amb igualtat de condicions i oportunitat que qualsevol altra persona. Això ens permet observar que aquest instrument és complet i treballa per fer front a totes les situacions de desigualtat d'una persona amb discapacitat.

Tanmateix, COCEMFE (2013), exposa que aquesta Convenció té uns aspectes significatius claus:

- És un instrument de política transversal que s'aplica a totes les tipologies de discapacitat i a tots els sectors.
- Suposa un gran pas per promoure l'accés als serveis d'aquestes persones, en tots i cada un dels entorns i contextos.
- Com ja s'ha esmentat a priori, suposa un canvi de paradigma, passant d'un model rehabilitador a un social que cerca el compliment dels drets humans, convertint-se doncs en una eina de desenvolupament i compliment d'aquests drets. A través de diversos passos i accions, delimita el que és necessari per al compliment d'aquests.
- Els Estats que han ratificat la CDPD estan obligats a complir el contingut que estableix, i periòdicament han d'informar si l'estan portant a terme o no, També, han de passar per revisions que comproven el seu compliment.

- Altrament, marca el paper de les organitzacions que representen les persones amb discapacitat, per promoure els seus drets i la seva participació en la societat, a través dels articles 3, 4.3, 29, 30, 31 i 33.

3.2.6. Estructura i contingut de la Convenció

Aquesta està formada per 50 articles que recullen els principis que regeixen la seva aplicació, els drets que protegeixen i promouen la igualtat, la dignitat i la llibertat de les persones amb discapacitat, com a éssers subjectes de drets. Tanmateix, també determina les obligacions que tenen els països que l'adopten, un posicionament de les persones amb discapacitat com a subjectes titulars de drets i comporta un canvi en la concepció d'aquest concepte, i també una consagració de l'enfocament de drets d'aquest col·lectiu. (COCEMFE 2013)

Segons la Guia de formació de la Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat creada per Naciones Unidas (2014), aquesta Convenció està formada per diversos articles, que es poden resumir de la següent manera:

Estructura	Què es cerca?	Contingut de cada part
Preàmbul		→ Context general → Relació entre discapacitat i desenvolupament
Article 1	PROPÒSIT	→ Finalitat de la Convenció → Exposa qui forma part de l'expressió "persones amb discapacitat"
Article 2	DEFINICIONS	→ Conceptes clau de la Convenció (comunicació, discriminació per motius de discapacitat, llenguatge, ajustament raonables i disseny universal). Per exemple, la "discriminació per motius de discapacitat", suposa qualsevol distinció, restricció o exclusió pel fet de tenir una discapacitat, i que tingui l'objectiu o l'efecte de ser un obstacle o ve deixi sense efecte el reconeixement, exercici o la que pugui gaudir, en unes condicions igualitàries, on es respectin els drets humans i les llibertats fonamentals per aquestes, tant a escala política, econòmica

		<p>cultural, social, civil, o impactant a qualsevol altre nivell. Així doncs, incloent totes les formes de discriminació, fins i tot la “denegació d’ajustaments raonables”, que és la negació de la modificació de l’entorn per tal que aquest sigui accessible, gràcies a adaptacions o modificacions.</p>
Article 3	PRINCIPIS GENERALS	<p>→ Respecte de la dignitat inherent, l’autonomia individual, inclosa la llibertat de prendre les pròpies decisions, i també la independència de les persones</p> <p>→ La no discriminació</p> <p>→ La participació i inclusió plena i efectiva a la societat</p> <p>→ El respecte per la diferència i l’acceptació de les persones amb discapacitat com a part de la diversitat i de la condició humanes.</p> <p>→ La igualtat d’oportunitats</p> <p>→ L’accessibilitat</p> <p>→ La igualtat entre l’home i la dona</p> <p>→ El respecte a l’evolució de les facultats dels nens i nens amb discapacitat i el seu dret a preservar la identitat</p>
Article 4	OBLIGACIONS GENERALS	<p>→ Assegurar i promoure l’exercici dels drets humans i les llibertats fonamentals de les persones amb discapacitat (sense motius de discriminació) a través de diverses obligacions generals (vegeu l’article 4 de la CDPD)</p>
De l’article 5 al 30	QÜESTIONS INTERSECTORIALS I DRETS CONCRETS	<p>Cerquen la no discriminació i igualtat d’acord amb tots els drets de les persones.</p> <p>→ Article 5: garantir la igualtat a les persones amb discapacitat i prohibir tota discriminació per motius de discapacitat</p> <p>→ Article 6: d’acord amb les dones amb discapacitat.</p> <p>→ Article 7: pels nens i nenes amb discapacitat</p> <p>→ Article 8: presa de consciència (per part dels Estats part)</p> <p>→ Article 9: d’accessibilitat</p>

		<p>Articles relacionats amb els drets humans:</p> <p>10- Drets a la vida 12- Igual reconeixement com a persona davant la llei 14- Llibertat i seguretat de la persona 15- Protecció contra la tortura i altres tractes o penes cruels, inhumanes o degradants 16- Protecció contra l'exploració, la violència i l'abús 17- Protecció de la integritat personal 18- Llibertat de desplaçament i nacionalitat 19- Dret a viure de forma independent i a ser inclòs en la comunitat 21- Llibertat d'expressió i d'opinió i accés a la informació 22- Respecte de la privacitat 23- Respecte de la llar i de la família 24- Educació 25- Salut 27- Treball i feina 28- Nivell de vida adequada i protecció social 29- Participació en la vida política i pública 30- Participació en la vida cultural, les activitats recreatives, l'esparciment i l'esport.</p> <p>Altres articles relacionats amb les obligacions dels Estats:</p> <p>8- Presa de consciència 9- Accessibilitat 11- Situacions de risc i emergències humanitàries 12- Accés a la justícia 20- Mobilitat personal 26- Habilitació i rehabilitació 31- Recopilació de dades i estadístiques 32- Cooperació internacional</p>
Article 32	COOPERACIÓ INTERNACIONAL	Parla amb detall de la cooperació internacional i les mesures per aconseguir-ho
Article 31 i 33	MESURES D'APLICACIÓ I SEGUIMENT	31- Recopilació de dades i estadístiques 33- Mesures que els Estats fan per establir marcs nacionals d'aplicació i seguiment
De l'article 34 al 39	EL COMITÈ	La seva estructura institucional Establiment del Comitè sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat
Article 40	LA CONFERÈNCIA DELS ESTATS PART	Per considerar l'aplicació de la CDPD

De l'article 41 al 50	DISPOSICIONS FINALLS	Procediment per firmar, ratificar i entrar en vigor, entre altres
--------------------------	-------------------------	--

Taula 3.- L'estructura i el contingut de la CDPD. **Font:** Elaboració pròpia a partir de la Guia de formació de la Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat (Naciones Unidas, 2014) i la Convenció sobre Drets de les Persones amb Discapacitat (2006).

La divisió gràcies a la taula anterior, permet visualitzar la Convenció de forma resumida, connectant els aspectes que estan vinculats entre ells, per així poder comprendre la totalitat d'aquest instrument, segons les diferents funcions que persegueix.

3.2.7. La discapacitat des d'una mirada exigent de drets humans

La CDPD busca un enfocament de la discapacitat basat en els drets humans

La idea principal que persegueix la Convenció, és que l'enfocament de beneficència o mèdic, respecte a la discapacitat, s'ha de substituir per un enfocament social/de drets humans. Aquest està impulsat per la dignitat i la llibertat, i busca donar suport a la diversitat humana per mitjà de crear condicions que permetin la verdadera inclusió de les persones amb discapacitat. Aquest enfocament es regula per mitjà de la CDPD, i cerca que tots els individus tinguin igualtat d'oportunitats. (Ministerio de Derechos Sociales y Agenda 2030, 2022)

La relació entre l'AGENDA 2030 i la CDPD

La CDPD esmenta que un 15% de la població mundial viu en condicions de pobresa, i això genera un fort impacte en les persones amb discapacitat. Des de la Convenció es busca fer front a aquesta situació des d'un enfocament de drets. Una de les respostes a aquest gran repte, es porta a terme gràcies a l'Agenda 2030 pel Desenvolupament Sostenible, on es cerca acabar amb la pobresa i es posa èmfasi també en les persones amb discapacitat. Fins i tot, es pot esmentar, que en tots i cada un dels Objectius de Desenvolupament Sostenible, inclou les persones que tenen una diversitat funcional. (Ministerio de Derechos Sociales y Agenda 2030, 2022)

D'acord amb l'Objectiu de Desenvolupament Sostenible número 10, concretament en la seva meta 10.2. veiem una clara connexió amb la CDPD, ja que aquesta marca, que de l'any que s'inicia l'Agenda 2030, és a dir el 2022, fins al 2030, s'espera que es potenciï i en promogui la inclusió social, econòmica i política de totes les persones, sense tenir en compte la seva edat, el sexe, l'ètnia, l'origen, la religió o la situació econòmica o condició. Per tant, aquests dos instruments, estan interconnectats. i la Convenció és una guia pel compliment dels ODS (Objectius de Desenvolupament Sostenible). (Aecid, 2018).

A continuació es pot veure la unió entre els ODS de l'agenda 2030 i els diferents articles de la CDPD:

Imatge 2. Relació entre l'AGENDA 2030 i la CDPD. **Font:** Aecid (2018) d'acord amb Alianza Internacional de la Discapacidad.

La imatge anterior ens ensenya l'eficàcia de la Convenció sobre d'altres projectes que al llarg de la història van desenvolupant-se, essent l'Agenda 2030 un instrument actual i vigent, que ens permet veure que la CDPD encara és un document que té força per canviar el món de la discapacitat.

La discapacitat i els drets humans

Segons l'Organització Mundial de la Salut (2011), en el seu Informe Mundial sobre la Discapacitat, es descobreix que la discapacitat és una qüestió de drets humans per diferents raons:

- Pateixen desigualtat (n'és un exemple quan se'ls hi nega poder participar en activitats degut a la seva discapacitat).
- Estan subjectes a una violació de la seva dignitat (n'és un exemple, quan pateixen faltes de respecte a conseqüència de la seva discapacitat).

- A algunes se'ls hi nega l'autonomia (un clar exemple, és quan se les interna en una institució, en contra de la seva voluntat).

Davant d'aquesta situació, la societat busca resposta, i la CDPD com s'ha mencionat a priori, és la major instància de reconeixement dels drets de les persones amb discapacitat, on fa menció dels drets civils, polítics culturals, socials i econòmics d'aquestes persones. Aquesta Convenció aplica l'enfocament de drets humans de la discapacitat, i aclara tota la legislació internacional que existeix fins llavors, en relació amb la discapacitat. Concretament, la CDPD, per mitjà del seu article número 3, es fa menció als principis que ha de seguir, i on es fa referència a tot allò que és necessari per poder respectar els drets de les persones amb alguna tipologia de discapacitat.

3.2.8. La CDPD com a eina per aconseguir una transversalització en projectes socials

La Convenció adopta una perspectiva de transversalitat a l'hora de garantir els drets de les persones amb discapacitat. Ho fan tant pel gènere com per a la discapacitat, al llarg de tots els seus articles. Concretament, es pot veure el tractament transversal de la discapacitat, gràcies als detalls que regulen els seus articles. A continuació s'exposaran els exemples més clars detectats:

- Article 6, sobre dones i nenes amb discapacitat, que tot i parlar-nos d'un tracte transversal de gènere, també fa que veiem a la dona com una persona amb discapacitat que ha de ser respectada i lliure.
- Article 7, sobre nens i nenes amb discapacitat: en aquest estableix que els Estats Part han de prendre totes les mesures necessàries per assegurar que els nens i nenes amb discapacitat puguin gaudir plenament dels drets humans i els llibertats fonamentals, en les mateixes condicions que la resta de nens i nenes. A més a més, també diu que en totes les activitats relacionades amb aquestes, es tindrà en compte l'interès superior del nen. Finalment, aquest article, també estableix una protecció específica, on els Estats Parts en comprometen a aconseguir que tot nen o nena amb discapacitat se li respectaran els seus drets humans i les seves llibertats, com és el dret a expressar lliurement l'opinió.
- A més a més, també s'observa aquest enfocament transversal en l'article 23, on parla del respecte de la llar i de la família, o ve en el 24 que parla de l'educació.
- També, un article que està directament vinculat amb el respecte als drets de les persones amb discapacitat vinculat als projectes socials, és el número 30, perquè ens esmenta que es vetlla per la participació cultural, les activitats recreatives i l'esport, fet que molts projectes socials estan vinculats a aquestes temàtiques. En aquest, es

busca garantir que els nens i nenes amb discapacitat poden tenir les mateixes oportunitats d'accés que els altres. Aquest article està directament relacionat amb el principi d'accessibilitat universal, on es diu que tots els entorns, processos, béns, serveis i entorn han de complir amb els requisits necessaris perquè pugui utilitzar-los totes les persones de forma autònoma i natural. A través del seu article número 9, fa menció a l'accessibilitat, per promoure que tota persona té dret a l'accés, amb igualtat de condicions. (Palacios i Bariffi, 2007) i (Naciones Unidas, 2006)

Altrament, cal destacar que segons Jiménez (2021), treballar a través d'un enfocament de discapacitat, a través de la Convenció sobre Drets de les Persones amb Discapacitat, ens fa que estiguem treballant des d'una perspectiva de drets, ja que aquesta Convenció, és una normativa internacional, que considera que la discapacitat és el resultat de les persones amb dificultats i les barreres de l'entorn o de les actituds, que eviten la plena participació. Aquesta normativa reconeix tota discriminació cap a una persona per raó de discapacitat, i això és una vulneració de la dignitat d'aquestes persones. Aquesta CDPD, promou un model d'intervenció social més proactiu i més crític, que no només vol pal·liar les conseqüències més greus de les situacions de discriminació cap a les persones amb discapacitat, sinó que també es vol fer front a les estructures i les dinàmiques que limiten la participació d'aquestes persones en la societat, i per tant que promouen una exclusió. (Muyor, 2011)

3.3. La transversalització de l'enfocament de discapacitat

3.3.1. Definició

Segons Aecid (2018), la utilització d'un enfocament transversal, implica seguir un procés on s'han de valorar les implicacions que té per a les persones amb qualsevol acció que es planifiqui. Tanmateix, per a definir el concepte de "transversalització", ens ajuda a apropar-nos a la inclusió i l'accessibilitat. Tanmateix, segons Laínez (2022), en la guia per l'aplicació d'enfocaments transversals en els instruments de cooperació navarra; percep que la inclusió d'un enfocament transversal en organitzacions i els seus projectes, suposa una estratègia de treball per aportar una mirada coherent, legítima i de sostenibilitat en l'acció de cooperació, i permet que es puguin crear projectes que tinguin una capacitat transformadora, i a més a més que tinguin més integritat i una mirada més àmplia. A més, l'autora també esmenta que és essencial que els mateixos treballadors siguin agents de canvi, que persegueixin els objectius que aquesta té. Cal dir també, que transversalitzar un enfocament comporta no només canvis en la terminologia i el llenguatge, sinó que són canvis que van molt més enllà, a l'hora de formular projectes. Altrament, la Guia sobre discapacitat i desenvolupament creada

per la Confederació Espanyola de Persones amb Discapacitat Física i Orgànica (COCEMFE), ens exposa que la inclusió de la discapacitat de manera transversal, és un procés similar el que porten a terme moltes entitats amb la perspectiva de gènere i la definició podria adaptar-se a, com a: consisteix a avaluar les implicacions per homes i dones amb discapacitat de qualsevol activitat que estigui planificada, incloent-hi lleis, programes, polítiques, en tots i cadascun dels àmbits i els nivells. Per tant, és una estratègia per fer de les necessitats i les experiències o ve els interessos de les persones amb discapacitat una dimensió integral, en el disseny, la implementació, també el monitoratge i l'avaluació de les polítiques i programes, en totes les seves esferes (econòmiques, polítiques i socials). Això permet, que les persones amb discapacitat no visquin en una situació de desigualtat. Per tant, la transversalització de la inclusió de la discapacitat suposa com a objectiu general, la igualtat de les persones amb discapacitat. (Aecid, 2018)

La utilització d'aquesta transversalització, implica anar acompanyat d'un treball realista, gradual i coordinar entre els agents, i a més s'ha de promoure sempre el diàleg entre els agents que hi participen. Quan aquest s'aplica en organitzacions, la seva inclusió s'ha d'entendre com un procés dinàmic, i s'ha de tenir molt en compte el context on s'actua, la seva trajectòria i els recursos que tingui. Altrament, els valors de l'organització han d'estar alineats amb aquest enfocament transversal, igual que els sistemes de treball i les estructures organitzatives. (Laínez, 2022)

3.3.2. Per què utilitzar aquesta transversalització de l'enfocament de discapacitat en projectes socials?

S'ha de treballar des d'una transversalització de l'enfocament de discapacitat, perquè implica que s'insereixi la perspectiva de discapacitat en totes les etapes dels projectes, és a dir, des de la identificació del problema (en l'anàlisi del context), fins a l'avaluació. Tanmateix, és important treballar des d'aquesta transversalització en l'enfocament de discapacitat o també anomenada perspectiva de discapacitat perquè això suposarà l'eliminació de totes les causes d'exclusió de les persones amb discapacitat, com és la desigualtat, el fet de ser rebutjat, la discriminació i la falta d'accessibilitat. Aquesta promourà la igualtat per mitjà de l'apoderament de les persones amb discapacitat, i l'equitat, promovent el tot moment una societat accessible per tots i totes, on aquestes persones tinguin tots els drets respectats. Per tant, quan treballes de forma transversal i fomentant un enfocament de discapacitat, fa que assenyalis les limitacions que tenen els homes i dones amb discapacitat, tenint en compte tots els seus eixos d'exclusió, tant el nivell socioeconòmic, com la cultura i d'altres aspectes que poden

augmentar al risc a ser exclosos. Aquesta transversalitat de la discapacitat en projectes socials, implica que hi hagi un enfocament inclusiu que buscarà l'eliminació de barreres, per així promoure la igualtat d'oportunitats per totes les persones, incloent-hi aquelles que tenen una discapacitat. Per tant, això fomenta que els individus que viuen amb una discapacitat no es veuran com una part de la societat que conviu a part, sinó que han d'estar incloses en tots els àmbits socials, incloent-hi doncs, els projectes socials. En la pràctica, aquesta transversalitat de l'enfocament de discapacitat, implicarà l'ús d'eines i també de tècniques per promoure la inclusió, des de l'inici al final d'un projecte. (Placco, 2013)

Segons Aecid (2018), la inclusió de persones amb discapacitat des d'un enfocament transversal no suposa un augment considerable del cost, sinó que el que permet a través de les mesures d'accessibilitat i ajustaments raonables, és un augment dels beneficis pels destinataris. N'és un clar exemple l'ús dels principis de disseny universal per poder fer accessible un centre comunitari o ve una escola, només suposa un 0,47% i un 0,78% respectivament, de la totalitat dels costos. Això demostra, que sovint no es promou la inclusió pensant que el cost en serà un fet obstaculitzador, però realment no és així. Segons Aecid (2018), és necessari explorar, i determinar que la inclusió és un procés que beneficia a aquestes persones i no suposa un gran augment del cost, per a l'organització que ho promou.

3.3.3. Experiències prèvies de transversalització de l'enfocament de discapacitat en projectes socials

Existeixen varies iniciatives per transversalitzar el gènere i l'enfocament basat en drets humans, que poden servir per observar de quina manera s'inclou a les persones dins de la societat des d'un enfocament transversal de gènere, o ve basat en els drets humans. Tot i haver-hi una gran quantitat d'iniciatives vinculades amb les temàtiques citades en aquest apartat, s'observa que la transversalització de l'enfocament de discapacitat, és una temàtica menys estudiada, i no existeixen gaires recursos que ens ajudin a poder exemplificar experiències prèvies d'acord amb aquesta temàtica. A continuació, s'exposaran alguns exemples de les diferents iniciatives trobades:

En primer lloc, he seleccionat dues guies per promoure la transversalització de gènere. En primer lloc, la "Guía para la aplicación de enfoques transversales en los instrumentos de cooperación de navarra. Enfoque de género", creat per part de Laínes (2022), que conté diversos apartats, on primerament veu important per a crear un manual d'aquestes característiques, el fet d'exposar definicions d'acord amb la temàtica (què és l'enfocament de

gènere), els seus antecedents i el marc normatiu que l'envolta, i d'altres conceptes clau. També, conté l'exposició de diverses pautes per l'aplicació transversal del gènere en la cooperació pel desenvolupament, posant especial èmfasi en les organitzacions, el cicle de vida dels projectes i les intervencions. Aquesta aplicació en projectes, serveix per poder visibilitzar de forma pràctica, la manera en la qual es podria fer una transversalització en projectes socials des de la diagnosi a l'avaluació d'aquest. Tot i estar detallat per a procediments a portar a terme davant d'una transversalització de gènere, seria possible fer una adaptació a l'enfocament de discapacitat. Altrament, aquesta guia ofereix diverses evidències que podrien corroborar la incorporació de l'enfocament de gènere en el projecte o ve en la incorporació, apartat que també podria servir de guia per a la comprovació de l'aplicació de l'enfocament de discapacitat en projectes.

Per consegüent, el "Manual de transversalització de la perspectiva de género" que redacta Bergallo, Magnelli i Cerra, (2022), presenta diverses definicions vinculades amb la transversalització de gènere, la importància de la seva aplicació, i tot seguit, explica amb detall com esdevé el procés de transversalització de la perspectiva de gènere, però utilitzant una mirada més genèrica de com aplicar aquest procés en polítiques públiques i en la societat en general, allunyant-se doncs de l'aplicació d'aquest en projectes, que és la temàtica concreta que es treballa en aquesta recerca aplicada.

També s'ha escollit, altres exemples que ensenyen com fer una transversalització de l'enfocament basat en els drets humans. Primer, s'observa la "Guía para la aplicación de enfoques transversales en los instrumentos de cooperación de navarra. Enfoque basado en derechos humanos" creada per Laínez (2022), autora que també va redactar el manual de transversalitat de gènere exposat a priori, dins d'aquest apartat. En aquest cas, l'autora també menciona les definicions rellevants de la temàtica (significat de l'enfocament basat en drets humans, què són els drets humans i el dret internacional, el desenvolupament de l'enfocament basat en drets humans), i també inclou les pautes per aplicar aquesta transversalitat, en les organitzacions i concretament en projectes. En aquest cas, es creu que és una guia molt eficaç per a transversalitzar l'enfocament de discapacitat en projectes socials des del diagnòstic fins a l'avaluació, segons la Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat, pel fet que la Convenció és un tractat que regula els drets de les persones discapacitades, per tant, promou els drets humans, però des d'un segment de la població concreta, de les persones que conviuen amb una discapacitat. Existeix també, un manual d'Aecid (2005), titulat "Manual de la AECID para la aplicación del enfoque basado en derechos humanos", on al llarg de seixanta-cinc pàgines, exposa els conceptes, la normativa, i algunes eines concretes per aplicar l'enfocament basat en drets humans (EBDH) en la pràctica.

Ofereix bastants exemples d'indicadors per saber com detectar si s'està aplicant o no un EBDH, que poden servir per adaptar-se a una transversalització de discapacitat.

A més, s'ha analitzat la guia pràctica de "L'aplicació de l'Enfocament de Gènere i Basat en els Drets Humans (EGiBDH) en la cooperació per al desenvolupament", que inclou els dos enfocaments mencionats a priori. És important que aquesta aporta informació de com aplicar la teoria d'aquests enfocaments a la pràctica, i concretament en aplicar-ho en les diverses fases d'un projecte, i oferint també eines per com fer-ho. Inclou a més, un cas pràctic per poder veure com s'aplica aquest en un projecte. Aquesta ens parla de la importància de treballar amb una visió holística, de garantir una participació efectiva, i posar l'atenció en els processos, que són aspectes aplicables a la recerca d'aquest treball de final de grau. Altrament, explica els seus beneficis, tenint una clara relació amb els punts forts que té l'aplicació de l'enfocament de discapacitat de forma transversal, a través de la Convenció que inclou els drets de les persones amb discapacitat. (Institut de Drets Humans de Catalunya, 2018)

Es creu doncs, que les diferents guies existents per a aplicar l'enfocament de Drets Humans, són recursos que poden servir de base en un futur per la creació d'una guia per a transversalitzar l'enfocament de discapacitat en projectes socials, ja que estem treballant els drets d'un col·lectiu en concret, ja que la Convenció és un tractat que inclou els drets que han de ser respectat també per a qualsevol ésser humà. Malgrat això, es crea aquesta investigació, per treballar en detall, la situació d'uns individus que es troben en situació de vulnerabilitat durant molts anys: les persones amb discapacitat. Igual que el gènere s'ha treballat per un canvi de mirada cap aquest, els últims anys, també s'està treballant per impulsar una millora de la percepció de les persones amb discapacitat.

Tot i les diverses iniciatives existents basades en gènere i drets humans, també s'ha detectat l'existència d'algunes que fan referència a la discapacitat. En primer lloc, la "Guía para la inclusión de la perspectiva de la discapacidad en planes y proyectos de la cooperación al desarrollo en Paraguay. Recomendaciones y lineamientos en el término de las obligaciones generales de la Convención sobre los derechos de las personas con discapacidad". Aquesta inclou un marc conceptual, on fa referència a diferents conceptes que inclouen aquest marc teòric (discapacitat, la seva evolució, els seus models, què és l'enfocament basat en drets humans). Menciona durant la guia, que la CDPD és una eina adequada per a la transversalització de l'enfocament de discapacitat, i exposa que és l'eina jurídica internacional més avançada en el camp dels drets humans. Per tant, la CDPD, ens permet respectar els drets humans, concretament de les persones amb alguna discapacitat.

Tanmateix, aquest document, ofereix informació concreta de la situació de la discapacitat a Paraguai, i altres consells per promoure la inclusió d'aquest col·lectiu de persones. Es creu però que no és suficient concreta i no és aplicable als projectes socials. (Fernández, 2020)

El document creat pel Ministeri de desarrollo e inclusión social (2015): "Lineamientos y herramientas para la transversalización del enfoque de discapacidad en los programas sociales del MIDIS", exposa les directrius principals per a poder transversalitzar l'enfocament de discapacitat en Programes Socials del Ministeri de Desarrollo e Inclusión Social, promovent els drets de les persones amb discapacitat i la igualtat d'oportunitats, segons l'objectiu que marca en un inici. No obstant això, un cop explorat tot el seu contingut s'analitza que té la finalitat molt ben delimitada, però no disposa de suficient informació perquè com a lector puguis incloure l'enfocament de discapacitat. Però, sí que és cert, que aquesta iniciativa, ofereix tot de conceptes claus per conceptualitzar la present recerca (què és la discapacitat, què és una persona amb discapacitat, la transversalització de l'enfocament de discapacitat, entre altres), que són molt clars, i concretament ajuda a acabar d'entendre el significat de transversalitzar l'enfocament de discapacitat, exposat en l'apartat 4.3.1, que fa referència a la definició d'aquest terme.

Finalment, el "Manual para la Transversalización de la Perspectiva de Discapacidad en los Programas y Proyectos de Desarrollo", creat per part del Programa de las Naciones Unidas Para el Desarrollo (PNUD), desenvolupat per Placco (2013), és una guia clara de com aplicar la temàtica principal d'aquesta recerca aplicada. És un document de disset pàgines, format per dos capítols. El primer està format pels conceptes bàsics de la discapacitat (definició i classificació, perquè treballar des de perspectives de discapacitat, base conceptual per saber aplicar la transversalitat exposada, entre altres aspectes rellevants). D'acord amb aquest apartat, cal esmentar que la divisió de les tipologies de discapacitats, (segons la divisió exposada en apartats anteriors, analitzada d'acord amb els últims estudis existents), no és la correcta, i a més a més, per a poder exposar un marc normatiu i jurídic relacionat amb la discapacitat, seria necessària la delimitació d'altres aspectes crucials per entendre la discapacitat, ja que si un professional vol treballar a través d'aquest i no disposa de coneixements envers la discapacitat, en aquest manual no trobarà suficients conceptes per poder realment complir amb l'objectiu d'aquest. Tanmateix, aquesta guia per mitjà del capítol número dos, esmenta que s'ha bastat en elements metodològics i pràctica que anys enrere s'han utilitzat per a la transversalització de gènere, VIH-SIDA i els drets humans, fet que permet torna a afirmar que les pràctiques citades a priori, ens poden servir de guia per al treball transversal de la discapacitat. Com també, explicita com s'ha d'actuar en cada part del projecte per a poder aconseguir la transversalització de l'enfocament de discapacitat.

Determina quatre fases del projecte: identificació, planificació, execució, i monitoratge i avaluació, que coincideixen amb les fases d'un projecte social (diagnòstic, planificació, aplicació i avaluació). És molt important un dels apartats, on menciona que per a poder formular un projecte des d'un enfocament de discapacitat, suposa tres aspectes rellevants:

- Aplicar instruments i mètodes per fer front les qüestions de discapacitat.
- Conèixer i aplicar els drets de les persones amb discapacitat.
- Involucrar les persones amb discapacitat en la presa de decisions.

Tanmateix, exposa que és important utilitzar aquesta transversalització, ja que la societat sol crear projectes destinats a persones amb discapacitat, però aquí apareix una "discriminació positiva". El què s'ha de fer, és crear projectes que realment siguin inclusius per a qualsevol persona, i d'aquesta manera si que es farà front a l'abordatge dels drets de les persones amb discapacitat, i de la plena inclusió i participació d'aquests en la societat, tal com menciona la Convenció. Aquest manual també dona molta importància, en oferir els recursos que promoguin la plena inclusió de les persones amb discapacitat, i que en tot moment s'ha de comptar amb persones especialistes amb discapacitat durant tot el procediment, a més de tenir clar per part de tot l'equip, que s'està transversalitzant l'enfocament de discapacitat, per treballar alineats. A més a més, la utilització de diferents mitjans d'avaluació, també fomenta evitar les desigualtats, i en tot moment, per suposat comptar amb materials adaptats a totes les tipologies de persones, i a les seves mancances.

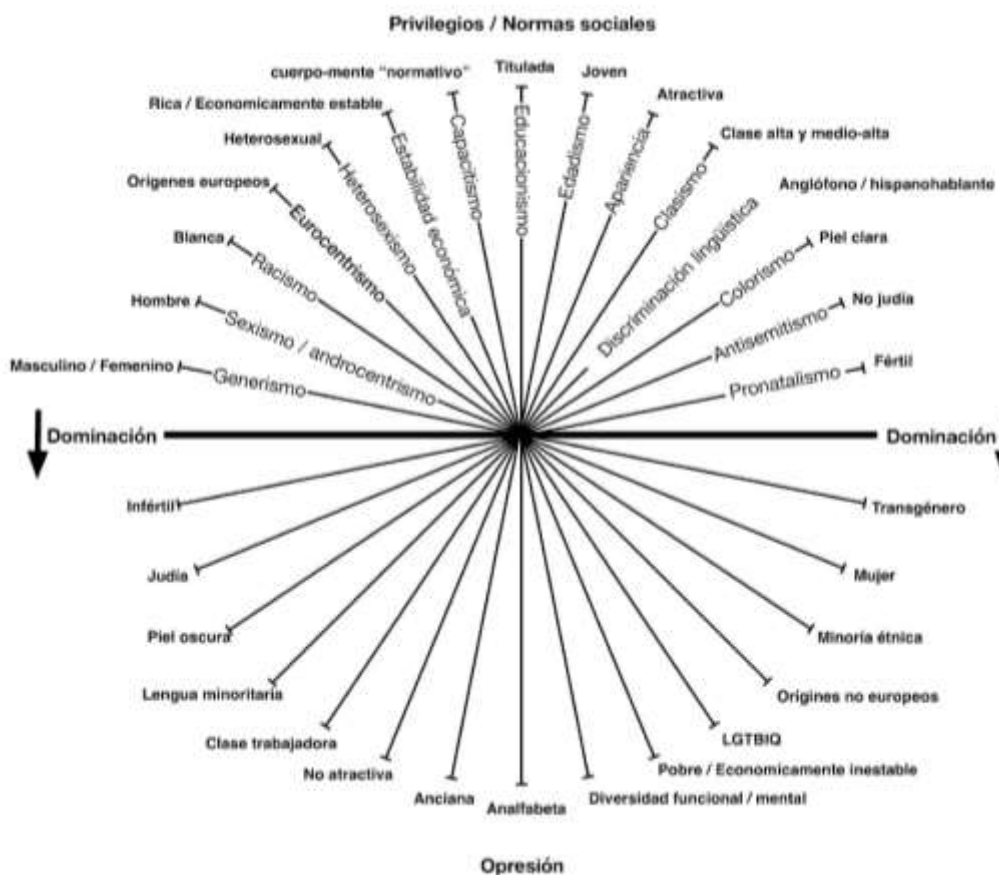
S'avalua doncs, que aquesta iniciativa, és un clar exemple de com poder transversalitzar en projectes socials, l'enfocament de discapacitat des d'una mirada transversal, tot i que es considera que la utilització de la Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat en aquest manual, afavoriria a aquest treball realment transversal, tenint en compte tots i cada un dels drets que regula la Convenció. A més a més, seria important que aquesta iniciativa exposés més detalladament la importància de treballar des d'una mirada interseccional, i tenint en compte a les persones de forma individual, ja que els professionals que treballem amb l'acció social, sabem que tots i cadascun de nosaltres som éssers heterogenis. Fet que vol dir, que una persona amb una paràlisi cerebral d'un 76% de discapacitat física, no presentarà mai exactament les mateixes característiques que una altra, fins i tot que tingui la mateixa condició o percentatge de discapacitat. Cada individu és únic, i mereix un tracte individual, però sempre tenint en compte una mirada inclusiva i respectuosa.

3.3.4. La importància de la interseccionalitat per treballar amb les persones amb discapacitat

El terme mencionat en la CDPD, per a referir-se a les persones que conviuen és: persones amb discapacitat, tal com s'ha esmentat en apartats anteriors. Això implica que en primer terme aquestes són persones, i després, en segon lloc, ja són persones que presenten una discapacitat. Tanmateix, la Convenció para de nens, nenes, dones i homes amb discapacitat, perquè vol que es percebin aquestes persones com a éssers heterogenis, allunyant-se sempre d'un pensament on es creu que totes elles són éssers homogenis. És a dir, es creu que cada persona a més de tenir discapacitat, la defineixen d'altres aspectes, convertint cada individu amb un subjecte divers. A més a més, s'ha de tenir en compte que les persones amb discapacitat poden ser víctimes de diferents discriminacions; per sexe, edat, ètnia, origen, situació econòmica, o d'altres aspectes, que fan que aparegui el terme interseccionalitat. Això fa que sigui essencial treballar amb la persona des d'un enfocament transversal, tenint en compte la interseccionalitat. (Aecid, 2018).

La interseccionalitat és una expressió que s'usa per a denominar a la perspectiva metodològica i teòrica de les relacions de poder, és a dir, que mostra la percepció entrelaçada i creuada d'aquestes, per així representar com convergeixen en la vida de cada persona les múltiples discriminacions. Aquest terme el va encunyar l'any 1989 Kimberlé Williams Crenshaw. Aquest concepte ens ajuda a ensenyar les diferents desigualtats que existeixen a la societat, que si s'actua en elles podrem evitar les situacions d'exclusió. (Viveros, 2016)

A continuació presentaré la roda creada per Patricia Hill Collins l'any 1990 que ens mostra que hi ha diversos eixos d'opressió i de privilegi en totes i cada una de les persones, segons la seva situació personal:

Imatge 3.- Roda de les opressions i els privilegis de Patricia Hill Collins. **Font:** Pinterest (2020)

Quan s'incorpora la mirada interseccional en la inclusió del gènere, fa que s'obrin els ulls i es doni lloc a veure la pròpia dona, com un subjecte que no només es pot sentir exclòs pel fet de ser dona sinó que té altres eixos d'exclusió que és important tenir-los en compte per treballar de forma transversal amb aquesta. Aquesta teoria exposada segons Barrère (2010), ens mostra la importància de la incorporació de la interseccionalitat per a treballar de forma transversal amb l'enfocament de gènere, i per tant, aplicable al de discapacitat. A més, també permet explorar que la CDPD, és una eina que pel fet que regula la totalitat de drets que envolten a la persona amb discapacitat, també es pot percebre com una eina que promou la transversalitat, i el treball interseccional.

3.4. Els projectes socials

3.4.1. Què és un projecte social?

Un projecte social, és tota acció social, individual o ve grupal, que es crea per poder produir canvis en una realitat existent que involucra o ve afecta un grup social determinat.

Habitualment aquests projectes van destinats als sectors més vulnerables, per així millorar les oportunitats i la qualitat de vida que tenen. Perquè la intervenció sigui adequada, rellevant i pertinent, es necessita que s'ajusti a un diagnòstic de la realitat, per després actuar sobre aquesta, i generar un canvi a la situació observada. (Román, 1999)

Segons Serrano (1999), els projectes socials s'orienten a la resolució de problemes, per així poder satisfer les necessitats bàsiques dels individus. Aquests intenten sempre resoldre una carença, una necessitat, i miren cap a un futur per intentar millorar la situació. També diu que un projecte social implica:

- Una reflexió rigorosa i seria sobre un problema social en concret que es vol millorar.
- La presa de consciència de les diferents necessitats que tenen, de les situacions de conflictivitat, que un cop s'analitza el context, i la realitat social, si aquest vol realment ser eficaç, ha d'acotar el problema que vol fer front i escollir una solució que pugui ser viable.
- Fer un disseny molt complet, reflexiu i sistèmic.
- Aplicar-lo a la pràctica per poder millorar la situació existent.
- Ha de ser flexible i adaptable.
- Es busca que sigui creatiu i original, sempre tenint en compte les necessitats detectades.
- Sempre s'ha de tenir en compte l'opinió de la persona que viu el problema

3.4.2. Les parts d'un projecte social

Per elaborar un projecte social s'han de tenir en compte quatre passos bàsics: el diagnòstic, la planificació, l'aplicació i avaluació. Segons García (2013), les fases del disseny del projecte engloben:

1. El diagnòstic

En aquesta es delimiten les problemàtiques que hi ha en la societat i es fa per mitjà de quatre passos: la detecció de les necessitats, l'establiment de les prioritats, la fonamentació del projecte i per acabar, la delimitació del problema.

La detecció de necessitats, es porta a terme a conseqüència, que si es vol treballar en un context social concret, significa que es vol fer front a una necessitat que ha de ser coberta. Les necessitats durant aquesta fase de diagnòstic hauran de traduir-se amb conceptes mesurables. En aquest pas serà essencial comptar amb un equip multidisciplinari que enriqueixi la detecció des de diversos punts de vista. Tanmateix, l'autor posa èmfasi en la

importància de la participació dels usuaris o afectada per aquesta necessitat, per donar una la seva visió, fet que millora tot el procediment. Un cop determinades, serà important emprar una classificació d'aquestes, que es fa d'acord amb les que fan referència a una norma social existent (tenint en compte la legislació i les normes ètiques). A més, es poden organitzar les necessitats des de la percepció dels subjectes (la valoració d'aquests, és la que determina si hi ha una necessitat o no); o ve amb comparació amb altres situacions o grups (es parla d'una necessitat comparativa i es posa especial importància en les situacions de desigualtat o ve d'injustícia en què diferents grups de la societat parteixen de condicions de vida molt diferents). Per a poder fer aquesta detecció s'ha de tenir en compte la legitimitat (tenint en compte els drets de les persones investigades, com són la intimitat, l'anonimat i la privacitat), a més de la utilitat (aquestes necessitats han de generar un benefici a la comunitat a nivell individual o col·lectiu). Finalment, s'ha de tenir en compte la viabilitat, perquè un cop establertes i organitzades, s'ha de poder actuar.

A posteriori, és important establir les prioritats de la recerca, escollint dins de totes les necessitats delimitades, en quines vols actuar. Tot seguit, el tercer pas a fer en el diagnòstic d'un projecte, és la fonamentació d'aquest. En aquest s'haurà de cercar antecedents teòrics, a través d'iniciatives semblants que s'han portat a terme, que ajudarà a justificar el perquè de la intervenció. En aquest també s'haurà de determinar la teoria o model d'actuació, que ofereix als professionals vinculats en la iniciativa, unes explicacions sobre els factors que provoquen les conductes que volen modificar-se. Aquest fonament teòric serà útil al llarg de tot el treball. A continuació, el pas a seguir és la delimitació del problema, on s'ha de deixar clarificat el subjecte a qui va dirigit. S'aconsegueix fer aquesta delimitació, gràcies a marcar el títol del projecte, la població a qui va dirigit (detallant la geografia, i altres característiques significatives), i també fent una delimitació conceptual (tancament de temes d'intervenció i determinació dels temes que preocupen, exposició d'un marc teòric que ajudi a tancar i les adaptacions possibles).

2. La planificació

En aquest apartat es marquen els objectius, la metodologia, la temporalització i els recursos, que són els aspectes que ens mostren la forma de treball genèric.

Primerament, els objectius, són les finalitats que es volen que aconseguixin els individus a qui va dirigida l'acció. Aquestes han de ser coherents, viables i realistes, també motivadors i avaluables. És molt important la redacció d'aquests, i és important saber que hi ha 3 tipus d'objectius en cadascun dels projectes:

- Objectius generals: és una declaració d'intencions d'acord amb el què es vol aconseguir. Es recomana que només se'n determinin dos o tres, i en cap cas busquen resultats concrets, sinó que es busquen efectes generals. Cal destacar que la manera de comprovar si s'han complert o no és a través del compliment dels objectius específics.
- Objectius específics: apareixen a partir dels objectius generals, i marquen els passos a seguir per assolir els objectius generals. Aquests objectius han de fer referència als usuaris.
- Objectius operatius: derivats dels objectius específics. Aquests només admeten una interpretació i s'ha de redactar d'una forma concreta, aconseguint exposar de forma molt clara el què es vol. Des de la seva redacció s'ha de poder avaluar a partir d'observar la realitat, i a través de la delimitació de diversos indicadors poder-hi donar resposta.

En segon lloc, la metodologia respon a la qüestió: "com es farà la intervenció". En aquest apartat s'hauran de marcar les línies d'intervenció, que a posteriori es concretaran en les activitats. Cal destacar que està relacionada amb les activitats, però que no és el mateix, a més a més, aquesta està relacionada amb els models teòrics de l'acció que es portarà a terme. Es conclou, que aquesta part consistent en presentar les estratègies de l'acció, les metes, les activitats els recursos i els indicadors d'avaluació, on es detalla el que es vol aconseguir des dels objectius, tenint en compte els recursos que es disposen.

Els recursos, és el tercer apartat que es descriu dins de la planificació, que són els mitjans que s'utilitzen per a poder solucionar la situació detectada, és a dir, per fer front a les necessitats detectades. Inclou els recursos materials (equipaments o infraestructures), tècnics (inclou també els humans), financers (econòmics), institucionals (entitats, serveis o centres), i els temporals (temps necessari per fer la intervenció).

3. L'aplicació

L'aplicació és el tercer gran pas a exposar per a desenvolupar un projecte, i és la implementació de les activitats tal com s'ha establert, a través de la metodologia determinada i d'acord amb totes les directrius marcades. Aquestes activitats permetran el contacte directe amb l'usuari, i permetran que es transformi la realitat social detectada. Les activitats han de quedar enregistrades en les fitxes d'activitat (un document que conté la informació clau de cada una d'elles).

4. Avaluació

L'últim pas a seguir és l'avaluació, que esdevé un procediment tècnic i actitudinal, que ha d'observar-se la tasca de forma constant, i tenir present la consecució dels objectius marcats. Aquesta avaluació es fa a l'inici, quan es porta a terme l'avaluació de necessitats, que s'anomena també diagnòstica, perquè es fa en l'inici de la programació. Una de les tècniques més utilitzades per fer-ho és l'anàlisi DAFO (debilitats, amenaces, fortaleces i oportunitats), que permet saber l'estat en qüestió. A partir d'aquest, es prenen decisions condicionants. A més també, es desenvolupa l'avaluació del disseny d'intervenció, que sol ser qualitativa, i es comprova si el disseny és operatiu, just abans de posar-lo en pràctica. També es pot emprar una avaluació de seguiment, basada en els objectius marcats principalment, però també amb alguns elements del procediment. S'observa si els objectius es van complint i si el procés es desenvolupa de forma adequada. Les tècniques que s'utilitzen poden ser qualitatives, però també quantitatives. Finalment, existeix una avaluació de resultats (el què s'ha produït) i d'impacte (transformacions), per mitjà de tècniques qualitatives i quantitatives. Ambdós cerquen el compliment dels objectius.

3.4.3 Les barreres de l'entorn per la inclusió de persones amb discapacitat

En primer lloc, cal dir que l'Organització Mundial de la Salut (2011), en el seu Informe Mundial sobre la Discapacitat, ens fa coneixedors de què l'ambient en què viu la persona i es desenvolupa, té una repercussió sobre la seva experiència i també sobre el seu grau de discapacitat. A més a més, l'OMS fa referència al fet que els ambients inaccessibles, impedeixen la participació i la inclusió d'aquestes persones. Per exemple, si una persona que té hipoacúsia, i no disposa d'un interprete de signes, es trobarà davant d'un entorn ple de limitacions; o ve si una persona que va amb cadira de rodes no té un bany accessible o un ascensor adaptat, això li impedirà poder desplaçar-se; i n'és un altre exemple, la situació que viu una persona cega si vol usar un ordinador i no té el software que necessita perquè li llegeixi la pantalla. Tots aquests individus es troben unes circumstàncies, on l'entorn els limita el seu ple desenvolupament, encara que ells amb adaptacions sí que podrien portar a terme totes les activitats mencionades. També, s'ha de tenir en compte que les pròpies característiques de la persona són aspectes limitants, que no tan sols l'entorn és un indret limitador, sinó que conflueixen les limitacions de l'ambient, amb les dificultats que presenta la persona per poder-se incloure i participar plenament en totes les activitats que desitgi.

Tanmateix, l'Informe Mundial sobre la Discapacitat, ha documentat l'evidència de diverses barreres pròpies de l'ambient (Organització Mundial de la Salut, 2011):

- Polítiques i normes no adequades: no sempre tenen en compte les necessitats de les persones que conviuen amb una discapacitat, o ve no es fan complir les polítiques existents.
- Actituds negatives: els prejudicis i les creences limitants, impacten negativament a la persona.
- Serveis insuficients: mala coordinació en serveis, els professionals no són suficients, falta de competències, d'accessibilitat, entre altres.
- Finançament insuficient: els recursos que hi ha per posar en pràctica o polítiques o plans són insuficients.
- Falta de consulta i participació: moltes persones amb discapacitat són excloses en la presa de decisions, i això afecta de forma directa en les seves vides.
- Falta de dades i proves: no hi ha suficients dades comparables sobre la discapacitat ni proves sobre programes que funcionen.

Les barreres citades en la divisió anterior, evidencien una societat que necessita canvis, i la promoció de la inclusió, ja que la pròpia OMS ens esmenta que coexisteixen moltes barreres que limiten els drets de les persones amb discapacitat, i la seva plena participació en tots i cada un dels àmbits de la nostra societat. (Organització de la Salut, 2011).

4. MARC LEGISLATIU

En el present apartat, es presentaran les referències legislatives més rellevants per a la meua investigació. Aquestes permeten fer una mirada general de l'evolució de la discapacitat en l'àmbit internacional i nacional, i per tant, es pot percebre el camí que ha seguit la nostra societat de la mà de la discapacitat i la percepció que s'ha tingut d'aquesta. La següent classificació s'ha pogut desenvolupar gràcies a la "Estrategia Española sobre discapacidad 2022- 2030" (Ministerio de Derechos Sociales y Agenda 2030, 2022).

Àmbit internacional:

- Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat (CDPD)
- Instrumento de Ratificación de la Convención sobre los derechos de las personas con discapacidad, hecho en Nueva York el 13 de diciembre de 2006.
- Instrumento de ratificación del Protocolo Facultativo a la Convención sobre los derechos de las personas con discapacidad, hecho en Nueva York el 13 de diciembre de 2006.

- Carta de los Derechos fundamentales de la Unión Europea.
- Directiva de la UE 2019/882 del Parlamento Europeo y del Consejo, de 17 de abril, sobre los requisitos de los productos y servicios.

Àmbit estatal

- Constitució Espanyola (CE)- 1978.
- Real Decreto 1971/1999, de 23 de diciembre, de procedimiento para el reconocimiento, declaración y clasificación del grado de minusvalía.
- Real Decreto 314/2006, de 17 de marzo, por el que se aprueba el Código Técnico de la Edificación.
- Ley 39/2006, de 14 de diciembre, de Promoción de la Autonomía Personal y Atención a las personas en situación de dependencia.
- Real Decreto 505/2007, de 20 de abril, por el que se aprueban las condiciones básicas de accesibilidad y no discriminación de las personas con discapacidad para el acceso y utilización de los espacios públicos urbanizados y edificaciones.
- Real Decreto 366/2007, de 16 de marzo, por el que se establecen las condiciones de accesibilidad y no discriminación de las personas con discapacidad en sus relaciones con la Administración General del Estado.
- Ley 27/2007, de 23 de octubre, por la que se reconocen las lenguas de signos españolas y se regulan los medios de apoyo a la comunicación oral de las personas sordas, con discapacidad auditiva y sordociegas.
- Real Decreto 1544/2007, de 23 de noviembre, por el que se regulan las condiciones básicas de accesibilidad y no discriminación para el acceso y utilización de los modos de transporte para personas con discapacidad.
- Real Decreto 1494/2007, de 12 de noviembre, por el que se aprueba el Reglamento sobre las condiciones básicas para el acceso de las personas con discapacidad a las tecnologías, productos y servicios relacionados con la sociedad de la información y medios de comunicación social.
- Orden VIV/561/2010, de 1 de febrero, por la que se desarrolla el documento técnico de condiciones básicas de accesibilidad y no discriminación para el acceso y utilización de los espacios públicos urbanizados.
- Real Decreto 173/2010, de 19 de febrero, por el que se modifica el Código Técnico de la Edificación, aprobado por el Real Decreto 314/2006, de 17 de marzo, en materia de accesibilidad y no discriminación de las personas con discapacidad.
- Real Decreto 174/2011, de 11 de febrero, por el que se aprueba el baremo de valoración de la situación de dependencia establecido por la Ley 39/2006, de 14 de diciembre, de Promoción de la Autonomía Personal y Atención a las personas en situación de dependencia.

- Ley 26/2011, de 1 de agosto, de adaptación normativa a la Convención Internacional sobre los Derechos de las Personas con Discapacidad.
- Real Decreto Legislativo 1/2013, de 29 de noviembre, por el que se aprueba el Texto Refundido de la Ley General de derechos de las personas con discapacidad y de su inclusión social.
- Real Decreto 1051/2013, de 27 de diciembre, por el que se regulan las prestaciones del Sistema para la Autonomía y Atención a la Dependencia, establecidas en la Ley 39/2006, de 14 de diciembre, de Promoción de la Autonomía Personal y Atención a las personas en situación de dependencia.
- Real Decreto 1112/2018, de 7 de septiembre, sobre accesibilidad de los sitios web y aplicaciones para dispositivos móviles del sector público
- Real Decreto 537/2019, de 20 de septiembre, por el que se modifica el Real Decreto 1544/2007, de 23 de noviembre, por el que se regulan las condiciones básicas de accesibilidad y no discriminación para el acceso y utilización de los modos de transporte para personas con discapacidad.
- Ley 8/2021, de 2 de junio, por la que se reforma la legislación civil y procesal para el apoyo a las personas con discapacidad en el ejercicio de su capacidad jurídica.

5. METODOLOGIA DEL TREBALL EMPÍRIC

El següents subapartats, inclouen tota la informació necessària per entendre els passos que s'han desenvolupat, per aconseguir que el treball esdevingui una recerca aplicada.

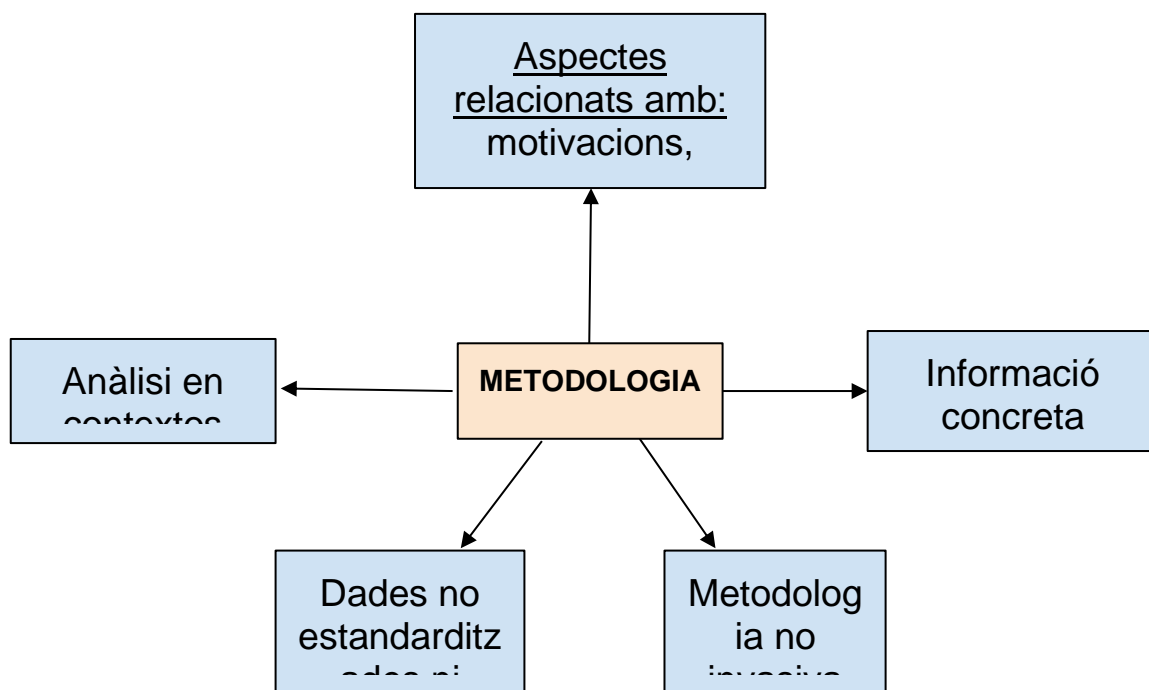
5.1. Aproximació metodològica escollida

En primer lloc, es vol fer referència a la definició de metodologia, que segons Quecedo i Castaño (2003), fa referència a la manera en la qual s'enfoquen els problemes i es busquem respostes, i per tant la forma que escollim per a fer front a la investigació.

Per a poder portar a terme aquesta investigació aplicada, s'ha vist oportú utilitzar una metodologia qualitativa. Aquesta es pot definir com la investigació que es produeix a través de diferents dades descriptives, concretament de dades parlades o escrites i de la conducta que s'observa. Per tant, aquesta comença amb la recollida de dades, que pot ser per mitjà de l'observació empírica, o ve per mesures d'alguna mena, i després a continuació construeix a partir de les relacions que es descobreixen, les categories o proposicions teòriques. Aquesta estratègia permet fer un estudi de fenòmens que són similars o ve diferents, per desenvolupar

a conseqüència una teoria explicativa. A més a més, és important destacar que es centra en el descobriment de dades o fonts d'evidència que poden sorgir de l'observació, de documents escrits o ve d'entrevistes. Que en aquest cas, en la recerca portada a terme s'han utilitzat les entrevistes per a fer-ho, que s'explicarà en els apartats que s'exposen a continuació. (Quecedo i Castaño, 2003)

Tanmateix, cal esmentar, que aquesta persegueix l'objectiu de recollir dades que no estan estandarditzades. Es basa doncs, en una recollida d'informació concreta, per posteriorment poder estudiar-la amb profunditat, observant contextos naturals, seguint a conseqüència un mitjà metodològic que no és invasiu. Evita en tot moment la recopilació de dades estandarditzades i numèriques, pròpies de la metodologia quantitativa. En aquest cas cerca construir coneixement gràcies a una informació que ens ofereixen les persones implicades en la investigació. (Pérez, 2002).

Imatge 4.- La metodologia qualitativa i els aspectes que l'envolten. **Font:** Elaboració pròpia a partir de (Quecedo i Castaño, 2003), (Pérez, 2002) i (Quintana, 2006)

5.2. Organització de la recerca

En aquest apartat es presentarà l'organització general de la recerca, on es determinaran les fases d'aquesta i el cronograma marcat per així seguir un procediment organitzat i clar.

5.2.1. Fases

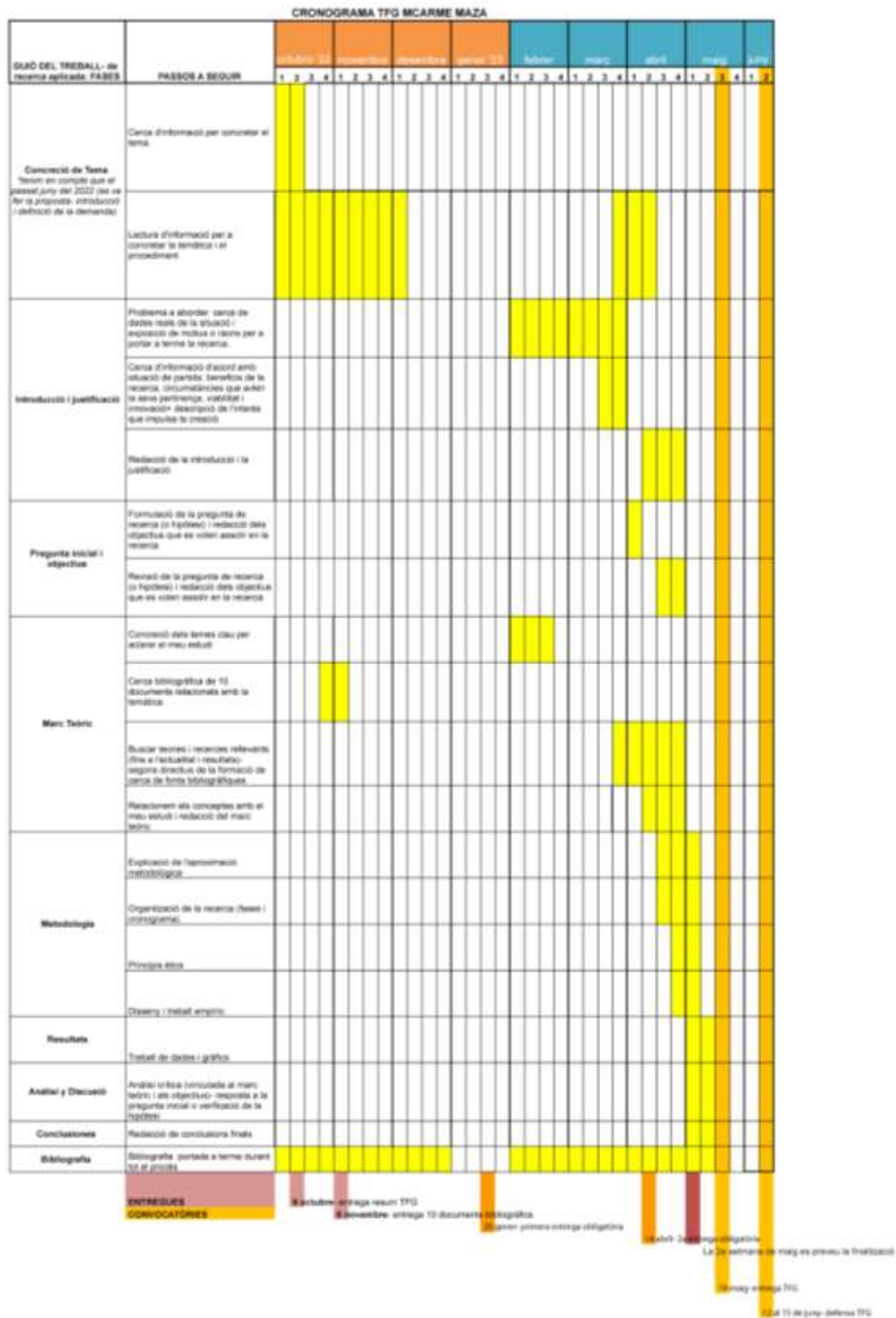
Per a poder portar a terme la recerca aplicada desitjada, s'han desenvolupat diferents fases, per aconseguir una bona organització, i vetllar per la creació d'una tasca d'investigació completa i detallada. A continuació, s'exposen els passos portats a terme per realitzar la recerca aplicada:

Accions	Model/tècniques	Resultats/producte
Creació de cronograma (organització temporal)	Creació del cronograma amb les dates marcades i les fases a seguir, a través d'un document Excel	Cronograma
Delimitació de la introducció i la justificació	Es podrà desenvolupar per mitjà de tota la resta d'apartats portats a terme.	Apartat d'introducció i justificació
Cerca d'informació per la concreció del tema	Anàlisi bibliogràfica d'acord amb la discapacitat, la Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat (CDPD), la transversalització de l'enfocament de discapacitat i informació d'acord amb els projectes socials	Redacció detallada del marc teòric (base de la recerca)
Redacció del marc teòric		
Redacció del marc jurídic	Anàlisi bibliogràfic d'acord amb les lleis vinculades amb la recerca portada a terme, i lectura de totes aquestes lleis, per organitzar-ho segons l'àmbit internacional i nacional	Marc jurídic organitzat segons àmbit internacional i nacional
Creació de la portada i de l'organització general del treball	Anàlisi dels termes més vinculats amb la recerca per fer una portada clara, entenedora i vinculada amb els conceptes més importants d'aquesta	Portada i imatge de portada vinculada amb els principals conceptes de la recerca
Formulació de la pregunta inicial i els objectius de la investigació (general i específics)	Anàlisi d'informació vinculada amb la redacció d'objectius, exploració de les finalitats que es volen buscar en la recerca i delimitació d'aquestes.	Redacció de la pregunta inicial, els objectius generals i els específics.
Preparació dels fulls informatius, consentiments informats i models d'entrevistes (creació d'eines)	Cerca dels models que la Facultat d'Educació i Treball Social ens facilita, per adaptar-los a la meua recerca. A més de la creació de les entrevistes, d'acord amb els objectius delimitats i el marc teòric que s'ha creat.	Model de full informatiu Model de consentiment informat Models d'entrevistes (en profunditat/semiestructurades)

		-Professionals de persones amb discapacitat -Familiars de persones amb discapacitat -Persones amb discapacitat
Delimitació de la informació referent a la metodologia	Cerca de recerques bibliogràfiques relacionades amb: aproximació metodològica, els principis ètics i el disseny del treball empíric	Creació de l'apartat de metodologia i treball empíric.
Passació de les entrevistes	S'ha portat a terme les entrevistes en format presencial, però també online.	Passació de 21 entrevistes (13 professionals, 5 familiars de persones amb discapacitat i 3 a persones amb discapacitat).
Anàlisi i discussió	Anàlisi crítica dels resultats obtinguts, per mitjà de la vinculació amb el marc teòric i els objectius de recerca. A més de buscar donar resposta a la pregunta inicial plantejada.	Apartat d'anàlisi i discussió
Redacció de les conclusions	Exposició de les reflexions generals i les propostes de recerca futura d'acord amb tots els resultats que s'ha explorat.	Apartat de conclusions
Revisió de la bibliografia (s'ha anat portant a terme de forma transversal)	Durant tota la tasca s'ha citat diferents referències bibliogràfiques, i en acabar, serà essencial revisar el seu ordre detallat i la seva redacció.	Apartat de referències bibliogràfiques
Creació de l'abstract	Resum en 600 paraules de la tasca emprada en 3 llengües; català, castellà i anglès.	Apartat d'abstract

Taula 4.- Fases de la recerca aplicada. **Font:** Elaboració pròpia.

5.2.2. Cronograma del TFG

Imatge 5.- Cronograma de la recerca. Font: Elaboració pròpia

5.3. Principis ètics

D'acord amb el Codi per a la integritat de la recerca de la Universitat Ramon Llull, aprovat per la Junta de Govern de la Universitat Ramon Llull, el passat 17 de setembre de 2020, s'exposaran els principis i valors per poder portar a terme una recerca (Universitat Ramon Llull, 2020).

Concretament, segons Universitat Ramon Llull (2020), aquest Codi, vetlla per la protecció del principi de dignitat, el de llibertat, equitat i intimitat. A més, ens fa coneixedors que aquests estan recollits a la Declaració Universal dels Drets Humans i també en la Doctrina Social de l'Església. El primer principi, la dignitat, fa referència a un dels principals, que el bé de l'individu és el fi última de tota la investigació portada a terme, i que s'ha de permetre a la persona poder accedir a tots els mitjans humans i tècnics, per tal que aquesta pugui desenvolupar-los. A més, aquest principi determina que la persona sempre serà tractada com un fi, i que en tot moment es tindrà un respecte per la vida de la persona, la seva integritat física i també la moral (en tota circumstància). Pel que fa a la llibertat, és important destacar que és important en tot moment la meua llibertat com a persona investigadora, a no ser que no es respectin els principis i valors de la Universitat Ramon Llull. També és crucial que en la recerca jo redacti els objectius de recerca i la metodologia per aconseguir-los, segons els paràmetres que marca la comunitat científica. Tanmateix, la meua Universitat ha de permetrem que pugui desenvolupar el talent i la creativitat, com també el de la persona que tutoritza la meua tasca. Tot i això, la Universitat pot donar importància a algunes línies de recerca, però han de ser coherents amb els valors i principis que es mencionen en aquest apartat.

En tercer lloc, l'equitat, és el principi que exposa que tota persona ha de tenir la mateixa dignitat, evitant en tot moment que qualsevol aspecte que condicioni la recerca (edat, creences, gènere, orientació sexual, estatus econòmics, entre d'altres, exposats en el Codi analitzat). Aquesta recerca va destinada segons aquest principi a millorar la qualitat de vida de les persones més vulnerables, i en aquest cas està dedicada a la millora del col·lectiu de persones amb discapacitat i les seves famílies, gràcies a l'estudi de la necessitat de treballar a través d'una transversalització de l'enfocament de discapacitat en projectes socials, des de la seva diagnosi (o també anomenat diagnòstic), fins a l'avaluació d'aquests, i essent la Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat, un document que ens ajuda a recollir els aspectes vinculats amb els drets humans, més importants per així poder efectiva la completa transversalitat d'aquest enfocament, i per tant, es vetlla per la inclusió d'aquests individus en tots i cadascun dels projectes que es creïn dins d'aquesta societat. Altrament, és

rellevant el principi d'intimitat, ja que aquesta recerca aplicada afecta a persones, i no es pot vulnerar mai aquest dret. En tot moment es tractarà a totes les persones que participin en aquesta, amb respecte i amb un tracte delicat, per promoure un bon acolliment i per vetllar per la no discriminació. També, és important determinar que s'accedirà al contingut informatiu essencial per la recerca, i no s'abusarà d'aquesta en cap moment. En tot moment, per tant, es protegirà la confidencialitat i el secret professional.

Tanmateix, en la recerca es tindran en compte els valors de la veracitat, la prudència, la cooperació, el rigor, la imparcialitat i l'ecosensibilitat. El primer valor, la veracitat, inclou que s'ha de treballar amb rigor, i de forma honesta, amb transparència, donant a conèixer doncs informació recollida en el treball (hipòtesis, metodologia, resultats, el meu nom com a investigadora, el grau d'implicació i d'altres aspectes, si és que precisa. La prudència és el segon valor, evitant en tot moment l'impacte negatiu de la recerca, i sempre de la mà de la humilitat quan s'aplica el mètode científic. Amb relació a la cooperació, cal dir, que és un valor que no està molt present en la meua investigació, ja que són una única persona per a realitzar la tasca, però habitualment, si es compta amb més d'un professional per realitzar la tasca, serà essencial cooperar conjuntament, entre tots els membres de l'equip. Finalment, el rigor implica treballar amb precisió, disciplina, rigorositat i crítica, i la imparcialitat, és aquell que busca la neutralitat i l'evitació dels biaixos en la recerca, evitant els conflictes d'interès i promovent l'exposició de solucions més idònies prèviament. Per acabar. ecosensibilitat, es refereix a la cura del medi ambient, perquè la recerca sigui ecològica i no deixi impacte mediambiental. (Universitat Ramon Llull, 2020)

També s'ha de tenir en compte d'acord amb la recerca i la relació entre la persona atesa i el professional, la confidencialitat i la preservació de la intimitat, principis explicats a priori. Aquesta relació ha de complir amb tres principis, que estan explicant a través de l'Informe Belmont, i són: el principi d'autonomia (persona atesa és autònoma), el de beneficència (el professional ha de promoure el màxim bé possible) i el de justícia (on diu que la relació ha de tenir una base clara, relacionada amb els principis de no discriminació, equitat i imparcialitat). En la recerca portada a terme, podem veure el compliment d'aquests principis en el consentiment informat (principi d'autonomia). En aquest es dona la informació necessària per participar en la recerca i després decidir si vol formar part d'aquesta. En canvi, el de beneficència es veu en tots els elements negatius i positius de totes les opcions plantejades en la recerca, escollint sempre aquella que és més positiva. A més, el de justícia, es percep quan es marquen uns criteris amb claredat i també les finalitats en una tria de la mostra, per així implementar o aplicar una acció o ve una prova. (Facultat d'Educació Social i Treball Social, 2021)

5.4. Disseny del treball empíric

5.4.1. Participants (mostra)

- Estratègies d'accés a la mostra

Per tal de poder accedir a les diferents persones que se'ls hi ha realitzat les entrevistes, ha estat essencial, en primer lloc, determinar els tres grups d'individus que enriquirien la tasca; professionals, famílies de persones amb discapacitat i persones amb una discapacitat. S'ha contactat amb tots aquests individus per mitjà de les xarxes socials, i trucades a institucions especialitzades amb l'abordatge de la discapacitat i la inclusió, com en són exemples: el Comitè Espanyol de Representants de Persones amb Discapacitat (CERMI), la Fundació Futbol Club Barcelona i la Fundació Adecco. A més a més, s'ha establert un contacte amb persones conegudes, ja que eren subjectes que podien aportar informació rellevant a la recerca. Ha estat també enriquidora la realització de les pràctiques a la Fundació FC Barcelona, per poder debatre i fer entrevistes als seus treballadors. Aquests, es dediquen a la creació i implementació de projectes, i treballen de forma holística amb tots els àmbits i persones que formen part d'aquests.

- Descripció dels participants

Tot seguit es detallaran els diferents instruments que s'utilitzaran, juntament amb la mostra de cada un d'ells. Cal destacar que s'han portat a terme vint-i-una entrevistes, escollides estratègicament per poder descobrir les opinions dels diversos professionals, de les famílies de les persones amb discapacitat, i també de persones amb discapacitat, però sobretot, s'ha volgut avaluar els coneixements que tenen aquests tres grups de persones, d'acord amb la temàtica estudiada, per així poder respondre la pregunta inicial plantejada.

La següent taula, permet veure esquemàticament els mètodes de recollida d'informació usats en la investigació realitzada, a més de la quantitat de persones a les quals va dirigir l'instrument detallat, i les funcions que tenen cadascun d'aquests:

Instruments	Mostra	
Entrevistes a professionals	13 entrevistes semiestructurades en profunditat	3 entrevistes a professionals especialitzats en la CDPD
		6 entrevistes a professionals vinculats amb la Fundació FC Barcelona i la creació i implementació de projectes

		1 entrevista a una professional especialitzada en inclusió i accessibilitat
		2 entrevistes a professionals especialitzats en discapacitat, inclusió i inserció laboral (vinculats a la Fundació Adecco)
		1 entrevista a un professional especialitzat en diversitat i inclusió
Entrevistes a familiars de persones amb discapacitat	5 entrevistes semiestructurades en profunditat	1 entrevista a un familiar d'una persona amb discapacitat física
		1 entrevista a un familiar d'una persona amb discapacitat intel·lectual
		1 entrevista a un familiar d'una persona amb discapacitat física i intel·lectual
		1 entrevista a un familiar d'una persona amb discapacitat psíquica/mental
		1 entrevista a un familiar d'una persona amb discapacitat sensorial
Entrevistes a persones amb discapacitat	3 entrevistes semiestructurades en profunditat	1 entrevista a una persona amb discapacitat física
		1 entrevista a una persona amb discapacitat física i intel·lectual
		1 entrevista amb discapacitat sensorial

Taula 5.- Participants (mostra) de la recerca. **Font:** Elaboració pròpia.

- Criteris d'inclusió i exclusió de la selecció de la mostra

Totes i cada una de les persones entrevistades, han estat seleccionades amb rigorositat, i d'acord amb uns criteris marcats. En primer lloc, s'ha elegit als professionals d'acord amb aquells que podien aportar informació de la Convenció sobre Drets de Persones amb Discapacitat (CDPD), i a l'hora, per tant, detalls dels aspectes que envolten la discapacitat. A més a més, s'ha escollit a professionals vinculats amb la Fundació FC Barcelona, perquè com

a treballadors d'aquesta i especialistes amb la creació i implementació de projectes, poden oferir una mirada real i concreta del que significa treballar amb projectes, però alhora em permet avaluar quins coneixements tenen aquelles persones que dia a dia, es dediquen als projectes socials. Altrament, s'han escollit altres professionals que són especialistes en temàtiques vinculades amb la recerca: accessibilitat, inclusió i diversitat.

Tanmateix, s'ha seleccionat a familiars de persones amb discapacitat, i a persones amb discapacitat, per conèixer també les situacions que es troben, quan volen que els seus familiars formin part d'un projecte, o ve les mateixes persones amb discapacitat, com se senten quan participen en un d'aquests. Per acabar, ha estat essencial comptar amb aquestes dues parts, per conèixer el seu grau de coneixement dels diferents conceptes estudiats en la present recerca: discapacitat, la Convenció Sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat, la transversalització de l'enfocament de discapacitat, i els projectes socials. En tot moment, s'han escollit individus que complien la majoria d'edat, ja que es creu que la dificultat dels conceptes i la rigorositat en la recerca ho demanaven.

5.4.2 Instruments

- Descripció i justificació de les tècniques emprades per a la recollida de dades (qualitatives)

Segons Lopezosa (2020), l'entrevista és un instrument molt eficaç per a poder desenvolupar una investigació qualitativa, ja que té una funció clara, que és recopilar dades, que després s'aplicaran a l'estudi que es portarà a terme. Per tant, en la present investigació, les entrevistes són una tècnica de recollida de dades molt eficaç per poder portar a terme una tasca amb informació abundant i rellevant. Tanmateix, aquestes poden ser més o menys rígides, depèn de la tipologia d'entrevista que escullis. En aquesta investigació aplicada, s'ha escollit l'entrevista semiestructurada, per així poder resoldre la pregunta inicial marcada, i complir amb els objectius d'aquesta recerca.

Les entrevistes semiestructurades són menys rígides que les estructurades, perquè estan formades per preguntes fixes, però la persona entrevistada té la llibertat de contestar de forma lliure, sense oferir una resposta específica. A més a més, jo com a entrevistadora puc interactuar amb l'entrevistat, i adaptar-me a les seves respostes. Això ha fet que tingui unes entrevistes molt riques i diverses, però sempre tenint en compte una base que m'ajudarà a respondre les qüestions que m'he plantejat en aquesta. Per concloure, cal dir que Lopezosa (2020), les defineix com a entrevistes obertes, flexibles i amb dinamisme, que ens permeten una major interpretació de les dades, a diferència de les estructurades.

Tal com s'ha delimitat en l'anterior subapartat, hi haurà una passació d'un total de vint-i-una entrevistes, que en tot moment seran semiestructurades, per no limitar a l'entrevistat les seves aportacions, i poder absorbir al màxim, els coneixements de cada un d'ells. A més a més, també s'ha adaptat l'entrevista segons allò que sabia cada un, durant la mateixa entrevista. Cal fer esment també, a que hi ha una entrevista, dirigida a una persona amb discapacitat física i intel·lectual que no ha estat portada a terme, sinó que s'ha donat resposta de forma escrita, per a poder facilitar-li la tasca a la seva parella, la persona que l'ha ajudat a redactar les respostes.

5.4.3. Procediment

Els diferents instruments han estat aplicats des del 29 d'octubre de 2022, concretament durant el període de pràctiques a la Fundació FC Barcelona, fins a acabar la passació de les diferents entrevistes el dia 9 de maig de 2023. Tanmateix, és important esmentar que s'han portat a terme per dues vies: presencial i en línia, per poder així contactar amb persones de fora de Barcelona, i enriquir la mostra.

És també crucial fer esment a què en el moment en la qual s'ha contactat amb els participants de la mostra, se'ls hi ha enviat el full informatiu, perquè poguessin descobrir el contingut de la recerca, a més del consentiment informat, per així garantir que tots ells coneguessin la informació, estiguessin d'acord amb la passació de l'entrevista i fossin coneixedors de tot el que comporta aquesta. A més a més, en tot moment se'ls hi ha ofert la possibilitat de portar-la a terme de forma presencial, sempre respectant els seus horaris i preferències, oferint-los-hi també la possibilitat de fer-ho en línia per mitjà de les diferents plataformes de videoconferència existents. En tot moment, durant l'entrevista, se li ha donat informació de la recerca portada a terme, i se'ls hi ha solucionat tots els dubtes que sorgien, A més de respectar quan no es volia donar resposta a alguna pregunta, i adaptant cada entrevista al diàleg establert entre ambdues parts. Això ha permès, crear unes entrevistes completes, diverses i amb un contingut que facilita el compliment de l'objectiu de la recerca, i permetrà donar resposta a la pregunta marcada a un inici, com també complementar tota la recerca bibliogràfica explorada, i la redacció del pertinent marc teòric i jurídic d'aquesta investigació.

També, s'ha demanat permís a tots i cada un dels participants, per poder gravar el so de la sessió, per així poder estar durant l'entrevista pendent de la persona entrevistada, evitant així la transcripció al moment de tot el contingut d'aquesta, per així, en acabar poder transcriure al detall totes les respostes, informant-los-hi que en acabar la transcripció aquest àudio de veu, s'esborrarà. Tanmateix, una de les entrevistes, concretament, la que fa referència a la persona amb discapacitat física i intel·lectual (E.P.D.2), ha estat redactada per part d'una

familiar d'aquesta persona, a conseqüència de la necessitat de suport de la persona entrevistada.

5.4.4. Tractament de dades

És important destacar que els diferents models d'entrevista, han estat creats d'acord amb els diferents objectius generals i específics, i amb base de la divisió dels diferents conceptes clau exposats en el marc teòric: la discapacitat, la Convenció sobre Drets de les Persones amb Discapacitat, la transversalització de la discapacitat i els projectes socials. Això m'ofereix un fil conductor que uneix tota la recerca, per tal de poder emprar posteriorment, una anàlisi i una discussió de resultats ordenada i clara.

Les diverses dades extretes de les vint-i-una entrevistes portades a terme s'analitzaran d'acord amb la divisió que presentaré a continuació. Aquesta conté una delimitació de les diferents categories, extretes dels elements treballats en el marc teòric i que estan directament relacionats amb els objectius generals i específics d'aquest treball de recerca, tal com s'ha mencionat a priori:

LA DISCAPACITAT

- **Conèixer els aspectes relacionats amb la discapacitat. (1)**
- Analitzar el concepte discapacitat pel posterior contrast amb els eufemismes existents. (1)

LA CONVENCÍÓ SOBRE DRETS DE PERSONES AMB DISCAPACITAT

- **Aprofundir en la Convenció sobre Drets de Persones amb Discapacitat per la seva futura aplicabilitat en projectes socials. (2)**
- Analitzar cadascun dels apartats de la Convenció de Drets de les Persones amb Discapacitat. (2)
- Avaluar l'aplicabilitat de la Convenció de Drets de les Persones amb Discapacitat als projectes socials i tots els seus passos. (2)

LA TRANSVERSALITZACIÓ DE L'ENFOCAMENT DE DISCAPACITAT

- **Analitzar la importància de la transversalització de l'enfocament de discapacitat en projectes socials. (3)**

La transversalització l'enfocament de discapacitat en projectes socials

- Realitzar una cerca exhaustiva d'acord amb les pràctiques existents entorn la transversalització de l'enfocament de discapacitat. **(3)**
- Analitzar els beneficis de la transversalització l'enfocament de discapacitat en projectes. **(3)**

ELS PROJECTES SOCIALS

- **Analitzar la importància de la transversalització de l'enfocament de discapacitat en projectes socials. (3)**
- Identificar les barreres per la inclusió de persones amb discapacitat en projectes socials. **(3)**

Per tant, la recerca s'ha organitzat de la següent manera:

Imatge 6. Esquema de creació de les entrevistes semiestructurades. **Font:** Elaboració pròpia

Per a resumir la informació exposada a priori, en aquest apartat, s'ha vist oportuna la creació d'una representació gràfica, per mitjà d'una taula, de l'estratègia que s'usarà per a organitzar la informació a analitzar, segons les diferents divisions de persones efectuada, però també d'acord amb les categories d'anàlisi delimitades:

Entrevistes a professionals	CATEGORIES D'ANÀLISI			
	La discapacitat	La CDPD	La transversalització de la discapacitat	Els projectes socials
Professionals especialitzats en la CDPD				
E.P.1				
E.P.2				
E.P.3				

Professionals vinculats amb la Fundació FC Barcelona i la creació i implementació de projectes				
E.P.4				
E.P.5				
E.P.6				
E.P.7				
E.P.8				
E.P.9				
Professional especialitzada en inclusió i accessibilitat				
E.P.10				
Professionals especialitzats en discapacitat, inclusió i inserció sociolaboral				
E.P.11				
E.P.12				
E.P.13				
Entrevistes a familiars				
Familiar d'una persona amb discapacitat física				
E.F.1				
Familiars d'una persona amb discapacitat intel·lectual				
E.F.2				
Familiars d'una persona amb discapacitat física i intel·lectual				
E.F.3				
Familiars d'una persona amb discapacitat psíquica/mental				
E.F.4				
Familiars d'una persona amb discapacitat sensorial				
E.F.5				
Entrevistes a persones amb discapacitat				

Entrevistes a persones amb discapacitat física				
E.P.D.1				
Entrevistes a persones amb discapacitat física i intel·lectual				
E.P.D.2				
Entrevistes a persones amb discapacitat sensorial				
E.P.D.3				

Taula 6- Representació gràfica de l'estratègia que s'usarà per al tractament de dades. **Font:** Elaboració pròpia.

Per acabar, doncs, cal dir que, es creu que la divisió marcada facilitarà l'anàlisi, però que en tot moment serà molt important, dividir les aportacions que exposen cada grup d'entrevistats que participen en la investigació: professionals, familiars i les persones amb discapacitat.

6. ANÀLISI I DISCUSSIÓ

El present treball ha estat creat d'acord amb la delimitació d'una **pregunta inicial: ¿És necessària la transversalització de l'enfocament de discapacitat en projectes, des de la seva diagnosi a l'avaluació, que asseguri el compliment dels aspectes que regula la Convenció sobre els Drets de les persones amb Discapacitat?**. Aquesta ha servit per guiar la recerca, i tots els apartats creats a posteriori, han estat necessaris per explorar quina és la resposta. Per tant, l'**establiment dels objectius d'investigació** (objectius generals i específics), **els diferents apartats del marc teòric**, a més de la **passació d'un total de vint-i-una entrevistes**, són aspectes crucials per poder explorar **quina és la resposta a la qüestió exposada** en un inici.

En aquest apartat es pretén fer una **anàlisi crítica de tota la informació recollida per mitjà de les entrevistes**, a través de **la vinculació d'aquesta, amb el marc teòric i els objectius de recerca**. Per facilitar la tasca, tal com s'exposa en l'apartat 6.6.4., ha estat rellevant la divisió de tot el contingut recollit segons diferents categories: **la discapacitat, la Convenció sobre Drets de les Persones amb Discapacitat, la transversalització de l'enfocament de discapacitat i els projectes socials**. Aquesta fragmentació ha guiat la creació del marc teòric i dels diferents models d'entrevista portats a terme (a professionals, familiars de persones

amb discapacitat, i a persones que conviu amb una discapacitat). Aquesta divisió és la que em permetrà saber si s'han complert els objectius delimitats, per mitjà de l'anàlisi i discussió de cadascun dels arguments exposats en la teoria de la recerca i les diverses entrevistes. Tanmateix, cal detallar que els diferents objectius de recerca estan connectats amb les diferents categories determinades, per tal d'així seguir un fil conductor al llarg del present apartat.

- LA DISCAPACITAT.

En primer lloc, **la primera categoria**, que fa referència al concepte de: **discapacitat**, engloba l'**objectiu general número 1**, que és: "Conèixer els aspectes relacionats amb la discapacitat", com també està connectada amb l'**objectiu específic 1**: "Analitzar el concepte discapacitat pel posterior contrast amb els eufemismes". Per a poder fer front a aquests objectius, he creat un **marc teòric complet**, d'acord amb aquest significat, que detalla la prevalença de discapacitat al món, essent un total d'un 16% el percentatge de població que presenta alguna tipologia de discapacitat important, concretament un total de 1.300 milions de persones a tot el món. (Organització Mundial de la Salut, 2023). Aquesta és una dada que és important que es cerqui d'acord amb informes oficials, tal com he fet en la recerca, i per aquesta raó no ha estat necessari comptar amb l'opinió de les diferents persones entrevistades. Aquesta xifra, **em fa reflexionar**, i adonar-me que realment aquest col·lectiu és molt abundant, i per tant, la necessitat d'inclusió d'aquest col·lectiu, impacta a un gran grup d'individus d'aquesta societat. Aquesta dada **fa que m'adoni** que no tan sols estic buscant una transversalitat de l'enfocament de discapacitat per una petita part de la població, sinó que realment allò que vull que un dia sigui una acció que es percebi com a necessària per a totes i cada una de les institucions que creen, implementen i avaluen projectes, perquè és un fet que realment implica a moltes persones que dia a dia, viuen situacions d'exclusió.

A més, he exposat informació d'acord amb la definició del terme "discapacitat", que **segons la Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat**, mitjançant el seu article número 1, defineix que les persones que presenten una discapacitat fa referència a aquelles que tenen deficiències físiques, mentals, sensorials i intel·lectuals, a llarg termini, i que quan hi ha una interacció amb alguna barrera, pot ser que impedeixi que puguin participar de forma plena i efectiva en la societat, buscant doncs la igualtat amb la resta d'individus. (Naciones Unidas, 2006) Per tant, a través de la CDPD, es detalla que aquesta està en constant evolució, ja que presenta variacions depèn de l'entorn on la persona amb discapacitat es desenvolupa. Exposa doncs, que la discapacitat no és només la condició de la persona i les limitacions que presenta, sinó és el resultat entre la interacció d'aquesta i l'entorn, donant peu

a dir que la discapacitat es pot veure influenciada per les limitacions que pot oferir-li l'entorn a cada individu. És molt important a conseqüència, tenir en compte les barreres que té la societat pel seu ple desenvolupament (físiques, d'accés a la informació, d'actitud, entre altres). (Aecid, 2018). Pel que fa a les **opinions dels diferents professionals especialitzats en la CDPD**, cal dir que són comunes tant a la **E.P.1, 2 i 3**. Concretament, **G.S.M**, per mitjà de la primera entrevista exposa que *“la palabra discapacidad es una serie de otra palabra que no me gusta, pero que es utilizada; que es cuando hace mención a una serie de deficiencias que tiene una persona al interactuar con un entorno que no está preparado, y se produce lo que conocemos como el fenómeno de la discapacidad”*, com també mostra una segona aportació, que fa referència a la interacció de la persona amb discapacitat amb l'entorn, on diu *“la persona se encuentra con barreras en muchas facetas y muchos ámbitos de su vida, tanto des del punto de vista físico, como des del punto de vista de actitudes”*. Tanmateix, **A.L.I**, en la segona entrevista, també esmenta: *“la paraula discapacitat, com saps és un concepte que ben utilitzat, simplement explica la condició d'una persona”*. Ambdues aportacions poden connectar-se amb els pensaments que expressa la Convenció, ja que també s'ha de tenir en compte que estem parlant amb diferents persones que en el seu dia a dia es dediquen a l'estudi i aplicació d'aquesta. En aquest cas, **jo comparteixo** les reflexions que exposa la CDPD, que estan totalment alineades amb les aportacions dels tres professionals. Considero que la discapacitat és una condició de la persona, que si interactua amb limitacions que té la societat, aquesta condició sempre es veurà influenciada, alterada i aquesta persona presentarà un augment de les seves dificultats per incloure's. Per tant, nosaltres com a professionals serem els encarregats de facilitar aquesta promoció de la inclusió, actuant davant de les diferents barreres i limitacions que la societat ens ofereix. Sempre m'agrada poder exposar un exemple que crec que és clau per poder entendre la meua opinió: imagina't que demà et despertessis en una societat, on totes i cada una de les persones que conviuen al teu voltant, tenen ceguera, i això fa que tots els recursos materials estiguin escrits amb Braille. Què et passaria? No entendries res veritat? Ens trobem davant d'una societat creada per a la majoria, on es vetlla pels interessos d'aquells que conformen un grup més gran dins de la societat. Per tant, com a futurs professionals de l'acció social, tenim entre les mans l'objectiu de fer front a aquestes barreres per crear una societat per a totes.

A més a més, s'han explorat els coneixements dels diferents **professionals vinculats amb la Fundació Futbol Club Barcelona i amb la creació i implementació de projectes**, d'acord amb la definició del terme: discapacitat. Tots ells aporten significats comuns, on exposen que és la condició que té una persona que li limita la plena inclusió a la societat. Fan referència doncs, en les diverses entrevistes, al terme inclusió, ja que com que treballen en

el terreny de la creació i aplicació, tenen molt inclosa la necessitat de la promoció d'aquesta. Puc opinar d'acord amb això, perquè vaig estar portant a terme sis mesos de pràctiques, aprenent dels diferents professionals que van respondre les diverses qüestions de l'entrevista. Vull però posar èmfasi en una reflexió que ens aporta **P.S.L**, en l'entrevista **E.P.5**, que diu: "*a la Fundació Futbol Club Barcelona vetllem perquè les persones se sentin incloses i no integrades*". Volia posar especial focus en aquest aspecte, ja que puc connectar aquesta aportació amb el contingut explicitat en el marc teòric, on la Convenció ens esmenta que la discapacitat es produeix per la interacció entre la persona i la societat. Això fa que si des d'aquesta Fundació promouen la inclusió, en tot moment vetllaran per fer front a les barreres de la societat, modificant l'entorn o ve les dificultats que es troben (inclusió), evitant en tot moment la modificació de la persona (integració), per així aconseguir que cada individu pugui sentir-se inclòs en un espai, sense necessitat de modificar com és, sinó que l'entorn ha de rebre canvis, perquè qualsevol persona, tingui les condicions que tingui, mai se senti exclosa. **Crec doncs**, que l'aportació de **P.S.L**, és molt interessant i necessària per a qualsevol persona vinculada amb l'acció social.

En l'entrevista **E.P.10**, no es fa referència de com aquesta interacció persona-entorn, influeix en la discapacitat, i només expressa que és una condició que tenen les persones. Aquesta fa referència a **una experta en inclusió i discapacitat**. Vull, però expressar, que per molt que en la primera qüestió, d'acord amb la definició de discapacitat no hagi expressat aquest concepte, al llarg de l'entrevista qualitativa, ha aportat arguments suficients com per fer-me coneixedora de què l'entorn és limitant, i expressa que com a especialista amb inclusió i accessibilitat, es troba amb l'obligació de fer accessibles tots els espais, perquè ningú visqui una situació de discriminació. També, pel què fa a les aportacions dels **professionals especialitzats en discapacitat, inclusió i inserció sociolaboral**, cal dir que estan totalment amb consonància amb els arguments dels experts en la CPDD, que fan referència a la **E.P.1, 2 i 3**, exposades a priori. En aquest cas però, en la **E.P.12**, en **P.G.M**, expressa tres reflexions d'acord amb el què creu que és la discapacitat. En primer lloc, creu que és un terme que és essencial per catalogar a les persones i fer front als seus drets, per consegüent, pensa que per una part de la societat es percep com una terminologia que vol limitar a la persona i la percep com un individu amb falta de capacitat; que per aquesta raó, més endavant exposaré el canvi de terminologia que s'ha viscut al llarg de la història. En tercer lloc, aporta una reflexió, on diu que l'entorn genera un increment en l'augment de la discapacitat, essent aquest un argument que és comú en totes i cadascuna de les aportacions dels professionals exposats en aquest apartat. També, el professional que va participar en l'**entrevista número 13, O.M.R**, veu que hi ha diferents percepcions de com explicar el concepte de discapacitat, coincidint amb les reflexions de **P.G.M** en la **E.P.12**. **Crec doncs**, que l'opinió comuna entre

els diversos professionals exposats, està molt alineada amb el meu pensament entorn la discapacitat, i l'impacte de l'entorn en aquest.

És important també, recollir l'**opinió dels diferents familiars**. De forma general, es percep que totes i cada una d'elles, tant les que pertanyen a **un familiar d'una persona amb discapacitat física (E.F.1), intel·lectual (E.F.2), física i intel·lectual (E.F.3), i psíquica/mental (E.F.4)**, expressen definicions curtes, basades només en la condició de la persona, i no en l'impacte de l'entorn en elles, encara que a mesura que vagi exposant la resta de qüestions, en tot moment, parlen d'un entorn limitat i estigmatitzant. També cal esmentar que les aportacions dels familiars són molt més informals, i aporten moltes vegades reflexions de la seva pròpia situació vital. N'és un exemple, la **E.F.4**, que diu; "Considero que la definició que tiene la palabra discapacidad es: limitación que puede ser física o mental, que puede tener una persona y que le impacta en la realización de su vida diaria. Yo convivo con mi madre, y tiene una discapacidad, concretamente un trastorno psicótico bipolar. Con ella, hacemos muchas visitas controladas para observar siempre su comportamiento". Això m'ensenya que sempre vinculen els seus aprenentatges, amb les seves vivències, que han estat les que els hi han donat resposta a moltes preguntes i incerteses. Altre cop, **penso que** les definicions i vivències d'aquestes, m'enriqueixen molt com a professional.

Vull fer esment a un aspecte molt important, i és que s'ha fet aquesta fragmentació, perquè es volia saber el coneixement i opinions de les famílies que conviuen amb persones amb discapacitat, segons totes les tipologies que existeixen (física, intel·lectual, mental i sensorial, a més de persones que presenten més d'una discapacitat- pluridiscapacitat). A continuació també es presentaran les reflexions de les **persones amb discapacitat (física, intel·lectual i sensorial)**. En aquest cas, **no s'ha pogut comptar amb l'opinió d'una persona amb discapacitat psíquica/mental, ja que les dues persones amb les quals he contactat, creien que serien jutjades o ve que "quedarien malament, perquè no saben res de conceptes tècnics"**. Segons les respostes que han ofert les persones de les entrevistes **E.P.D.1 i E.P.D.2**, s'observa una alineació amb totes les exposicions ja comentades. Però en aquest cas, la persona que presenta una discapacitat sensorial, em va sorprendre regalant-me una reflexió que comparteixo totalment. Des de l'entrevista **E.P.D.3**, ens diu: "*Yo siempre digo que hay discapacidades que no están en un carnet, como puede ser a lo mejor una persona vaga, ser desordenada, ser mentirosa, que eso para mí es mucho peor que ser ciego. Debemos evitar marcar a la gente por aquello que no es capaz, sino poner la capacidad que tiene en el foco y aprovechar esa capacidad y valorar a la gente por sus capacidades y no por sus discapacidades*", com també expresa: "*la sociedad lo ve como una anomalía limitante, pero yo no*". **Estic d'acord** amb la seva aportació, però **és important recuperar la part**

teòrica de la qüestió, on s'ha també de ser coneixedors que existeixen persones amb grans discapacitats, que la seva condició és limitant i l'entorn fa que encara es vegi més exclosa. No obstant, **crec que** aquest pensament, també ens fa veure que tots som diversos, i que tots tenim capacitats diferents i coses que no sabem fer.

Per a **“conèixer els aspectes relacionats amb la discapacitat” (O.G.1)** està essent important detallar tota la informació que pertany al primer punt del marc teòric, a més de contrastar-ho amb les diverses entrevistes fetes, però sobretot per **“analitzar el concepte discapacitat pel posterior contrast amb els eufemismes existents” (O.E.1)**, ha estat molt important la creació d'un **subapartat teòric**, on s'ha posat especial importància en l'evolució de la terminologia. S'ha descobert, segons Garcia (2021), que hi ha hagut al llarg dels temps una gran evolució dels significants, i això ha impactat en la percepció que tenim els éssers humans de les persones que amb discapacitat. Es detalla al llarg del treball que s'ha passat dels termes: “anormal”, a “inútil”, “subnormal”, “invàlid”, “deficient”, “minusvàlid”, “discapacitat”, fins que gràcies a la llei 51/2003, de 3 de desembre, d'igualtat d'oportunitats, no discriminació i accessibilitat universal a persones amb discapacitat, es comença a utilitzar el terme: “persones amb discapacitat”. Però sobretot és important l'aparició de la CDPD, per acabar de tractar a la totalitat de persones que conviuen amb una discapacitat, per mitjà del terme mencionat a priori. Tot i existir una majoria que dóna suport a aquest terme, i des de les institucions més importants donin suport a aquesta terminologia (com és un exemple el Comité Español de Representants de Persones amb Discapacitat, el CERMI, que he tingut la sort de poder parlar amb integrats d'aquest), existeixen autors que exposen arguments que sostenen el terme “persones amb diversitat funcional”. (del Cura, 2012), (Verdugo, Vicent, Campo i Jordán, 2001) i (Bernabé, et. al. 2021) Un exemple clar és com Romañach i Lobato (2005), que perceben el terme “diversitat funcional” com un significat que lluita per la dignitat en la diversitat de l'ésser humà.

Tota la informació explorada m'ha ofert coneixements d'acord amb el camí que han seguit els significants per adaptar-se als canvis existents, però en aquest és molt important descobrir els coneixements i les opinions dels diferents participants en les entrevistes. A mi personalment, va ésser una de les qüestions que més ganes tenia de poder conèixer: els pensaments de tots ells. Sobretot, m'importa molt saber l'opinió de les diferents persones que conviuen a prop o ve amb una discapacitat, ja que si segons el marc teòric, descobrim que una majoria vol ser tractada com a “persones amb discapacitat”, al llarg de les diverses entrevistes hauríem d'observar que en totes o en la gran majoria, això es compleix. Primerament, **la majoria de professionals** coincideixen amb que el terme que s'ha d'utilitzar actualment és “persona amb discapacitat”. S'han realitzat tretze entrevistes, i dos d'ells

creuen que la terminologia més adient és “diversitat funcional”. Vull centrar-me en l’aportació de **O.M.G**, perquè he llegit molt sobre el seu pensament, les seves opinions i arguments, i em sembla interessant destacar de la seva entrevista, la **E.P.13** una frase que em va regalar: *“I per altra banda, la majoria d’institucions que han estat segurs d’utilitzar el terme de discapacitat fan servir coses estranyes com separar el “dis”, posar el “dis” en minúscula, capacitat en majúscula, i aquest tipus de coses, i això ho fan les organitzacions més importants. I això demostra, i és una prova absolutament clara, que demostra la incomoditat amb aquest terme.”*, com també va dir-me que: *“la majoria de les persones que defensen de manera fins i tot agressiva aquest terme: diversitat funcional, estic convençut que no s’han llegit els articles de Xavier Romañac, que seria una de les persones més importants per llegir. Però aquest tampoc no és el tema, però que es té una bel·ligerància molt important sobre aquest terme i es té una bel·ligerància a partir d’institucions poderoses”*. **Des de la meva perspectiva**, considero que els arguments que ens dona **O.M.R**, són respectables, però personalment defenso el terme “persones amb discapacitat”, ja que considero que “diversitat funcional”, és un significant que invisibilitza una situació que sí que existeix, i considero que no és tan important el terme, sinó la visió que tenim d’aquestes persones i com les incloem en la societat. També és molt important, saber què opinen **els familiars d’això i les mateixes persones amb discapacitat**. Les famílies opinen que hi ha un debat molt gran entre “persones amb discapacitat” i “persones amb diversitat funcional”. Però sí que tal com es menciona en la **E.F.3**: *“tienden a romantizar y la discapacidad es lo que es, no pasa nada por esto”*. Però sobretot el què s’analitza és que les persones amb les quals he contactat no tenen clar com designar als seus propis familiars. Crec doncs, que falta informació, i és necessari explicar a les famílies quins són els termes que són més acceptats, i ells mateixos poder fer la seva pròpia argumentació. Però certament, ens trobem davant de famílies, que no acaben de saber els termes que més s’utilitzen. En canvi, les **persones amb discapacitat**, coincideixen amb què volen usar i els hi agrada: “persona amb discapacitat”. Vull recuperar una aportació de **D.S.P**, en l’entrevista **E.P.D.3**, que diu: *“Entonces aquí hay que normalizar y a las cosas hay que llamarlas por su nombre, y al final la terminología no deja de ser eso. El lenguaje, que es muy importante, por supuesto que es importante, y claro que hemos superado que ya no se nos llame discapacitados, o disminuidos, porque, somos capaces de un montón de cosas, pero aún queda mucho trabajo por hacer”*. També es veu clar en l’exposició de **A.B.V (E.P.D.1)**: *“ quan parlem d’una persona concreta, personalment, no m’agrada “diversitat funcional”. Què vol dir que una persona té diversitat funcional? La diversitat existeix, però penso que no pot ser d’una persona. És com si per parlar de les dones diguéssim “persones amb diversitat de gènere” i per parlar dels homes parléssim de “persones sense diversitat de gènere”....Per parlar de persones concretes, a mi m’agrada més la paraula “discapacitat”. Clar que tots som diversos, però no totes les diversitats afecten de*

la mateixa manera. Crec que la paraula discapacitat descriu millor les desigualtats que encara existeixen avui en dia i que patim les persones amb certes característiques". **Des de la meva percepció**, si les persones amb discapacitat, demanen que se les designi "persones amb discapacitat", són ells els que realment conviuen amb aquesta condició, per tant, haurem d'adaptar-nos a això. També és cert però, que comptem amb tres persones només i que seria necessari fer una exploració més abundant.

Això va molt lligat amb el model de tractament de la discapacitat o abordatge, que també es pot dir, que és un **altre concepte que he treballat al llarg del marc teòric**, i que segons Velarde (2011), han existit diversos models al llarg de la història; el de prescindència (la discapacitat com un càstig dels déus o com un ser que no pot aportar res), el mèdic/rehabilitador (es centra en la "deficiència" i vol crear polítiques assistencials), i finalment, l'actual: el model social (limitacions en l'entorn, amb un enfocament de drets humans), basat en els drets humans, que justament és el que la CDPD persegueix. (Palacios i Bariffi, 2007) La teoria està molt clara, però: "Els professionals, les famílies i les persones amb discapacitat, creuen que es porta a terme aquest model d'abordatge?". Aquells que són **especialistes en la Convenció** coneixen al detall quin és aquest model (**E.P.1, 2 i 3**), i també **la resta de professionals que treballen amb inclusió i accessibilitat (E.P.10)** i també aquells que s'encarreguen de la inclusió i la inserció sociolaboral d'aquestes (**E.P.11, E.P.12 i E.P.13**). Tot i això, aquelles que treballen amb projectes no coneixen els termes oficials que s'utilitzen per a fer referència a aquest abordatge, però sense posar-hi nom, sí que saben expressar de quina manera es veu la discapacitat avui dia. Un exemple és: "*ja no és un càstig de Déu, i ja passa ser una persona que té unes possibilitats*" (**E.P.9**). **Considero que** seria important, que si els professionals esmentats treballen en projectes per promoure la inclusió de les persones amb discapacitat, seria essencial que tinguessin coneixements d'acord amb tots els aspectes que engloben el terme. Ens trobem en **la mateixa situació pel que fa a les famílies**, on es percep un clar desconeixement, però aquestes no saben el contingut que inclou el model, ni la terminologia per referir-se a aquest abordatge. No obstant això, **A.B.V (E.P.D.1) i D.S.R (E.P.D.2)**, són dues persones que conviuen amb una discapacitat física i sensorial, i coneixen quin és aquest model. Tot i que **R.S.J (E.P.D.3)**, no el coneix, però cal detallar que aquesta persona fa cinc anys que conviu a prop d'una discapacitat derivada d'un accident de cotxe, que també pot impactar en la seva falta de coneixement.

El cinquè subapartat delimitat en la teoria d'aquesta recerca, és el que pertany a les tipologies de discapacitat. Gràcies a les aportacions de COCEMFE, (2013) i Adecco, (2023), es delimita que existeix la discapacitat física (motora o orgànica), la psíquica/mental, la intel·lectual, la sensorial i la pluridiscapacitat. Aquesta és una divisió que la coneixen **tots i cadascun dels**

professionals amb els quals he intercanviat un diàleg a través de l'entrevista, i això és molt positiu per tots ells. Encara que molts d'ells no sabien la divisió entre la discapacitat intel·lectual (impacte en la funció individual), amb la psíquica/mental (alteracions de la conducta adaptativa). Cal detallar, que una de les entrevistes va ser molt enriquidora (**E.P.12**), ja que vaig comptar amb un professional de comunicació de la **Fundació Adecco**, que els coneixements que tenia estan completament alineats amb la teoria aportada en aquesta recerca, pel fet que s'han utilitzat els recursos que la Fundació on treballa ofereix a la seva web. Tot i això, **les diferents famílies**, no són coneixedores de la divisió que existeix, sinó que tenen més coneixement d'acord amb aquella discapacitat que tenen més a prop. En canvi, les **persones amb discapacitat** sí que coneixen la divisió que existeix. **Crec que** conviure algun aspecte que t'ha determinat la teva vida, t'impulsa a voler aprendre més d'acord amb aquella vivència, i tot el que t'ha suposat.

Tota la informació que s'ha analitzat, em permet afirmar que **s'ha complert el primer objectiu específic** marcat, pel fet que tant el marc teòric com les entrevistes, ens han apropat als conceptes més rellevants vinculats a la discapacitat. A més, també **ha estat complert l'objectiu específic 1**, perquè s'ha fet una anàlisi del terme discapacitat, per a després contrastar-ho amb els eufemismes existents (en la definició, en la terminologia i també en l'evolució dels models de tractament d'aquesta).

- **LA CONVENCIÓ SOBRE ELS DRETS DE LES PERSONES AMB DISCAPACITAT (CDPD)**

La **segona categoria** és rellevant per a la recerca, perquè la resolució dels objectius que si vinculen és clau per respondre la pregunta inicial. En segon lloc, he marcat la categoria de: **La Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat (CDPD)**. Els objectius de la investigació que si vinculen són: primerament **l'O.G.2**: "Aprofundir en la Convenció sobre Drets de Persones amb Discapacitat per la seva futura aplicabilitat en projectes socials", però a més a més, aquesta inclou els **O.E. vinculats amb el segon objectiu general**, que són: "Analitzar cadascun dels apartats de la Convenció de Drets de les Persones amb Discapacitat", i "Avaluar l'aplicabilitat de la Convenció de Drets de les Persones amb Discapacitat als projectes socials i tots els seus passos". Per poder resoldre aquests objectius, he creat un **marc teòric** que conté diferents subapartats informatius, vinculats amb la CDPD. El primer que s'exposa, és què és i què suposa la CDPD. Segons COCEMFE (2013), és un dels tractats de drets humans, que més suport reben arreu, ja que està ratificat avui dia per 187 països de tot el món, d'un total de 195 que existeixen. Tanmateix, Palacios i Bariffi (2007) i Naciones Unidas (2014), exposen que impacta a més de 650 milions de persones a tot el

món, i situa la discapacitat en el pla dels drets humans, essent una eina jurídica vinculant a l'hora de perseguir el respecte dels drets de les persones amb discapacitat. A més a més, aquesta va adoptar-se el passat 13 de desembre de 2006, junt amb el seu Protocol Facultatiu, que explicaré més endavant. Tant la CDPD com el seu Protocol, van ser ratificats per Espanya el 3 de desembre de 2007, i entren en vigor el 3 de maig de 2008, després d'anys lluitant per la creació d'aquest. (Naciones Unidas, 2014) Tanmateix, pel que fa a les **opinions de les persones entrevistades** crec que és necessari esmentar el desconeixement per part dels **professionals que treballen per la creació de projectes, com també dels familiars i les persones amb discapacitat**. Els **professionals que dia a dia creen i apliquen projectes**, en general saben de la seva existència, però no coneixen el seu contingut àmpliament. Vull mencionar un argument que m'oferia **M.G.O**, per mitjà de l'entrevista **E.P.7**: *"Això em preocupa, perquè treballem amb persones i aquestes tenen discapacitat i si dius que és el tractat que vetlla pels drets de les persones amb discapacitat, i els mateixos professionals no coneixem la legislació que abraça a aquestes"*. **Crec que la seva opinió va totalment alineada al que jo penso**, perquè considero que si des del seu lloc de treball dia a dia es troben davant de persones amb discapacitat, seria necessari que es coneguessin el tractat internacional que regula els drets d'aquestes persones. A més, les diferents famílies no tenen coneixement sobre aquesta, i conviuen amb una persona amb discapacitat durant els seus dies. **Això em preocupa**, ja que la falta d'informació és tan abundant, que per molt que els experts coneguin què és, no s'han transmès correctament els coneixements a les famílies. Tanmateix, **les mateixes persones que conviuen amb una discapacitat**, no coneixen el tractat més important a nivell internacional que vetlla pels seus drets. **M'ajuda a arribar a una reflexió clara**: "Necessitem dotar d'informació a les persones que conviuen a prop d'una persona amb discapacitat o en tenen una. Si ells no saben com defensar els seus drets, o quins són els que ha de respectar tothom, no tenen eines suficients per vetllar per aquests".

És important però, fer esment que **els professionals especialitzats en la CDPD, en inclusió i accessibilitat, en discapacitat, inclusió i inserció sociolaboral**, tenen molt clar què és i què suposa aquest tractat. Per començar **G.S.M**, ofereix un argument on realment demostra la seva expertesa amb la temàtica. Durant l'entrevista **E.P.1**, em regala una reflexió totalment vinculada amb la teoria apresada " *yo la definiría como en el gran hito en la historia de la discapacidad, ha supuesto un avance enorme para todas las personas con discapacidad del mundo el contar con esta Convención, que además es la primera Convención del siglo XXI, de los grandes tratados de derechos humanos que tenemos en las naciones unidas, la Convención de la discapacidad es la última que ha salido y que tiene una característica muy particular y es que en la redacción de la misma participaron las propias personas con discapacidad, cuando entre el año 2000 y 2006 se preparó esta, que ya digo se estaba*

persiguiendo desde los años 70, hasta que se consiguió pasaron como ves, varias décadas". D'acord amb **la resta de professionals**, cal dir que coneixen informació clara i veraç d'acord amb aquesta, i **des del meu punt de vista**, és important que així sigui, perquè si les famílies i les persones amb discapacitat no tenen suficients coneixements, és important que existeixin experts amb la temàtica per a guiar-los. **L'única cosa que m'agradaria tornar a esmentar**, és que no avançarem en un món on només els professionals coneixen com protegir els drets d'aquestes persones, sinó que com a experts tenen la missió de transmetre el seu coneixement al món. Així que, comencem a dotar de coneixements a totes les famílies que un dia es desperten, i la seva vida canvia per complet; ajuden a una persona que neix en un món on la informació no li arriba, i quan ha de vetllar pels seus drets o interessos, no sap com fer-ho, ni coneix a cap individu que li expliqui el que necessita. Per tant, vivim en un món on el desconeixement és abundant, i on la informació només la tenen aquells que es dediquen exclusivament a aquest aspecte.

Per a poder realment comprovar com es s'observa el compliment de la CDPD, he cercat informació d'acord amb el protocol Facultatiu de la Convenció, marcant-lo doncs com un **subapartat en el marc teòric**. No existeix molta informació per explicar què suposa aquest document, però segons Naciones Unidas (2006), és un document que va addicional a la Convenció, i que té 18 articles, que marquen les condicions de tramitació i recepció de denúncies o queixes, per part del Comitè de drets de les persones amb discapacitat (que és l'Òrgan que supervisa l'aplicació de la CDPD), o altres queixes que esmenten les persones o grups que estiguin sota jurisdicció d'un Estat Part. Aquesta informació era necessària complementar-la gràcies a les diverses entrevistes, i així complir l'objectiu marcat. Novament, **els professionals no especialitzats en la temàtica (E.P.4, 5, 6, 7, 8 i 9)**, la gran majoria no tenen coneixement d'acord amb aquest, igual que **les diferents famílies i les persones amb discapacitat**. **Seria essencial des del meu punt de vista**, altre cop dir que aquest fet és preocupant, per què ens trobem davant del document que detalla com poder emetre queixes, quan es vulneren els drets d'aquestes, delimitats en la CDPD. Com podran emetre queixes si hi ha una vulneració dels seus drets? No ho podran fer oi? I tot perquè no saben com fer-ho.

Però, **els diferents entrevistats especialistes en la temàtica**, coneixen majoritàriament en detall com aquestes persones haurien d'emetre queixes. Així i tot, si tenim a experts que saben en detall com fer denúncies, però les persones que han de denunciar no saben com fer-ho, per què serveix aquest Protocol? Tot i fer una **crítica constructiva** d'acord amb la situació que ens trobem, m'agradaria poder complementar la informació trobada amb les **aportacions d'aquests experts**. En primer lloc, **G.S.M**, em donà més informació de l'òrgan que regula aquest protocol, el Comitè exposat a priori, i diu així: " ¿Qué es esto del comité?

Cuando se creó la convención se designó a un comité de 18 personas, hombres y mujeres, expertos en la materia de la discapacidad que tienen asignadas una serie de funciones pero que sobre todo tienen encomendada la misión de que la convención se despliegue y se cumpla en todos los países que han ratificado dicha convención”, o ve E.P.11 esmenta: “es un anexo o adenda a la Convención sobre Derechos de las Personas con Discapacidad compuesto de una serie de artículos y que da competencia a un comité”. Fins i tot, els mateixos professionals diuen: “Però quasi ningú coneix aquest protocol” (O.M.R, en la E.P.13). Ens trobem davant d’una societat on els experts tenen tota la informació, però aquesta no es transmet a aquells que treballen en terreny o ve conviuen a prop o amb una discapacitat.

Veia oportú poder **englobar els diferents apartats que s’han detallat en el marc teòric**, ja que el contrast el portaré a terme, només d’acord amb la informació que van oferir-me les persones expertes, pel fet que els professionals vinculats amb projectes, les famílies, i les pròpies persones, no tenen coneixements d’acord amb aquest tema. Per tant, més endavant per a resoldre la resta d’objectius es recuperarà l’opinió d’aquests, perquè és crucial escoltar-los. Cal fer esment que es va haver d’obviar les diverses preguntes vinculades a la CDPD, per falta de coneixements. Els subapartats que fan referència a aquesta són; antecedents, perquè és necessària l’existència de la CDPD, aspectes significatius de la CDPD, estructura i contingut de la Convenció, i la discapacitat des d’una mirada exigent de drets humans. Per tal de resumir cadascun dels apartats, plantejats, he seleccionat la informació més rellevant que explico al llarg dels apartats 4.2.3 al 4.2.7. Veig realment important detallar-ho perquè vull recordar que l’objectiu que s’intenta resoldre té a veure amb el fet que arribi a poder conèixer tots els aspectes que envolten la CDPD, i sense saber la part més teòrica, no podem endinsar-nos a explorar més enllà. Dels antecedents, és important detallar que segons Palacios i Bariffi (2007), la primera vegada que es va plantejar la creació d’una Convenció basada en el compliment dels drets de les persones amb discapacitat, va ser el passat any 1987, per mitjà d’una Reunió d’Experts, que van examinar l’aplicació del Programa d’Acció Mundial, però no va ser aprovada. No va ser fins al passat 2001, tretze anys després, que es va començar a plantejar la creació de la CDPD (el president de Mèxic, va proposar l’establiment d’un “Comitè Especial” per a poder crear una Convenció específica d’acord amb els drets de les persones amb discapacitat), i des d’arreu es va rebre suport, i després de sis reunions, el passat 13 de desembre es va aprovar (des de l’Assemblea General). A més, **segons diversos articles consultats, es creu que és necessària l’existència d’aquesta CDPD és un canvi de paradigma**, on es tractarà la discapacitat des d’una mirada de drets humans, a més de veure a la persona com a subjecte de drets, a més de ser un caràcter integral, universal, vinculant i aplicable. Detallen també que és important per donar més

importància a la rellevància d'aquests drets per comptar amb aquestes persones amb una plena participació en la comunitat, evitant l'exclusió; també per veure de forma més global els seus problemes i perquè es té en compte a través de la seva creació l'opinió de les persones que inclou aquest tractat. (Naciones Unidas, 2014) i (Palacios y Bariffi, 2007). Els professionals especialistes amb aquesta, i també en inclusió, m'han aportat més coneixements, per veure aquesta eina, com realment un instrument eficaç i adaptat a la societat actual. En l'entrevista **E.P.1, G.S.M**, expressa: *“Es clave porque responde a una historia de muchos siglos de exclusión de las personas con discapacidad, es decir esta Convención es en primer lugar el resultado de la toma de conciencia que hicieron las propias personas con discapacidad de su situación de, sí yo diría, de exclusión de todo lo que tiene que ver con los derechos que las demás personas de la sociedad ejercen”*, i també diu; *“lo que se necesitaba era una Convención que justamente sirviese como plataforma de reivindicación y de lucha porque los derechos de las personas con discapacidad sean una realidad”*. També cal posa èmfasi en l'aportació de **R.S.D** en l'**E.P11**: *“la existencia de esta Convención ayuda a plasmar una serie de aspectos como libertades, derechos, obligaciones en pro de mejorar la inclusión de las personas con discapacidad es porque estamos entendiendo como sociedad que estas personas están sufriendo algún tipo de discriminación que dificultan esa plena inclusión, esa plena igualdad”*, i **P.G.M (E.P.12)** diu: *“las alianzas promovidas por organismos internacionales como Naciones Unidas siempre son interesantes ya que establecen marcos de actuación sólidos y hojas de ruta interesantes para que los diferentes países firmantes vayan avanzando hacia modelos sociales y políticas públicas más inclusivas que defiendan los derechos de las personas con discapacidad”*, i també **O.M.R (E.P.13)**, esmenta que; *“ A part aquesta Convenció és un document de referència, que si haguessis de comparar-la, són 50.000 lleis”*. Es veu clarament, que tots aquells que coneixen amb detall la Convenció, creuen en la força que té per fer front als drets d'aquestes persones que inclou. **Crec doncs**, que ambdues parts (elements teòrics escollits, com el contingut de les entrevistes), m'ajuden a veure i a creure en la Convenció, com un tractat complet i necessari.

Pel que fa als aspectes significatius de la CDPD, s'ha de detallar que l'objectiu que cerca aquesta és: promoure, protegir i assegurar que qualsevol persona amb discapacitat pugui gaudir i viure en condicions de plena igualtat de les seves llibertats fonamentals i també de les condicions d'igualtat, i promoure la seva dignitat, a més de ser un instrument de política transversal (inclou totes les discapacitats i tots els sectors); promou l'accés als serveis i la inclusió en entorn; suposa un canvi de paradigma (del model mèdic o rehabilitador al social basat en drets humans); tots els Estats Parts estan obligats a complir-la i periòdicament

informar sobre el seu compliment i marca el paper de les organitzacions que vetllen pels drets de les persones amb discapacitat. (Naciones Unidas, 2006) i (COCEMFE, 2013). Els elements exposats d'acord amb l'estructura i contingut de la Convenció, fan que la pugui conèixer més en detall. Conté un total de 50 articles, que recullen els principis de la seva aplicació, els drets que permeten la promoció de la igualtat, la dignitat i la llibertat d'aquestes, com a éssers subjectes de drets. Ofereix també definicions claus d'acord amb la discapacitat, i la terminologia a utilitzar (persones amb discapacitat). És important detallar els principis generals que detalla en l'article número 3: Respecte de la dignitat inherent, l'autonomia individual, inclosa la llibertat de prendre decisions, i també la independència de les persones; la no discriminació; la participació i inclusió plena i efectiva a la societat; el respecte per la diferència i l'acceptació de les persones amb discapacitat com a part de la diversitat i de la condició humanes; la igualtat d'oportunitats; l'accessibilitat; la igualtat entre l'home i la dona i el respecte a l'evolució de les facultats dels nens i nens amb discapacitat i el seu dret a preservar la identitat, que són la part més important d'aquesta.

Aquesta categoria, cal connectar-la amb la discapacitat des d'una mirada exigent de drets humans. He trobat que segons el Ministerio de Derechos Sociales Y Agenda 2030 (2022), aquest tractat, busca donar suport a la diversitat humana per mitjà de crear condicions que permetin la verdadera inclusió de les persones amb discapacitat, a través d'un enfocament social basat en drets humans (tal com he mencionat anteriorment quan parlava del model d'abordatge de la discapacitat). L'Agenda 2030, és una de les respostes al gran repte que té la Convenció, per mitjà de diversos Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS), que poden vincular-se molts d'ells amb articles de la CDPD (vegeu imatge 2 de l'apartat 4.2.7 del marc teòric). Tanmateix, en aquest subapartat es fa esment que és la major instància, de reconeixement dels drets de les persones amb discapacitat, on fa menció dels drets civils, polítics culturals, socials i econòmics d'aquestes persones (Organització Mundial de la Salut, 2011). **Els professionals** aporten els seus coneixements i opinions també. **G.S.M (E.P.1.)** ofereix una informació similar a l'exposada, però encara més profunda: *"los artículos que más nos interesan a las personas que trabajamos en los derechos humanos sobre las personas con discapacidad, son los artículos que van del primero hasta yo diría el 30,.....contienen el núcleo fundamental de los derechos que aparecen allí reconocidos hacia las personas que tienen discapacidad", o ve "tres grandes novedades que incluye la Convención, en primer lugar yo diría el concepto de la accesibilidad, del derecho a la accesibilidad, esto sí diría yo que es un nuevo derecho que reconoce y que no estaba en otros tratados de derechos humanos a nivel internacional. Luego el artículo 12 incluye un aspecto también muy novedoso.... el artículo 12 de la Convención, es decir el igual reconocimiento de las personas con discapacidad ante la ley....también es interesante resaltar todo lo que supone, el*

reconocimiento explícito que se hace de las mujeres y niñas con discapacidad por la forma en que particularmente sufren la discriminación... además la Convención, derechos que digamos serían clásicos porque ya estaban reconocidos para toda la humanidad". No coneixia el contingut d'aquesta, i els seus aspectes significatius, però **crec que** tots els aspectes que inclou, em fan veure la importància d'aquest tractat altra vegada, i sobretot veure que és crucial que tots els professionals vinculats amb l'acció social haurien de conèixer en detall.

Per acabar, **a través de la teoria**, s'analitza la CDPD com una eina per aconseguir una transversalització en projectes socials. Jiménez (2021), fa esment que la Convenció és una normativa internacional que considera que la discapacitat és el resultat de les persones amb dificultats i les barreres de l'entorn o de les actituds, que eviten la plena participació, i així permet doncs, que sigui una eina eficaç per a promoure un enfocament de discapacitat de forma transversal. A més Muyor (2011), diu que és una normativa reconeix tota discriminació cap a una persona per raó de discapacitat, i això és una vulneració de la dignitat d'aquestes persones, a més de vetllar per un model d'intervenció social més proactiu i més crític, que no només vol pal·liar les conseqüències més greus de les situacions de discriminació cap a les persones amb discapacitat, sinó que també es vol fer front a les estructures i les dinàmiques que són limitats pel que fa a la participació d'aquestes persones en la societat. I els **diferents experts** que hi diuen al respecte? En primer lloc, alguns pensen que sí que és una bona manera d'aconseguir-ho. Tal com **G.S.M** expressa: *"creo que es interesante utilizar la Convención viéndola como la regulación que contiene todas los derechos que debemos cumplir para que una persona con discapacidad sea respetada"* (E.P.1), o **A.L.D** afirma que és una bona eina per fer-ho, perquè: *"és un tractat que recull tota la legislació que és necessària per fer front a les mancances que tenen les persones a l'hora d'incloure's a un projecte"*; també **R.S.D** diu: *"Es una buena herramienta porque nos sirve de punto de partida y porque está respaldada de forma Internacional por diferentes países, no se empieza de cero. Este tratado nos da un marco para poder actuar"* (E.P.11) i finalment **O.M.R** la veu com *"ética de màxims que et comentava. Perquè si jo li dic que en una fundació o una institució has d'aprendre a transversalitzar, li puc dir que has de tenir en compte els aspectes que regula la convenció i a través d'això tu seràs capaç de transversalitzar l'enfocament de discapacitat"* (E.P.13).

Però d'**altres professionals**, creuen que no és suficient: *"Sí, pero hace falta implicar a las administraciones públicas y privadas, con representación de las diferentes entidades asociativas de cada una de las discapacidades"* (E.P.10) i *"Creo que para proyectos sociales puede resultar un poco teórico y quedar alejado de retos y problemáticas reales que nos encontramos día a día en la intervención con las personas con discapacidad, pero puede*

ayudarnos en las justificaciones de proyectos. Asimismo, creo que puede ser más útil desde el punto de vista político para definir marcos jurídicos y políticas públicas” (E.P.12)

Des del meu punt de vista, després de conèixer els recursos bibliogràfics que em donen suficients arguments per veure-la com una eina que promou aquesta transversalitat, el respecte dels drets de totes les persones amb discapacitat, a més de ser com ja s'ha dit anteriorment el tractat més important que existeix avui en dia, puc dir que considero que és un instrument amb suficient contingut, per poder aconseguir el meu objectiu. A més a més, les opinions favorables d'acord amb aquesta, són les que jo estic alineada, tot i que penso que a l'hora d'aplicar-ho tal com comenta **Y.H.M.**, serà necessari treballar en xarxa, per així obtenir objectius, rebent suport d'altres, però treballar des d'un enfocament transversal de l'enfocament de discapacitat, ja ens permetrà complir amb les preocupacions que esmenta aquesta professional.

El conjunt de conceptes i arguments exposats i contrastats, permeten aportar prou informació per a respondre als objectius vinculats amb aquesta categoria: La Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat. S'arriba a poder-ho fer, perquè s'ha aprofundit en la Convenció al detall, analitzant cadascun dels seus apartats i valorant la seva futura aplicabilitat en projectes socials, a més de valorar l'opinió de les diverses persones entrevistades.

La resolució d'aquests estan directament relacionats amb la categoria següent a analitzar. Ja que s'ha de recordar que s'ha creat un camí, per aconseguir respondre a la pregunta inicial. Aquesta busca explorar si és necessària la transversalització de l'enfocament de discapacitat en projectes, a través de la Convenció. Per aquesta raó, ha estat tan important primer posar èmfasi en la discapacitat i tots els conceptes que l'acompanyen, i també en la Convenció, com a tractat més rellevant per a poder treballar amb els drets de les persones amb discapacitat. A continuació es posarà especial atenció amb les dues categories restants; **La transversalització de l'enfocament de discapacitat i en els projectes socials**. Aquestes ens permetran realment saber si la pregunta marcada a l'inici pot resoldre o no, ja que mostren la part més aplicada de la recerca, i sobretot es tenen en compte les opinions i vivències de les famílies, d'acord amb la seva inclusió en projectes, i tot allò que han viscut en el seu dia a dia, descobrint a conseqüència si és necessària o no aquesta transversalització de l'enfocament de discapacitat, i la seva aplicació en projectes a través de la Convenció.

- LA TRANSVERSALITZACIÓ DE L'ENFOCAMENT DE DISCAPACITAT

En tercer lloc, he delimitat **la categoria de: La transversalització de la discapacitat**, que es relaciona amb el **tercer objectiu general**: “Analitzar la importància de la transversalització de l'enfocament de discapacitat en projectes socials, i també amb **dos dels objectius específics que es volen abastar**: “Realitzar una cerca exhaustiva d'acord amb les pràctiques existents entorn la transversalització de la diversitat funcional” i “Analitzar els beneficis de la transversalització de l'enfocament de discapacitat en projectes”. Aquesta categoria m'ajuda a descobrir els coneixements d'acord amb la temàtica, però també a avaluar si és necessària o no aquesta transversalització. Per a poder donar resposta, ha estat essencial primerament **exposar la teoria**, vinculada amb la definició d'aquesta categoria. Segons Aecid (2018), la inclusió de la discapacitat de manera transversal, és un procés similar al que moltes entitats porten a terme amb la perspectiva de gènere, i consisteix a avaluar les implicacions per home i dones amb discapacitat de qualsevol activitat que estigui planificada, incloent-hi lleis, programes i també polítiques, en tots i cadascun dels àmbits i els nivells. És doncs, una metodologia per aconseguir que les necessitats, experiència i interessos de les persones amb discapacitat, tinguin una dimensió integral, tal en el disseny, com la implementació, monitoratge i avaluació de polítiques i programes (per tant, també aplicable a projectes socials).

D'acord amb aquelles entrevistes de **professionals vinculats amb la CDPD**, cal dir que en l'**E.P.1, G.S.M**, exposa una definició molt clarificadora del concepte: *“significa que si nosotros tenemos en cuenta por ejemplo las políticas públicas que se van generando, legislando en España; vemos que es necesario que las cuestiones que tienen que ver con la discapacidad sean tenidas en cuenta en muy diferentes ámbitos de la legislación”*, i fins i tot crec que és essencial un dels exemples per entendre què és la transversalització de l'enfocament de discapacitat: *“Tengamos en cuenta el número al que llamamos cuando tenemos una emergencia, ¿cuál es? ¿El 112 verdad? ¿Es accesible para una persona que no puede hablar por teléfono porque supongamos que es sordo? “No, no es accesible” Efectivamente, entonces tú fíjate que si vamos a legislar sobre una cuestión que tiene que ver sobre las atenciones a las emergencias que se puedan producir, vamos a tener que tener en cuenta un criterio que es el de la accesibilidad, entonces se hace presente la discapacidad en esta otra materia que legisla el estado”*.

Altrament, **les persones que treballen amb projectes**, expressen definicions similars. **P.S.L.** en l'**E.P.5**, posa de manifest: *“l'enfocament fa mirar un “tot”, des del començament, i des de cooperació es treballa l'enfocament de gènere i basat en drets humans. Fa que ningú es quedi fora per les seves característiques, i per mi, és important que diguin els dos termes: transversalitzar i enfocar (així englobes a totes les persones, però de forma holística)”*, igual

que **E.M.R.**, (**E.P.6**) que expressa que “la transversalització és això, és una revisió per garantir que des d'una primera diagnosi fins a la implementació i l'avaluació del projecte garanteix això l'acompliment dels drets de les persones amb discapacitat”. **La resta de professionals**, coneixen i saben expressar què significa aquesta transversalització, i molt d'ells exposen directament la vinculació en projectes, ja que són coneixedors dels objectius de la recerca, gràcies a la lectura del full informatiu, i el consentiment informat que se'ls hi va donar abans de realitzar les entrevistes.

S'ha tingut també en compte, què era el què **les famílies** saben i pensen. Cal destacar que els tecnicismes no els dominen, però els hi he aportat informació durant l'entrevista, perquè entenguin aplicat a la seva realitat el què significa. Ells a conseqüència han exposat arguments com: “*Pues que mi hija pueda participar al completo en todas las actividades del mundo, cosa que no pasa*” (**E.F.2**), o ve “*Es un conjunto de acciones cuyo fin es conseguir la equidad e inclusión para las personas con discapacidad*”, “*Pues coger la persona y tener en cuenta todos los detalles que la rodean para que pueda incluirse, así es. Pero esto no pasa*”. A través de l'anàlisi d'aquests aspectes, ja començo a descobrir les opinions de les famílies, i com elles senten que actualment la promoció d'aquesta transversalització de l'enfocament de discapacitat, no està esdevenint-se”. La totalitat de les **persones amb discapacitat**, no coneixen de forma tècnica el concepte, però a través de les seves experiències i vivències (que exposaré algun exemple més endavant), expressen que suposa sentir-se inclòs en un espai o projecte, gràcies al tracte transversal de l'enfocament de discapacitat.

Des del meu punt de vista, el concepte que es treballa en aquest apartat, fa referència a la inclusió de la perspectiva de discapacitat en totes les polítiques, programes i projectes, que es realitzin, tenint en compte que s'hauran d'atendre les necessitats i garantir els drets de les persones que tenen una discapacitat. El fet de transversalitzar aquesta perspectiva, implica que s'haurà de tenir en compte totes i cadascuna de les àrees de la vida de la persona, i per tant tots els seus drets, i a partir d'aquesta es podria aconseguir una inclusió d'aquestes persones en qualsevol espai. Però concretament, en aquesta recerca, faig referència a la importància d'aquesta inclusió concretament en projectes. Això suposaria que s'hauria d'incloure aquesta perspectiva o enfocament de discapacitat en totes les etapes del projecte (que a través de l'exposició de la següent categoria s'esmentarà), i això implicarà que en qualsevol part d'un projecte social, s'haurien de tenir en compte aquestes necessitats i drets, assegurant que en tots i cadascun dels passos que es porten a terme s'inclouin aquestes persones.

També s'ha detallat **un apartat en el marc teòric**, que està molt connectada amb els objectius que vull donar resposta: per què utilitzar aquesta transversalització de l'enfocament de discapacitat en projectes socials?, on es donen arguments per la qual és important. És crucial perquè fa que s'inclogui la perspectiva de discapacitat en totes les etapes dels projectes, és a dir, des de la identificació del problema (en l'anàlisi del context), fins a l'avaluació, a més a més, farà que s'eliminin totes les causes d'exclusió de les persones amb discapacitat (desigualtat, el fet de ser rebutjat, la discriminació i la falta d'accessibilitat). Promou doncs, el respecte per la igualtat per mitjà de l'apoderament de les persones amb discapacitat, i l'equitat, lluitant per aconseguir una societat accessible per tots i totes, on aquestes persones tinguin tots els drets respectats, incoherent per tant, els projectes (Placco, 2013) També Aecid (2018), expressa que aquesta inclusió no implica un gran augment dels costos per aquella organització que promou aquesta estratègia. **Els professionals exposen diferents opinions** favorables al respecte, és a dir, que creuen que sí que s'ha de promoure aquesta transversalització. **P.S.L.**, en l'**E.P.5**, veu que és important la promoció d'aquesta en projectes, *"però és important no només posar l'etiqueta, sinó que necessitem fer-ho de veritat"*, a més de *"Crec que les persones que treballem amb projectes, sovint no saben com incloure aquestes persones, què necessiten i ens falten directrius bàsiques per poder fer front a les diferències"*, o també **E.M.R** en la **E.P.6**: *"és importantíssim perquè crec que és una qüestió que no és evident, que no en som conscients i perquè no tenim les eines per fer-ho"* i **A.C.A.**, en la **E.P.9** esmenta: *"hem de tenir en compte que totes i cada una de les persones es regeixen per uns drets que hem de complir, i aquesta forma de veure la inclusió és essencial per incloure a totes les persones de principi a fi, amb totes les seves característiques diferents, i no tan sols en la part més d'adaptacions directes, sinó de com tractar-los, tenir-los en compte, saber on accedir per ajudar-los o per assessorar-los. En resum, crec que és important, però ens falta tanta informació"*. Tots ells ho veuen com un aspecte que és necessari, perquè permetria que totes les persones se sentissin incloses, però alhora expressen que la falta d'informació els hi impossibilita saber com actuar. **Des del meu paré**, és necessària aquesta transversalització, per aconseguir que aquestes persones se sentin incloses en cada un dels apartats del projecte, amb els mateixos drets i oportunitats que pot tenir una persona que no conviu amb aquesta condició. Si aquesta esdevingués, obtindríem crear projectes inclusius i accessibles per a tothom.

Les **famílies i les persones amb discapacitat**, tenen una percepció més basada en la pràctica, d'acord amb les seves vivències per a respondre la qüestió plantejada, però tots i cadascun d'ells coincideixen a dir que és necessària. Els hi he ofert definicions clarificadores i simples, per entendre amb un llenguatge més col·loquial el què significa la transversalització de l'enfocament de discapacitat en projectes socials. Això ha permès, que m'expressin com

se sentin a l'hora de sentir-se part d'una societat que està creada per una majoria. M'impacta escoltar reflexions com: *“Si yo quiero que mi hija pruebe el atletismo, la silla de ruedas vale seis mil y pico euros. Por tanto, tú, si quieres hacer atletismo, te compras unas zapatillas que valen 50, 100 euros. Y si no te gusta, has perdido 100 euros. Pero si a mi hija no le gusta, has perdido 6.000. ¿Qué pasa? Que no va a aprobar el atletismo”* E.F.1.; o veure que opina **M.M.T., filla d'una persona amb un trastorn psicòtic bipolar (E.F.4)** *“no es que sea importante, sino que es esencial poder trabajar con la transversalización e intentar que todos los proyectos que haya, sean adaptados a todas las personas, teniendo en cuenta todas estas pequeñas dificultades que pueden tener al realizar una actividad”*. Tanmateix, **les persones amb discapacitat**, s'ha trobat totes i cadascuna d'elles amb situacions d'exclusió en espais de la seva vida diària, o a l'hora de participar en projectes socials. Les seves opinions, considero que són aquelles que prevalen en el moment de veure si és necessària o no la promoció d'aquesta inclusió. Existeix aquesta preocupació, aquestes situacions de discriminació, trobem ja una resposta afirmativa a com és d'important la promoció de la inclusió de les persones amb discapacitat en projectes, mitjançant una transversalització de l'enfocament de discapacitat. Fins i tot, diria que no només és necessària en projectes socials, sinó en cadascun dels indrets d'aquest món, on s'hagi de comptar amb la presència de persones, sense importar la seva condició a l'hora de fer-les formar part de cada iniciativa, però sí tenint en compte cada un dels seus drets i les seves necessitats.

Un dels subapartats que conforma aquesta categoria, i per tant també el contingut del marc teòric és: les experiències prèvies de transversalització de l'enfocament de discapacitat en projectes socials. En aquest **vaig analitzar diverses guies i manuals** que promouen la transversalització de gènere, l'enfocament basat en drets humans, l'enfocament de gènere i basat en drets humans. A més a més, tot i existir documents vinculats amb altres temàtiques, també hi ha d'altres que són específics de discapacitat: “Guía para la inclusión de la perspectiva de la discapacidad en planes y proyectos de la cooperación al desarrollo en Paraguay. Recomendaciones y lineamientos en el término de las obligaciones generales de la Convención sobre los derechos de las personas con discapacidad” (Fernández, 2020), o també “Lineamientos y herramientas para la transversalización del enfoque de discapacidad en los programas sociales del MIDIS” (Ministeri de desarrollo e inclusión social, 2015) i per acabar el “Manual para la Transversalización de la Perspectiva de Discapacidad en los Programas y Proyectos de Desarrollo” (Placco, 2013). Totes elles ofereixen directrius bàsiques que ens permeten veure que la transversalització de l'enfocament de discapacitat, sí que és aplicable a projectes. Concretament, l'últim manual mencionat, creat per Placco (2013), expressa directrius claus per com aplicar aquesta estratègia en tots i cadascuna de les parts d'un projecte social, encara que no està vinculat a la CDPD (vegeu l'apartat 4.3.3

per saber concretament els pros i contres de poder usar les guies i models, com a exemples per la transversalització de l'enfocament de discapacitat en projectes).

Per tant, **la meva opinió és que**, si es volgués crear un manual per aconseguir dotar de claus bàsiques per utilitzar aquesta metodologia per la creació de projectes, seria necessari adaptar-lo a la CDPD, que tal com s'ha mencionat a priori, és una eina que disposa de tots els aspectes claus per fer que a una persona se li respectin els drets i se la inclogui, tenint en compte totes les seves necessitats. Això m'ensenya, que explorar pràctiques ja existents em dóna suport per confiar que és possible fer-ho amb la discapacitat, a més de necessari, ja que el gènere va dos passos per endavant i ara és el moment d'actuar amb la discapacitat.

Tanmateix, al llarg de les entrevistes, **alguns professionals** van aconsellar-me consultar informació d'acord amb les experiències prèvies de transversalització de l'enfocament de gènere, que justament havia fet menció en el marc teòric. Aquests van dir-me: *"S'ha fet un treball molt important en aquest sentit en la perspectiva de gènere, molt. La gent entén que s'ha de tenir molt en compte la perspectiva de gènere en tot el que fa i hi ha manuals i guies per assegurar que qualsevol projecte és inclusiu a nivell de gènere, però el tema de discapacitat crec que no ha fet aquest procés"* (E.P.6) i també en la E.P.8: *"Si et fixes en l'enfocament transversal de gènere, és un bon exemple per descobrir més informació d'acord amb la teva temàtica. Ara et toca a tu impactar en la discapacitat"*. Això **va fer-me veure** que realment era una opció possible, la utilització del contingut buscat.

Per acabar, aquesta categoria necessita l'exposició de contingut vinculat amb l'últim apartat exposat en la teoria, d'acord amb la transversalització: la importància de la interseccionalitat per treballar amb les persones amb discapacitat. Viveros (2016) percep la interseccionalitat com una perspectiva metodològica i teòrica de les relacions de poder, per tant, ensenya que cada persona té múltiples discriminacions que generen exclusió, però també d'altres que posen a la persona en situació de privilegi. Un exemple clar és: no és el mateix ser home, sense discapacitat, de pell clara, atractiu, jove i heterosexual; que ser dona, amb discapacitat, de pell fosca, no atractiva, vella i LGTBIQ+. Donant a entendre doncs, què depèn si tens vius prop de privilegi o opressions, et trobaràs en una situació o altra davant les possibilitats que ofereix la societat. Tanmateix, Barrère (2010) fa menció a la incorporació d'aquesta mirada interseccional en la inclusió de gènere, que impacta positivament a explorar que la dona no només se la pot veure com a dona, sinó que s'han d'explorar els privilegis i les opressions que té. Altre cop, les iniciatives aplicades al gènere, són aplicables a la discapacitat. Tanmateix, un dels experts, **G.S.M**, va fer menció a aquest concepte, sense posar-li un significat al respecte: *"es muy importante, no perder de vista la personalización, es decir, no*

perder de vista la personalización, es decir, aunque estemos trabajando con cuestiones sociales y por lo tanto estamos trabajando también con colectivos y con la sociedad civil en su conjunto, pero que no perdamos de vista la importancia de ver a cada una de las personas en su especificidad, a partir de sus propias necesidades, y tomando por supuesto en consideración siempre su opinión en todo aquello que le vaya a afectar. Entonces, para trabajar de forma transversal la discapacidad, yo lo que diría, y lo primero que tenemos que tener en cuenta son que tipo de apoyos individualizados y que tipos de ajustes necesita la persona, y para eso que es lo mejor y que es lo primero que se debería hacer es preguntarle a la persona". Aquesta reflexió **va ser clau perquè vingués la necessitat d'incloure en el marc teòric d'aquesta recerca el concepte d'interseccionalitat**, ja que crec que és essencial mirar a les persones des de la seva complexitat, com a éssers heterogenis, això significa que també quan es treballa amb persones amb discapacitat, s'haurà de tenir en compte aquests privilegis i opressions, no tan sols la seva condició i també l'entorn.

Cadascun del contingut explorant en aquest apartat, vinculat amb la tercera categoria delimitada; la transversalització de l'enfocament de discapacitat, ha permès complir amb els objectius específics vinculats amb aquesta. S'ha pogut resoldre amb totalitat l'objectiu específic: "Realitzar una cerca exhaustiva d'acord amb les pràctiques existents entorn la transversalització de l'enfocament de discapacitat", i també "Analitzar els beneficis de la transversalització de l'enfocament de discapacitat en projectes". Però és necessària la següent categoria (projectes socials), per poder complir l'objectiu general: "Analitzar la importància de la transversalització de l'enfocament de discapacitat en projectes socials".

A continuació presentaré l'última categoria, per comprovar si tots i cadascun dels objectius delimitats s'ha pogut complir.

- ELS PROJECTES SOCIALS:

Per últim, he marcat la categoria de **projectes socials**, alineada amb l'**objectiu número 3**: "Analitzar la importància de la transversalització de l'enfocament de discapacitat en projectes socials" i amb l'**objectiu específic**: "Identificar les barreres per la inclusió de persones amb discapacitat en projectes socials". Per poder respondre a aquest, primerament, s'ha explorat en el marc teòric: què és un projecte social i les parts d'un projecte social. Pel que fa al primer element, segons Ramón (1999), puc esmentar què és una acció social, grupal o ve individual que es fa per fer un canvi en la societat, i que a un grup social determinat. A més, Serrano (1999), expressa que s'orienten a la resolució de problemes, per poder satisfer les necessitats bàsiques d'individus.

Un dels subapartats més importants i interessants que s'han determinat és el que ve a continuació, i sobretot aquell que realment dona resposta a la pregunta inicial, conjuntament clar, amb la resta de discussions ofertes durant aquest apartat del treball de recerca: les parts del projecte, ja que no només es té en compte la part teòrica, sinó que les vivències de les persones vinculades amb la recerca, enriquiran l'anàlisi. En relació doncs, a aquest aspecte, cal dir que un projecte té quatre parts: el diagnòstic, la planificació, l'aplicació i l'avaluació. El primer pas, el diagnòstic, on es fa la delimitació de problemàtiques (detecció de necessitats, prioritització, fonamentació teòrica i delimitació del problema). En segon lloc, a la planificació, és on es marquen els objectius (generals, específics i operatius), la metodologia (línies d'intervenció, estratègies d'acció, metes, activitats, recursos i indicadors d'avaluació), la temporalització i els recursos (materials, tècnics, financers, institucionals i temporals. L'aplicació es desenvolupa el projecte per mitjà de les activitats (enregistrades en les fitxes d'activitat). Finalment, hi ha l'avaluació, que es fa a l'inici (avaluació de necessitats), en el disseny de la intervenció (just abans de posar-ho en pràctica). També es pot fer una avaluació de seguiment (amb consonància amb els objectius) i per acabar existeix la de resultats (què s'ha produït) i d'impacte (transformacions). (García, 2013). He cercat aquest contingut, ja que crec que abans d'acabar de resoldre si és important la transversalització de l'enfocament de discapacitats en projectes socials, és important conèixer que són i quins passos els conformen. Sempre és rellevant abans d'avaluar qualsevol part aplicada, conèixer en detall el significat i contingut d'aquests.

D'acord amb els passos a seguir per dissenyar un projecte social, vaig decidir demanar-li al Sr. **P.S.L, quins passos porten a terme des de la Fundació FC Barcelona per desenvolupar un projecte.** Aquest va respondre: "identificació, avaluació de necessitats (arbre de problemes) que serveix per a passar-ho a l'arbre d'objectius (identificació), creació d'objectius i finalment creació de la matriu amb les necessitats detectades". Aquesta és una forma diferent de treballar, amb projectes, però que realment tots els passos a seguir, s'alineen amb la teoria exposada. Però des del meu punt de vista, considero que no es detalla suficient tots els passos a desenvolupar, perquè sempre es dóna més importància a l'aplicació.

La informació cercada serveix per tenir clar què inclou cadascun dels passos, per avaluar tot seguit **com actuen els professionals i com reben aquesta inclusió les persones que hi participen en projectes.** Abans d'anar a explorar les opinions de les persones que viuen de primera mà, les diverses situacions d'exclusió, **he demanat als professionals que treballen amb projectes,** com perceben ells tot el procés que fan, i coincideixen que no es fa una bona

diagnosi, ni tampoc es treballa en xarxa i la falta de temps per a fer-ho. Aquestes diuen, “*en la part de creació del projecte ja no es té en compte i en el disseny del projecte, la presència de persones amb discapacitat*” (E.P.4); “*hi ha una cosa que no es fa bé i és quan es fa l’anàlisi de la població, i com no tenim present aquest enfocament de drets, ens passa que no fem una anàlisi suficientment real...donem tantes coses per suposat... hauríem de tenir una persona que no tingui pressa, pot ser que entengués del tema, com és la discapacitat*” (E.P.5); “*quan fem la diagnosi, ens trobem que sols no podem anar enlloc, i per poder trobar persones amb discapacitat, has de treballar en xarxa....els mateixos creadors de projectes ja no fem una bona anàlisi inicial del context....hauríem de tenir connexió amb els ajuntaments, amb els organismes que tenen la informació i fer un bon diagnòstic, amb ajuda també, però a vegades el temps ens pot.*” (E.P.6). En la **planificació i l’aplicació**, creuen que: “*A més quan planifiques i apliques hauríem de comptar amb persones amb discapacitat en l’equip i no ho fem....tampoc es té en compte les adaptacions o espais de les activitats, sinó que quan es detecta un cas s’actua.*” (E.P.6), i aquesta mateixa també diu “no es fa una bona difusió, perquè es té en compte a les persones que no tenen cap dificultat....si tinguéssim a l’equip persones amb discapacitat, estic segura que tot aniria millor, perquè tindrien unes ulleres diferents d’acord amb el món i els aspectes que són necessaris de millorar”. Tots ells, coincideixen en que en aquests dos passos no prenen prou consciència de la importància de la inclusió, i a part **A.C.A**, diu que algunes de les solucions podrien ser: “*Tenir educadors més formats en discapacitat, per evitar el desconeixement, treballat més l’accessibilitat i el lloc on ho fem per tant, i per observar tenir en compte més la part actitudinal. També tenir en compte que si es seleccionen voluntaris, han d’estar formats*”. El mateix passa amb l’**avaluació**, que tots estan d’acord amb aportacions similars a la que ofereix **M.G.O**: “*per avaluar, no es tenen en compte les característiques de cada u. Pensa que no pots avaluar igual a una persona amb una discapacitat auditiva que una que no en té, s’han de buscar models i maneres perquè tots se sentin inclosos, entesos i valorats*”. Ells mateixos perceben una gran quantitat de barreres existents, i aspectes que limiten la plena participació de totes les persones de manera igualitària. **Des del meu punt de vista**, tenen raó en què no es té en compte la transversalitat de l’enfocament de discapacitat, en cap de les parts del projecte, això ens dona més motius per argumental perquè és necessari aplicar-la.

Ha arribat el moment de conèixer les vivències de les persones que viuen en primera mà (**tan familiars com persones amb discapacitat**), i les seves opinions que són de gran valor per veure com perceben la inclusió que des de la societat creiem que oferim. D’acord amb el **diagnòstic**, totes elles pensen que des d’un primer moment ja no se les té en compte. En la **planificació i aplicació**, hi ha una aportació que m’ha cridat molt l’atenció: “*a veces piensan más con las personas con discapacidad física, pero no aquellas que de primera imagen no*

se ve...*Mi hija ha vivido momentos de exclusión, y no por qué no la quieran, sino porque no entiende cosas de lo que hacen, y esto ya la acaba excluyendo de la actividad.*" (E.F.2), ja que ens mostra com les discapacitat que no són visibles escara viuen un pas per enrere que aquelles que sí, Aquesta opinió també la comparteix **E.S.J**, mare d'una nena amb discapacitat física, però també intel·lectual (amb pluridiscapacitat): "Para personas con solo discapacidad física sí, pera mi nena no" (E.F.3). Ella també fa esment que en la **planificació i l'aplicació**: "*Ni tenerlas en cuenta para crear un proyecto, ni adaptar los materiales (porque es demasiado caro), ni tampoco tener en cuenta lo que necesitan*". En l'**avaluació** diuen que: "*para evaluar el proyecto está previsto tener una mirada inclusiva para las personas con discapacidad física, pero nuevamente cuesta la discapacidad mental*" (E.F.4), novament posant diferències entre les persones amb discapacitats física i la resta, que sovint no són tan fàcils de percebre. Es veu doncs, que tots i cadascun d'ells coincideixen que en cap dels passos del projecte es tenen se'ls tenen en compte. **Puc dir doncs**, que ens trobem davant de famílies i persones amb discapacitat, que no se senten incloses, i que em donen altre cop, ganes d'actuar, de veure necessària aquesta transversalització d'un enfocament de discapacitat, que faci que en totes i cadascuna de les parts del projecte se les tingui en compte.

Ara parlaré de les barreres de l'entorn per la inclusió de persones amb discapacitat, on serà tan important allò que diu la teoria, però serà crucial detallar la informació dels diferents professionals, de les famílies i les persones amb discapacitat. Segons l'Organització Mundial de la Salut (2011), per mitjà de l'Informe Mundial sobre la Discapacitat, em fa coneixedora de què l'ambient és limitant per la persona, tal com diu també la CDPD. Per tant, els ambients poden crear exclusió per a les persones amb discapacitat, però la mateixa persona presenta també unes limitacions que li dificulten la plena inclusió. L'OMS determina diverses barreres de l'ambient que coexisteixen: polítiques i normes no adequades, actituds negatives, serveis insuficients, finançament insuficient: els recursos que hi ha per posar en pràctica o polítiques o plans són insuficients, falta de consulta i participació i falta de dades i proves. Segons la mateixa OMS, aquestes posen en evidència la necessitat de fer canvis i promoure la inclusió. (Organització de la Salut, 2011).

Les diferents **aportacions dels professionals** són comunes. Primerament, **A.L.I (E.P.2)**, expressa el seu punt de vista (cal detallar que ell a part de ser professional és pare d'una persona amb discapacitat intel·lectual). Ell esmenta que les barreres que hi ha són: "*la por, la falta d'informació, també el conformisme i se suma a la falta de coneixements entorn que suposaria incloure aquesta persona*"; tanmateix, **M.S.E**, menciona que són: "*hi ha barreres de l'administració, que potser el projecte en el lloc on està previst fer-lo no és accessible, o no té*

en compte les necessitats de totes les persones participants amb discapacitat sensorial o física” (E.P.4). També, expressen arguments similars, P.S.L: “A més a més, crec que la gent té por, per desconeixement. Nosaltres mateixos en l’equip Fundació Barça lliga Genuine, ningú de l’staff té discapacitat, i crec que seria necessari, tenir presència de persones amb discapacitat”, també M.G.O (E.P.7): “Com per exemple, que no hem pensat amb material adaptat, amb accés als espais, amb com difondre el projecte perquè li arribi a tothom, o ve les fitxes d’opinió les persones amb discapacitat visual no poden entendre-les, això no hauria d’existir”, i M.D.M (E.P.8) demostra la teoria amb un exemple pràctic: “Hi ha massa por. Al meu poble feien dos casals per separat: per a persones amb discapacitat i les que no, i vaig demanar-los-hi el perquè, i la resposta va ser: “I si passa alguna cosa què fem? Què els hi diem a les famílies? I si es queixen de què ajuntem els seus fills amb nens que no aprenen coses i això els limita?. Per tant, crec que hi ha por, desconeixement, i falta de ganes també d’aprendre.” Per acabar, P.G.M divideix aquestes barreres en tres grans grups: “Falta de conocimiento y expertiseEspecialización por tipos de discapacidad.... Recursos y presupuestos”. **Les famílies**, en aquest cas han tingut opinions similars, però es pot veure una clara diferència entre les opinions de cadascuna d’elles, ja que ofereixen respostes coherents amb la tipologia de discapacitat que té cada familiar amb el què conviu. La **familiar que conviu amb una persona que té una discapacitat física i aquesta utilitza cadira de rodes**, explica que un dels problemes és l’empatia, “hicimos también una charla hablando de la empatía. Yo creo que es un poco la base que tiene que regular todo en la sociedad, ponerse en el lugar del otro” (E.F.1). **Aquella que viu junt amb una persona amb discapacitat intel·lectual diu**: “que la barrera más fuerte es la de la sociedad, que ella ya invisibiliza a nuestras personitas” (E.F.2), i **E.S.J mare d’una nena amb discapacitat física i intel·lectual (E.F.3)**, creu que “Básicamente que ni las miran, no las tienen en cuenta. Y piensa que cuando se mezcla la discapacidad física y la intelectual, ya les viene el miedo y no quieren trabajar con ellos.”, i **M.T.T** també coincideix amb aquesta opinió: “hablando de la discapacidad mental, que tiene mi madre...esto ya no se tiene en cuenta nunca, por qué claro.. a primera vista no se ve... y dan miedo incluso... falta tanta visibilidad e información (para las familias y las personas con discapacidad, pero también para toda la sociedad en general)”.

Finalment, **les persones amb discapacitat**, perceben barreres similars a les que també veuen les famílies: “Per una banda, un tema cultural: la manca de conscienciació. Les persones amb discapacitat són poc presents a la societat i a vegades se n’obliden” i “que també hi ha un tema de coneixement. Inclús quan es volen tenir en compte, a vegades, no hi ha el coneixement suficient per fer-ho bé.” (E.P.D.1) i **D.S.R (E.P.D.3)**, expressa que “Hay gente que sabe que todavía no quiere incluir en los proyectos a gente con discapacidad

porque creen que no te van a sacar bien el trabajo, porque van a perjudicarte el ambiente”, “la segunda barrera brutal, es la formación” i “las cosas se hacen para una mayoría”, tres arguments que mostren la seva opinió com a persona que conviu amb ceguesa i les barreres que percep.

En resum, els **diferents professionals**, exploren que les barreres que hi ha són: la por, falta d'informació i experiència, conformisme, barreres de l'Administració, poca promoció de la participació i implicació de les persones amb discapacitat en els projectes, material que no està adaptat, persones no especialitzades en la temàtica i el col·lectiu, i falta de pressupostos. **Les famílies** parlen d'empatia (familiar de persona amb discapacitat física), invisibilitat (familiar de persona amb discapacitat intel·lectual), falta de visibilitat i por (persona amb discapacitat física i intel·lectual) i falta d'informació i visibilitat (familiar d'una persona amb discapacitat mental). Pel que fa a les **persones amb discapacitat**, veuen que existeixen barreres de falta de conscienciació i coneixement (persones amb discapacitat física) i en canvi. la persona que conviu amb una discapacitat sensorial-visual, diu que creu que hi ha barreres de falta de creença en la tasca de les p.d, la formació i que creem projectes per la majoria. Aquesta síntesi vinculada amb la teoria apresada. **Tot això, em permet opinar**, i dir que hi ha una gran quantitat de discriminacions que els professionals són conscients, però no esdevé cap canvi. A part, les diferents famílies viuen circumstàncies que no haurien de ser acceptables. Crec que totes i cadascuna de les limitacions que mencionaven coexisteixen en la societat, i espero que la transversalització de l'enfocament de la discapacitat en projectes, sigui una resposta a donar per tal d'aconseguir que totes elles es sentin respectades.

Per finalitzar el recull d'opinions i vivències que m'han ofert els familiars i les persones amb discapacitat, vull fer esment d'algunes de situacions d'exclusió que aquestes han viscut. **L.S.V (E.F.1)**, mare d'una nena que va amb cadira de rodes, es troba dia a dia, rampes inacessibles per accedir a la platja o parcs que no disposen d'adaptacions perquè la seva filla, que va amb cadira de rodes pugui jugar com qualsevol altre nen o nena. Tanmateix, **L.L.M (E.F.5)**, explica: *“el primer ejemplo que vivimos: decidimos llevarle a una escuela infantil y demás, quisimos que fuera una experimental, porque al final Romeo se va a basar en sus propias experiencias. Era como muy libre, muy hippie, en un entorno de mucha naturaleza, donde cuando fuimos a ver la escuela, decían que era un mundo para todos. Como que... el eslogan era muy guay. Pero a la hora de la verdad, y cuando dijimos que nosotros íbamos acompañados de la ONCE, al ser una organización potente, ...como que les entró miedo, y al final nos dijeron, a su manera que no: lo hicieron diciéndome que yo tenía que estar con él todas las horas, cuando ningún padre o madre estaba con sus hijos todas las horas, y me cambiaron el horario, justo*

*con el horario que yo podía tener a mi hijo perfectamente en casa. Entonces fue una manera de decirme que no, porque no tuvieron valor a decirme que no, porque estaban cagados de tener una persona con discapacidad, pero fue una manera muy sutil de decirme NO” y la segona vivència “Eso nos ha pasado también en un campamento de verano, y luego aquí en el pueblo hacen multideporte, y entonces el rango de edad era de 4 a 13 años. Fuimos a apuntarle y de repente nos dijeron que no, que era de 5. Entonces ya no podíamos optar porque él tenía 4 años en ese momento”. També vull recuperar, una aportacions, que va impactar-me molt, aquesta me les va oferir **D.S.R (E.P.D.3)**; *yo tengo un pequeño resto visual por el ojo derecho y a mí siempre me ha gustado muchísimo el fútbol y cuando fui a jugar, a apuntarme a la ONCE, me encontré con un problema brutal... y eso que la ONCE, que es la Organización Nacional de Ciegos, debería ser la institución más adaptada... pues resulta que tenía dos equipos: uno para ciegos totales, que es los que se ponen la cinta en los ojos, y el otro equipo para la gente con resto visual. ¿Qué pasa? Que claro, gente con resto visual, puede haber gente como yo, que ve un poquitín de nada, o puede haber gente que a lo mejor tiene una discapacidad visual menor y que prácticamente conducen, y si a ti no te dice nadie nada, tú no sabes que esa gente no ve. Entonces, claro, yo me vi muy excluido porque en el fútbol para ciegos totales, yo tenía que adaptarme a jugar sin ver nada cuando yo, por poquito resto visual que yo tenga, siempre me había valido de este resto visual.... Al final no me quise apuntar”. Aquestes situacions ens mostren un món que necessita molt professionals que actuïn, moltes persones per canviar els pensaments tancats, i molts estigmes i prejudicis per trencar.**

Això encara **em dóna més motius per continuar lluitant per totes elles**, ja que com a persona que viu dia a dia a prop de la discapacitat, vull fer esment què la meva parella, que parla amb llengua de signes es troba al llarg del seu dia a dia, amb obstacles, perquè la majoria de les persones d'aquest món no saben la LLS, i això fa que sempre hagi d'anar acompanyat d'algú que domini la seva llengua, per a poder-se comunicar amb fluïdesa. El què hauria de succeir és que en tots els espais d'aquesta societat, no només en projectes, es tingués en compte a les persones que utilitzen un mitjà diferent per comunicar-se, o ve que viuen amb ceguera o hipoacúsia. Per què no creem un món fet per a tots? Per què només mirem per la majoria? Per què han de trobar-se aquestes persones amb situacions d'exclusió? Per què no ens interessem un aquest 16% de la població que viu moments de gran duresa? Per què no empatitzem amb les famílies que dia a dia han de conviure amb situacions que els hi fan saltar les llàgrimes? Per què han d'existir tots aquests perquè?

Les diverses reflexions i concretament, les situacions pràctiques, em permeten resoldre els dos objectius vinculats amb aquesta categoria. He identificat les barreres per la inclusió de

les persones amb discapacitat en projectes (O.E), però sobretot aquest apartat (projectes socials), juntament amb l'anterior (transversalització de l'enfocament de discapacitat), em permeten complir l'últim objectiu general delimitat: "Analitzar la importància de la transversalització de l'enfocament de discapacitat en projectes socials".

Per acabar, és necessari que faci esment que la consecució de tots els objectius específics, i per tant dels generals també, vinculats amb tots els apartats del marc teòric, i amb totes les qüestions que han respost les vint-i-una persones entrevistades, m'han permès donar resposta a la pregunta marcada en un inici: **¿És necessària la transversalització de l'enfocament de discapacitat en projectes, des de la seva diagnosi a l'avaluació, que asseguri el compliment dels aspectes que regula la Convenció sobre els Drets de les persones amb Discapacitat?**

S'ha comprovat que **sí que és necessària aquesta transversalització de l'enfocament de discapacitat en projectes, des de la seva diagnosi a l'avaluació, que asseguri el compliment dels aspectes que regula la Convenció sobre els Drets de les persones amb discapacitat**, gràcies a una gran quantitat de raons exposades al llarg d'aquest apartat.

7. CONCLUSIONS

7.1. Conclusions

El present treball de recerca: "La transversalització de l'enfocament de discapacitat en projectes Socials. La necessitat de la transversalització de la perspectiva de discapacitat basada en els drets humans, per mitjà de la Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat (CDPD)", ha estat creat amb l'objectiu de resoldre una pregunta inicial: "¿És necessària la transversalització de l'enfocament de discapacitat en projectes socials, des de la seva diagnosi a l'avaluació, que asseguri el compliment dels aspectes que regula la Convenció sobre els Drets de les persones amb Discapacitat (CDPD)?". La creació d'aquesta investigació aplicada, per mitjà de la delimitació d'uns objectius de recerca, un marc teòric detallat, i la passació de vint-i-una entrevistes (a professionals, familiars de persones amb discapacitat i les mateixes persones amb discapacitat), i la vinculació de tots aquests apartats en la discussió i anàlisi, segons la fragmentació de diverses categories (discapacitat, Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat, transversalització de l'enfocament de discapacitat i projectes socials), m'ha permès arribar a diverses conclusions.

En primer lloc, s'ha conclós, que sí que és necessària aquesta una transversalització de l'enfocament de discapacitat en projectes, des de la seva diagnosi a l'avaluació, que assegurí el compliment dels aspectes que regula la Convenció sobre els Drets de les persones amb Discapacitat. Per tant, aquesta conclusió està vinculada amb la resolució de la pregunta inicial exposada a priori.

Tanmateix, he arribat a la conclusió que una de les raons per les quals és important oferir una resposta afirmativa a la qüestió plantejada, és perquè és una situació que afecta un 16% del total de la població, incloent-hi doncs a 1.300 milions de persones que conviuen dia a dia amb una discapacitat. Això demostra que per molt que creiem que ens trobem davant d'una minoria, el percentatge i la quantitat d'individus que afecta és molt elevat.

A més, s'ha conclós que és necessària aquesta estratègia d'inclusió: la transversalització de l'enfocament de discapacitat en projectes socials, perquè tal com s'observa a través de la definició que ens ofereix la Convenció d'acord amb el terme "discapacitat", aquesta està en constant evolució, perquè suposa la interacció entre les persones amb dificultats i les barreres del seu entorn. Per tant, com a professionals que treballem amb persones amb discapacitat, podem observar l'entorn, per tal de fer-lo més inclusiu, i això és possible gràcies a tenir una mirada transversal de l'enfocament de discapacitat, per mitjà de la utilització de la CDPD.

Altrament, s'ha pogut concloure que tot i ser necessària aquesta transversalització, abans serà essencial poder formar a les persones que treballen per a la creació i implementació de projectes, per tal que no tan sols siguin conscients d'aquesta necessitat, sinó que disposin de suficients coneixements per a entendre al detall tots i cadascun dels elements que envolten a les persones amb discapacitat i a aquesta estratègia (la transversalització de l'enfocament de discapacitat en projectes socials des de la diagnosi a l'aplicació, a través de la Convenció sobre Drets de les Persones amb Discapacitat). Per tant, es conclou que és necessària formar d'acord amb els conceptes treballats al llarg del marc teòric (la discapacitat, la CDPD, la transversalització de l'enfocament de discapacitat i els projectes socials), per oferir els detalls necessaris perquè entenguin la importància que té aquesta transversalitat, i a més, tinguin eines per saber acompanyar, entendre i ajudar a les persones amb les que treballen.

També, s'ha arribat a la conclusió que les famílies i les persones amb discapacitat, necessiten rebre informació d'acord amb la temàtica treballada, ja que com a receptors d'aquesta, no disposen tampoc de suficients coneixements. A més a més, s'ha conclós que seria essencial que coneguessin la Convenció i el seu Protocol, ja que són eines que vetllen per la promoció i el respecte dels seus drets. Altrament, he pogut concloure, que ens trobem davant d'una

societat on els experts són els que disposen de grans quantitats d'informació d'acord amb els conceptes treballats, però que no esdevé una transmissió d'aquesta a aquells que viuen dia a dia a prop, o ve junt amb una discapacitat. Per tant, es conclou que és necessari aquest traspàs.

A més a més, s'ha pogut concloure, gràcies a saber tots els aspectes que conformen i envolten la Convenció de Drets Sobre les Persones amb Discapacitat (CDPD), que aquesta és una eina totalment apta per aconseguir que esdevingui aquesta transversalització. Al llarg de la recerca exposo arguments suficients per a veure-la com un tractat adequat i aplicable a aquesta transversalització.

Es conclou també, que les diverses experiències prèvies d'acord amb la transversalitat de gènere, drets humans, i també basats en l'enfocament de discapacitat, són exemples i guies que poden servir de base per un futur poder aplicar aquesta transversalitat. Això em permet concloure doncs, que és possible també l'aplicació d'aquesta estratègia, ja que existeixen professionals que ho han fet amb altres col·lectius. I si s'ha pogut treballar en detall el gènere: ¿per què no fer-ho amb la discapacitat?

A més, es conclou que és necessària aquesta transversalitat de l'enfocament de discapacitat, ja que els mateixos professionals observen que no estan tenint en compte en la totalitat dels passos dels seus projectes a les persones amb discapacitat, per tant, no s'està promovent la plena inclusió dels seus drets. Tanmateix, es pot arribar a aquesta conclusió perquè les famílies exposen que els seus familiars viuen diàriament situacions d'exclusió, on no se'ls té en compte, això fa que hàgim d'actuar contra aquesta falta d'inclusió. També, les diferents persones amb discapacitat entrevistades, expressen haver viscut moments en la seva vida, on no han estat incloses per la seva condició, i exposant exemples clars de les vivències d'exclusió a l'hora de voler participar en projecte. Novament, això ens fa concloure que és necessària aquesta transversalització, perquè si que existeix una vulneració dels drets d'aquestes persones, i per tant també es pot arribar a la conclusió, que la CDPD és una eina que és necessària per saber quins són els drets que s'haurien de respectar en el moment de promoure aquesta inclusió en projectes.

Finalment, s'ha arribat a la conclusió que existeixen una gran quantitat de barreres en l'entorn d'aquestes persones, que són les que limiten la plena participació en projectes, i nosaltres com a professionals és necessari que promoguem l'estratègia analitzada en aquesta

investigació, perquè és la resposta a les limitacions que ofereix un entorn creat per una majoria, que exclou a aquelles persones que conviuen amb una discapacitat. També, es conclou que seia essencial la formació de les persones vinculades amb la discapacitat, ja que els hi donaria eines per poder actuar i evitar una de les barreres més esmentada al llarg de la passació d'entrevistes: la por.

7.2. Limitacions de l'estudi

Com en tota recerca, al llarg del procés s'han detectat dificultats per poder portar-la a terme, tot i que s'ha vetllat perquè aquestes no influïssin en la realització d'aquesta. En primer lloc, vull destacar que s'ha fragmentat la passació de les entrevistes d'acord amb tres blocs d'entrevistats: professionals, familiars de persones amb discapacitat i les mateixes persones amb discapacitat. Però, com ja s'ha detallat al llarg del treball, i gràcies a la creació del marc teòric, ha estat rellevant poder dividir als familiars i a les persones que conviuen amb discapacitat, segons la tipologia amb la qual conviuen els seus familiars, o ve cada individu. Aquesta fragmentació, era necessària, perquè s'ha avaluat la necessitat de fer una transversalització de l'enfocament de discapacitat, i en aquesta societat conviuen éssers humans amb diferents tipus. Per això, s'ha comptat amb famílies de persones amb discapacitat física, intel·lectual, física i intel·lectual (pluridiscapacitat), psíquica/mental i intel·lectual, i ha estat possible doncs poder observar les opinions, i explorar els coneixements d'aquestes. Però, no ha estat possible comptar amb l'ajuda de persones amb discapacitat psíquica/mental, ja que aquestes no han volgut participar en la recerca. Els arguments exposats han estat similars, on deien que creien que no podien aportar cap coneixement tècnic ni adequat per la investigació. No obstant, poder comptar amb la filla d'una persona amb discapacitat mental (trastorn psicòtic bipolar), ha permès que aquesta limitació es desdibuixés, ja que m'ha reglat opinions i vivències de la seva progenitora, i això m'ha permès conèixer quines són les barreres que es troba dia a dia la seva mare.

Finalment, he detectat una última limitació, que ha estat el desconeixement d'alguns dels entrevistats entorn amb la temàtica, però això també m'ha afavorit en veure que realment és necessari treballar amb la formació d'acord amb les categories treballades, i també amb l'estratègia estudiada: la transversalització de l'enfocament de discapacitat. Per tant, allò que en un inici ha estat percebut com una limitació, ha enriquit el treball de sentit, i l'ha dotat de suficients arguments per a respondre afirmativament la pregunta inicial.

7.3. Recomanacions per properes investigacions

La present recerca aplicada ha estat creada amb l'objectiu de veure si era necessària la transversalització de l'enfocament de discapacitat en projectes, i s'ha vist que la utilització de la Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat és una eina que permet vetllar pels drets de les persones amb discapacitat, ja que és el tractat existent amb més arguments i detalls com per poder fer front a aquesta. No obstant això, s'ha arribat a la conclusió, que seria recomanable la utilització d'una mirada interseccional (vegeu apartat 4.3, que he decidit afegir per tal d'observar la importància d'aquesta). Aquesta ens permetria tenir en compte a la persona no només per la seva condició, sinó que cada ésser humà conviu amb uns privilegis i unes opressions, que provoquen un clar impacte en la vida de cada persona, sigui per a millorar la seva situació, o ve per limitar i augmentar l'exclusió. Això permetria veure a la persona de la seva heterogeneïtat, i per tant, actuar encara de forma més transversal. Això permet concloure, que en futures investigacions, quan es treballi per la promoció d'aquesta estratègia, seria essencial tenir en compte la mirada interseccional per treballar la complexitat de cada persona, és a dir la seva heterogeneïtat, perquè tal com va esmentar G.S.M, a través de l'E.P.1, cada persona és diferent i hem de treballar amb cadascuna d'elles de forma transversal, observant tots i cada un dels detalls que l'inclouen, i la interseccionalitat és la resposta a aquesta situació.

Tanmateix, crec que per a poder seguir amb futures investigacions, seria bo poder formar als professionals vinculats amb projectes, a les seves famílies i a les mateixes persones amb discapacitat, per conjuntament emprar un camí per a promoure aquesta transversalització de l'enfocament de discapacitat en projectes, per mitjà de la CDPD. No obstant això, si es vol seguir explorant d'acord amb si és necessària o no aquesta transversalització, s'haurà d'evitar formar a aquestes persones, ja que estaríem analitzant una realitat que no seria veraç, ja que tal com s'ha observat en aquesta recerca, la desinformació de tots ells també ens dóna arguments de per què és necessària aquesta transversalitat.

Altrament, es recomanaria a futurs investigadors, a explorar les diverses experiències prèvies de transversalització analitzades en aquesta recerca (vegeu apartat 4.3.3), i també d'altres que poden buscar a través de la xarxa. Aquestes poden ser models perquè aquelles que vulguin seguir investigant, puguin descobrir com s'ha treballat el gènere i els drets humans, ja que són temàtiques que van un pas per endavant de la discapacitat. Crec també que aquests manuals i guies, són molt útils per aquells que vulguin començar a buscar maneres de com aplicar-ho a la realitat, ja que ofereixen eines i estratègies per poder-ho aconseguir. Tot i això, no existeix cap manual que vinculi la transversalitat de l'enfocament de discapacitat

en projectes, bastat en la CDPD, per tant, en un futur seria necessària la comprovació de la seva viabilitat.

Per acabar, es recomana en futures recerques poder utilitzar eines de recollida d'informació quantitativa, per a poder comptar amb una mostra més gran de persones. Tot i que considero que la present investigació disposa de suficients entrevistes (un total de vint-i-una), per poder respondre amb suficient veracitat la pregunta plantejada. Tanmateix, s'ha comptat amb una tècnica de recollida d'informació qualitativa, per mitjà d'entrevistes semiestructurades, perquè crec que és la manera de no limitar a l'entrevistat a dir la seva opinió, a poder explorar més enllà del que en un inici creies, i sobretot per fer una recerca aplicada, que permeti a través d'aquestes, indagar més enllà de què la teoria ens explica, ja que les vivències de cada un d'ells i les seves experiències, són dels aspectes que més han enriquit la recerca.

Ara ja som conscients que és necessària una transversalització de l'enfocament de discapacitat en projectes des de la seva diagnosi a la seva avaluació. Aquesta reflexió és el primer pas per canviar el món, perquè jo sempre dic, que la consciència és l'impuls que ens fa coneixedors de la necessitat d'emprar un canvi. Així que espero que després de prendre consciència, pugui ben aviat aplicar-ho a la realitat.

Durant els pròxims mesos portaré a terme una formació als diversos treballadors de la Fundació Futbol Club Barcelona, perquè he analitzat que abans de poder avançar, és important que tots i cadascun d'ells coneguin tot el contingut del meu treball de recerca. Un cop finalitzada aquesta càpsula d'aprenentatge, junts intercanviarem reflexions, per a posteriori jo poder crear un manual que pugui guiar a qualsevol persona que treballa amb projectes, a saber transversalitzar la discapacitat en projectes, des de la seva diagnosi a l'aplicació, per mitjà de la Convenció Sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat. Per tant, totes i cadascuna de les recomanacions exposades en aquest apartat, les recullo i espero poder-les aplicar en el transcurs del camí que portaré a terme, per seguir canviant el món de la inclusió de la discapacitat en projectes socials.

8. BIBLIOGRAFIA

Adecco (2023). *¿Qué tipos de discapacidad existen?* . <https://fundacionadecco.org/blog/que-tipos-de-discapacidad-existen/#>

Aecid (2005). Manual de la AECID para la aplicación del enfoque basado en derechos humanos. <https://www.aecid.es/ES/Paginas/Sectores%20de%20Cooperacion/Guías-AECID-para-la-Transversalización.aspx>

Aecid (2018). *Guía para la inclusión de la discapacidad en cooperación para el desarrollo. Estado de situación en la AECID y orientaciones.* https://www.aecid.es/Centro-Documentacion/Documentos/Publicaciones%20AECID/180627_guia_d

Barrère, M.A. (2010). La interseccionalidad como desafío al mainstreaming de género en las políticas públicas. *Revista Vasca de Administración Pública*, (87-88), 255-252. <https://www.aragon.es/documents/20127/674325/7.%20Barrere%20Unzueta,%20M.ªAngeles.pdf/9fb6f5e3-0df2-05dd-664a-06e8fae03a46>

Bergallo, P., Magnelli, M. i Cerra, M.E. (2022) *Manual de transversalització de la perspectiva de gènere.* <https://fund.ar/publicacion/manual-transversalizacion-perspectiva-genero/>

Bernabé, I., Hernández, A., Ramos, A., Martínez, Martínez, C.E., Costa, D., Jusue, N.G., Muñoz, R., Fierrez, S., i Gregorio, Y. (2021). *El ordenamiento jurídico español y las personas con discapacidad: entre la autodeterminación y el paternalismo.* <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=8130928>

COCEMFE. (2013). *Guía sobre discapacidad y desarrollo.* https://intercoonecta.aecid.es/Documentos%20de%20la%20comunidad/Guía_Discapacidad.pdf

Del Cura, M. (2012). Un patronato para los "anormales": Primeros pasos en la protección pública de los niños con discapacidad intelectual en España (1910-1936)*. *Revista de Historia de la Medicina y de la Ciencia*, 64 (2), 541-564. <https://asclepio.revistas.csic.es/index.php/asclepio/article/view/532/534>

Espanya. Real Orden de 21 de junio de 1910, por la que se establece la Constitución defensiva del Patronato Nacional de Sordomudos, Ciegos y Anormales y su división en tres secciones. *Gaceta de Madrid*, 24 de gener de 1910, núm. 24, pp. 173-175.

Espanya. Decreto para el ingreso en el cuerpo de inválidos militares de los Jefes y Oficiales de la Armada declarados inútiles por pérdida total de la visión. *Gaceta de Madrid*, 7 de juny de 1931, núm. 158, pp. 1229-1244.

Espanya. Orden por la que se aprueba el texto refundido de los Decretos 24/1968, de 20 de septiembre, y 1076/1970, de 9 de abril, que se establece y regula la asistencia en la S.S (Seguridad Social) a subnormales. *Boletín Oficial del Estado*, 21 de maig de 1970, núm. 121, pp.7871- 7872.

Espanya. Constitución Española, *Boletín Oficial del Estado*, 29 de desembre de 1978, núm. 311, pp. 29313-29337.

Espanya. Ley 13/1982, de 7 de abril, de integración social de minusválidos. *Boletín Oficial del Estado*, 30 d'abril de 1982, núm. 103, pp.1-22.

Espanya. Real Decreto 348/1986, de 10 de febrero, por el que se sustituyen los términos de subnormalidad y subnormal contenido en las disposiciones reglamentarias vigentes. *Boletín Oficial del Estado*, 21 de febrero de 1986, núm. 45, p. 6769.

Espanya. Real Decreto 1971/1999, de 23 de diciembre, de procedimiento para el reconocimiento, declaración y clasificación del grado de minusvalía, *Boletín Oficial del Estado*, 26 de gener de 2000, núm 22, pp. 1-145.

Espanya. Ley 51/2003, de 2 de diciembre. de igualdad de oportunidades, no discriminación y accesibilidad universal a personas con discapacidad. *Boletín Oficial del Estado*, 3 de desembre de 2003, núm. 289, pp. 1-18.

Espanya. Real Decreto 314/2006, de 17 de marzo, por el que se aprueba el Código Técnico de la Edificación, *Boletín Oficial del Estado*, 28 de març de 2006, núm. 74, pp.1-26.

Espanya. Ley 39/2006, de 14 de diciembre, de Promoción de la Autonomía Personal y Atención a la personas en situación de dependencia. *Boletín Oficial del Estado*, 15 de desembre de 2006, núm. 299, pp. 1-30.

Espanya. Real Decreto 366/2007, de 16 de marzo, por el que se establecen las condiciones de accesibilidad y no discriminación de las personas con discapacidad en sus relaciones con la Administración General del Estado, *Boletín Oficial del Estado*, de 24 de marzo de 2007, núm. 72, pp. 12852-12856.

Espanya. Real Decreto 505/2007, de 20 de abril, por el que se aprueban las condiciones básicas de accesibilidad y no discriminación de las personas con discapacidad para el acceso y utilización de los espacios públicos urbanizados y edificaciones, *Boletín Oficial del Estado*, 11 de maig de 2007, núm. 113, pp. 20384-20390.

Espanya. Ley 27/2007, de 23 de octubre, por la que se reconocen las lenguas de signos españolas y se regulan los medios de apoyo a la comunicación oral de las personas sordas, con discapacidad auditiva y sordociegas, *Boletín Oficial del Estado*, 24 d'octubre de 2007, núm 255, pp. 43251- 43259.

Espanya. Real Decreto 1494/2007, de 12 de noviembre, por el que se aprueba el Reglamento sobre las condiciones básicas para el acceso de las personas con discapacidad a las tecnologías, productos y servicios relacionados con la sociedad de la información y medios de comunicación social, *Boletín Oficial del Estado*, 21 de noviembre de 2007, núm. 279, pp. 47567-47572.

Espanya. Real Decreto 1544/2007, de 23 de noviembre, por el que se regulan las condiciones básicas de accesibilidad y no discriminación para el acceso y utilización de los modos de transporte para personas con discapacidad, *Boletín Oficial del Estado*, 4 de desembre de 2007, núm. 290, pp. 499948-49975.

Espanya. Orden VIV/561/2010, de 1 de febrero, por la que se desarrolla el documento técnico de condiciones básicas de accesibilidad y no discriminación para el acceso y utilización de los espacios públicos urbanizados, *Boletín Oficial del Estado*, de 11 de març de 2010, núm. 61, pp. 24563-24591.

Espanya. Real Decreto 173/2010, de 19 de febrero, por el que se modifica el Código Técnico de la Edificación, aprobado por el Real Decreto 314/2006, de 17 de marzo, en materia de accesibilidad y no discriminación de las personas con discapacidad, *Boletín Oficial del Estado*, núm. 61, pp. 24510-24562.

Espanya. Ley 26/2011, de 1 de agosto, de adaptación normativa a la Convención Internacional sobre los Derechos de las Personas con Discapacidad, *Boletín Oficial del Estado*, 2 d'agost de 2011, núm. 184, pp.1- 18.

Espanya. Real Decreto 174/2011, de 11 de febrero, por el que se aprueba el baremo de valoración de la situación de dependencia establecido por la Ley 39/2006, de 14 de diciembre,

de Promoción de la Autonomía Personal y Atención a las personas en situación de dependencia, *Boletín Oficial del Estado*, 18 de febrer de 2011, núm. 42, pp. 18567-18691.

Espanya. Real Decreto Legislativo 1/2013, de 29 de noviembre por el que se aprueba el Texto Refundido de la Ley General de derechos de las personas con discapacidad y de su inclusión social. *Boletín Oficial del Estado*, 3 de desembre de 2013, núm. 289, pp. 1-44.

Espanya. Ley 8/2021, de 2 de junio, por la que se reforma la legislación civil y procesal para el apoyo a las personas con discapacidad en el ejercicio de su capacidad jurídica, *Boletín Oficial del Estado*, 3 de juny de 2021, núm 132, pp.1- 66.

Espanya. Real Decreto 1051/2013, de 27 de diciembre, por el que se regulan las prestaciones del Sistema para la Autonomía y Atención a la Dependencia, establecidas en la Ley 39/2006, de 14 de diciembre, de Promoción de la Autonomía Personal y Atención a las personas en situación de dependencia, *Boletín Oficial del Estado*, 31 de desembre de 2013, núm 313, pp. 107128-107142.

Espanya. Real Decreto 1112/2018, de 7 de septiembre, sobre accesibilidad de los sitios web y aplicaciones para dispositivos móviles del sector público, *Boletín Oficial del Estado*, 19 de setembre de 2018, núm. 227, pp.90533-90549.

Espanya. Real Decreto 537/2019, de 20 de septiembre, por el que se modifica el Real Decreto 1544/2007, de 23 de noviembre, por el que se regulan las condiciones básicas de accesibilidad y no discriminación para el acceso y utilización de los modos de transporte para personas con discapacidad, *Boletín Oficial del Estado*, 9 de octubre de 2019, núm. 243, pp. 110759-110761.

Espanya. Real Decreto 888/2022, de 18 de octubre, por el que se establece el procedimiento para el reconocimiento, declaración y calificación del grado de discapacidad. *Boletín Oficial del Estado*, 20 d'octubre de 2022, núm 252, pp. 1- 241.

Facultat d'Educació Social i Treball Social (2021). *Confidencialitat, intimitat i consentiment informat*. <https://www.peretarres.org/arxius/facultat/recerca/doc-facu42-confidencialitat-intimitat-consentiment-informat-rev0.pdf>

Fernández, J.H. (2020). Guía para la inclusión de la perspectiva de la discapacidad en planes y proyectos de la cooperación al desarrollo en Paraguay. <http://www.aecid.org.py/wp->

[content/uploads/2020/10/Guia-discapacidad-interactivo.pdf#:~:text=La%20%E2%80%9CGu%C3%ADa%20para%20la%20inclusi%C3%B3n%20de%20la%20perspectiva,igualdad%20de%20derechos%20de%20las%20personas%20con%20discapacidad%E2%80%9D.](#)

García, J.M. (2018). *El projecte d'intervenció social*.
https://ioc.xtec.cat/materials/FP/Recursos/fp_iso_m02_/web/fp_iso_m02_htmlindex/media/fp_iso_m02_u2_pdfindex.pdf

García (2021). *La reforma de la discapacidad*. [Treball final de grau, Universidad de Valladolid]. UVa. <https://uvadoc.uva.es/handle/10324/51636>

Instrumento de Ratificación de la Convención sobre los derechos de las personas con discapacidad, hecho en Nueva York el 13 de diciembre de 2006. *Boletín Oficial del Estado*, 21 d'abril de 2008, núm 96, pp. 20684-20659.

Institut de Drets Humans de Catalunya (2018). L'aplicació de l'Enfocament de Gènere i Basat en els Drets Humans (EGiBDH) en la cooperació per al desenvolupament. https://www.idhc.org/arxius/recerca/quiaEGiBDH%20Digital_defCAT.pdf

Instrumento de ratificación del Protocolo Facultativo a la Convención sobre los derechos de las personas con discapacidad, hecho en Nueva York el 13 de diciembre de 2006, *Boletín Oficial del Estado*, núm 97, pp. 20750-20752.

Jiménez (2021). *El enfoque de Derechos Humanos y la Discapacidad*.
<https://documentacionsocial.es/8/ciencia-social/el-enfoque-de-derechos-humanos-y-la-discapacidad#close>

Laínez (2022). *Guía para la aplicación de enfoques transversales en los instrumentos de cooperación navarra. Enfoque de género*.
<https://www.bing.com/ck/a?!&&p=b1b7b64802c71b97JmltdHM9MTY4Mzc2MzlwMzZpZ3VpZD0xMmJhYzBINS01ZDQ5LTY3MmMtMWFiOC1kMThkNWM1NzY2NjEmaW5zaWQ9NTE3OQ&ptn=3&hsh=3&fclid=12bac0e5-5d49-672c-1ab8-d18d5c576661&psq=Gu%c3%ada+para+la+aplicaci%c3%b3n+de+enfoques+transversales+en+los+instrumentos+de+cooperaci%c3%b3n+navarra.+Enfoque+de+g%c3%a9nero.&u=a>

[1aHR0cHM6Ly93d3cubmF2YXJyYS5lcy9kb2N1bWVudHMvNDgxOTlvMjI5NDEwNTQvRGVvZWNoY3MraHVtYW5vcy5wZGYvZWUwNjgxZmMtNGJjZS0xODgyLTRiYTMTM2YzMmMzNjg4NjRkP3Q9MTY3NzE0MjA1OTgwMSZkb3dubG9hZD10cnVI&ntb=1](https://www.bing.com/ck/a?!&&p=0f438e1cd75c99fbJmldHM9MTY4Mzg0OTYwMCZpZ3VpZD0xMmJhYzBINS01ZDQ5LTY3MmMtMWFfOC1kMThkNWM1NzY2NjEmaW5zaWQ9NTE3Nq&ptn=3&hsh=3&fclid=12bac0e5-5d49-672c-1ab8-d18d5c576661&psq=Laínez+(2022).+Guía+para+la+aplicación+de+enfoques+transversales+en+los+instrumentos+de+cooperación+navarra.+Enfoque+basado+en+derechos+humanos.&u=a1aHR0cHM6Ly93d3cubmF2YXJyYS5lcy9kb2N1bWVudHMvNDgxOTlvMjI5NDEwNTQvRGVvZWNoY3MraHVtYW5vcy5wZGYvZWUwNjgxZmMtNGJjZS0xODgyLTRiYTMTM2YzMmMzNjg4NjRkP3Q9MTY3NzE0MjA1OTgwMSZkb3dubG9hZD10cnVI&ntb=1)

Laínez (2022). Guía para la aplicación de enfoques transversales en los instrumentos de cooperación navarra. Enfoque basado en derechos humanos. [https://www.bing.com/ck/a?!&&p=0f438e1cd75c99fbJmldHM9MTY4Mzg0OTYwMCZpZ3VpZD0xMmJhYzBINS01ZDQ5LTY3MmMtMWFfOC1kMThkNWM1NzY2NjEmaW5zaWQ9NTE3Nq&ptn=3&hsh=3&fclid=12bac0e5-5d49-672c-1ab8-d18d5c576661&psq=Laínez+\(2022\).+Guía+para+la+aplicación+de+enfoques+transversales+en+los+instrumentos+de+cooperación+navarra.+Enfoque+basado+en+derechos+humanos.&u=a1aHR0cHM6Ly93d3cubmF2YXJyYS5lcy9kb2N1bWVudHMvNDgxOTlvMjI5NDEwNTQvRGVvZWNoY3MraHVtYW5vcy5wZGYvZWUwNjgxZmMtNGJjZS0xODgyLTRiYTMTM2YzMmMzNjg4NjRkP3Q9MTY3NzE0MjA1OTgwMSZkb3dubG9hZD10cnVI&ntb=1](https://www.bing.com/ck/a?!&&p=0f438e1cd75c99fbJmldHM9MTY4Mzg0OTYwMCZpZ3VpZD0xMmJhYzBINS01ZDQ5LTY3MmMtMWFfOC1kMThkNWM1NzY2NjEmaW5zaWQ9NTE3Nq&ptn=3&hsh=3&fclid=12bac0e5-5d49-672c-1ab8-d18d5c576661&psq=Laínez+(2022).+Guía+para+la+aplicación+de+enfoques+transversales+en+los+instrumentos+de+cooperación+navarra.+Enfoque+basado+en+derechos+humanos.&u=a1aHR0cHM6Ly93d3cubmF2YXJyYS5lcy9kb2N1bWVudHMvNDgxOTlvMjI5NDEwNTQvRGVvZWNoY3MraHVtYW5vcy5wZGYvZWUwNjgxZmMtNGJjZS0xODgyLTRiYTMTM2YzMmMzNjg4NjRkP3Q9MTY3NzE0MjA1OTgwMSZkb3dubG9hZD10cnVI&ntb=1)

La Moncloa (2019). *Se establece el día 3 de mayo como Día Nacional de la Convención Internacional sobre los derechos de las personas con discapacidad de Naciones Unidas.* <https://www.lamoncloa.gob.es/consejodeministros/Paginas/enlaces/220219-enlacediadicapaci.aspx>

La Moncloa. (2021). *Reforma del artículo 49 de la Constitución española.* <https://www.google.com/url?q=https://www.lamoncloa.gob.es/consejodeministros/Paginas/enlaces/110521-enlace-constitucion.aspx&sa=D&source=docs&ust=1682537015731865&usq=AOvVaw2pH0B36QzOKFohWpDopL6X>

Lopezosa, C. (2020). Entrevistas semiestructuradas con NVico: pasos para una análisis cualitativo eficaz. En: Lopezosa, C; Días-Noci, J.Codina, L. (ed). *Anuario de Métodos de Investigación en Comunicación Social*, n.1 (p.81-97). Barcelona: DigiDoc-Universitat Pompeu Fabra. https://repositori.upf.edu/bitstream/handle/10230/44605/Lopezosa_Metodos_08.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Martínez, O. (2014). Entre la discapacitat i la diversitat funcional: El professional davant dels canvis de paradigmes i no només de paraules. *Revista d'Intervenció Socioeducativa*, 58, p. 11-24. <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=5856798>

Ministerio de Derechos Sociales y Agenda 2030 (2022). *Estrategia Española sobre discapacidad 2022- 2030*. <https://www.rpdiscapacidad.gob.es/estudios-publicaciones/estrategia-discapacidad-2022.htm>

Ministerio de desarrollo e inclusión social (2015). Lineamientos y herramientas para la transversalización del enfoque de discapacidad en los programas sociales del MIDIS. <https://www.gob.pe/institucion/midis/informes-publicaciones/355-enfoque-de-discapacidad>

Muyor, J. (2011). La (con)ciencia del Trabajo Social en la discapacidad: Hacia un modelo de intervención social basado en derechos. *Revista de trabajo social y acción social*. (49), 9- 33. https://www.researchgate.net/publication/329566915_La_con_ciencia_del_Trabajo_Social_e_n_la_discapacidad_Hacia_un_modelo_de_intervencion_social_basado_en_derechos

Naciones Unidas (2006). Convención sobre los Derechos de las Personas con Discapacidad. 3 de maig de 2008. UN Human Rights. pp.1- 211

Naciones Unidas (2006). *Protocolo facultativo de la Convención sobre los derechos de las personas con discapacidad*. <https://www.ohchr.org/es/instruments-mechanisms/instruments/optional-protocol-convention-rights-persons-disabilities>

Naciones Unidas (2014). *Convención sobre los Derechos de las Personas con Discapacidad. Guía de formación*. https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Publications/CRPD_TrainingGuide_PTS_19_sp.pdf

Organització Mundial de la Salut (2011). *Informe Mundial Sobre la Discapacidad*. <https://apps.who.int/iris/handle/10665/75356>

Organització Mundial de la Salut (2011). *Resumen informe mundial sobre la discapacidad*. https://inee.org/sites/default/files/resources/WHO_World_Report_Disability_Summary_2011_SPA.pdf

Organització Mundial de la Salut (2020). *¿Por qué es importante la Convención sobre los derechos de las personas con discapacidad?* <https://www.who.int/es/news-room/questions-and-answers/item/why-is-the-convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities-important>

Organització Mundial de la Salut (2023). *10 datos sobre la discapacidad.* <https://www.who.int/es/news-room/facts-in-pictures/detail/disabilities>

Palacios, A. i Bariffi, F. (2007). *La discapacidad como una cuestión de derechos humanos. Una aproximación a la Convención Internacional sobre los Derechos de las Personas con Discapacidad.*

[http://riberdis.cedid.es/bitstream/handle/11181/3912/La%20discapacidad%20como%20una%20cuesti%
c3%b3n%20de%20derechos%20humanos.pdf?sequence=1&rd=0031322430868949](http://riberdis.cedid.es/bitstream/handle/11181/3912/La%20discapacidad%20como%20una%20cuesti%c3%b3n%20de%20derechos%20humanos.pdf?sequence=1&rd=0031322430868949)

Pérez, C. (2002). Sobre la metodología cualitativa. *Revista Esp. Salud Pública*, 76 (5), 373-380.

https://www.sanidad.gob.es/gl/biblioPublic/publicaciones/recursos_propios/resp/revista_cdrom/vol76/vol76_5/RS765_373.pdf

Pérez, M.E. i Chhabra, G. (2019). Modelos teóricos de discapacidad: un seguimiento del desarrollo histórico del concepto de discapacidad en las últimas cinco décadas. *Revista Española de Discapacidad*, 7(1), 7-27.

<https://www.cedid.es/redis/index.php/redis/article/view/429>

Pinterest (2020). *La interseccionalidad.* <https://www.pinterest.es/pin/400327854378444809/>

Placco (2013). *Manual para la Transversalización de la Perspectiva de Discapacidad en los Programas y Proyectos de Desarrollo.*

<https://www.undp.org/es/honduras/publications/manual-para-la-transversalización-de-la-perspectiva-de-discapacidad-en-los-programas-y-proyectos-de-desarrollo>

Planeta fácil (2022). *¿Qué países han firmado la convención de Derechos de las Personas con Discapacidad?*. <https://planetafacil.plenainclusion.org/que-paises-han-firmado-la-convencion-de-derechos-de-las-personas-con-discapacidad/>

Quecedo, R. i Castaño, C. (2003). Introducción a la metodología de investigación cualitativa. *Revista de Psicodidáctica*, (14), 5-40. <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=739292>

Quinata, A. (2006). Metodología de Investigación Científica Cualitativa. Quintada, A. i Montgomery, W. (Ed.). *Psicología: Tópicos de actualidad*. (p. 47- 84). Lima. https://www.researchgate.net/publication/278784432_Metodologia_de_Investigacion_Cientifica_Cualitativa

Rodríguez, S. i Ferreira M.A.V, (2010). Desde la discapacidad hacia la diversidad funcional. Un ejercicio de Dis-Normalización. *Revista Internacional de Sociología (RIS)*. 68 (2), 289-309. http://riberdis.cedid.es/bitstream/handle/11181/3725/desde_la_discapacidad_hacia_diversidad_funcional.pdf?sequence=1&rd=0031957731146813

Román, M. (1999). *Guía Práctica para el Diseño de Proyectos Sociales*. <https://repositorio.uahurtado.cl/bitstream/handle/11242/8340/8397.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Romañach, J. i Lobato, M. (2005). *Diversidad funcional, nuevo término para la lucha por la dignidad en la diversidad del ser humano*. <http://centrodocumentaciondown.com/uploads/documentos/1dcb1a899435d2b2806acdf5dbc f17aa941abd8d.pdf>

Serrano, P. (1999). *Elaboración de Proyectos Sociales (Casos Prácticos)*. https://zbook.org/read/91624_elaboracion-de-proyectos-sociales-casos-pr-cticos-p-rez.html

Unió Europea. Carta de los derechos fundamentales de la Unión Europea, *Diario Oficial de las Comunidades Europeas*, 18 de diciembre de 2000, pp. 1 a 22.

Unió Europea. Directiva de la UE 2019/882 del Parlamento Europeo y del Consejo, de 17 de abril, sobre los requisitos de los productos y servicios, *Diario Oficial de las Comunidades Europeas*, 7 de juny de 2019, pp. 70. 115.

Universitat Ramon Llull (2020). *Codi per a la integritat de la recerca de la Universitat Ramon Llull*. <https://www.url.edu/sites/default/files/content/file/2020/09/21/68/vri-codi-integritat-recerca-url.pdf#:~:text=Aquest%20Codi%20descriu%20les%20directrius%20ètiques%20que%20han,també%20el%20mode%20com%20es%20desenvolupa%20la%20investigació>

Velarde, V. (2011). Los modelos de la discapacidad; un recorrido histórico. Models of Disability: a Historical Perspective. *Revista empresa y humanismo*, 15 (1), 115- 136. <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=3822980>

Verdugo, M.A, Vicent, C., Campo, M. i Jordán, B. (2001). *Definiciones de discapacidad en España: un análisis de la normativa y la legislación más relevante*. <https://gredos.usal.es/handle/10366/113046>

Viveros, M. (2016). La interseccionalidad: una aproximación situada a la dominación. *Debate feminista*. 52, 1-17. <http://x.doi.org/10.1016/j.df.2016.09.005>

